

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra geografie

Bakalářská práce

Rozvinutost periferních, semiperiferních a střediskových sídel okresu Český Krumlov

Vypracovala: Ondřej Maxa

Vedoucí práce: doc. RNDr. Jan Kubeš, CSc.

České Budějovice 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum:

Podpis studenta

Poděkování

Chtěl bych poděkovat panu doc. RNDr. Janu Kubešovi, CSc. za cenné rady, ochotu a především za čas, který mi věnoval během pravidelných týdenních konzultací pro dokončení této bakalářské práce.

MAXA, O. (2021): Rozvinutost periferních, semiperiferních a střediskových sídel okresu Český Krumlov. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, 62 s. + přílohy.

Anotace

Hlavním cílem bakalářské práce bylo vyhodnocení lidského a demografického kapitálu periferních a dalších typů sídel v okrese Český Krumlov. V prvním kroku byla vymezena sídelní střediska s různou hierarchií (mikroregionální města, velmi malá města, městyse, střediskové vesnice a významnější vesnice) na základě ukazatelů jako je počet obyvatel, vybavenost službami pro obyvatele, počet dojíždějících za prací a studiem, počet dopravních spojů v pracovní den (autobus a vlak). V druhém kroku byla v mapě ohraničena periferní sídla na základě 30 minutové izochrony autobusové a vlakové dopravy do mikroregionálních měst (a také ultraperiferní sídla za 60 minutovou izochronu) a ještě sídla suburbánní (na základě znaků suburbanizace) a semiperiferní (zbylá sídla). Ve třetím kroku byl vyhodnocován lidský a demografický kapitál v odlehlostních typech sídel (různě dlouhý populační vývoj, věková skladba, vzdělanost, míra podnikání, výstavba bytů a věk zastupitelů obcí). Ve zkoumaném území okresu Český Krumlov se nachází 2 mikroregionální města (Český Krumlov, Kaplice), 3 velmi malá města, 3 městyse, 10 střediskových vesnic a 10 významnějších vesnic. Přibližně 41 % území okresu a 19 % obyvatel okresu přísluší k periferním a ultraperiferním sídlům. Nejpříznivější hodnoty lidského a demografického kapitálu vykazují kupodivu semiperiferní sídla, u některých indikátorů dokonce i ultraperiferní sídla a sídla bez spojů. Relativně příznivé hodnoty mají také periferní sídla. Tato zjištění značně nabourávají zažitou představu nerozvinutosti periferních území.

Klíčová slova: okres Český Krumlov, středisková sídla, suburbánní sídla, semiperiferní sídla, periferní sídla, ultraperiferní sídla, lidský kapitál, demografický kapitál

MAXA, O. (2021): Development of peripheral, semi-peripheral and central settlements of the Český Krumlov district. Bachelor thesis. University of South Bohemia, Faculty of Education, Department of Geography, 62 p. + attachments.

Anotation:

The main goal of the bachelor thesis was evaluation of human and demographic capital of peripheral and other types of settlements in Český Krumlov district. In the first step, settlement centres with different hierarchy (micro-regional towns, very small towns, townships, central villages and more important villages) were defined based on indicators such as population, services for residents, number of commuters and number of transport connections in working day (bus and train). In the second step, peripheral settlements were bordered in the map based on 30-minute isochron of bus and train connections to micro-regional towns (also ultra-peripheral settlements – behind 60-minute isochron) as well as suburban settlements (based on characteristics of suburbanisation) and semi-peripheral (remaining settlements). In the third step, human and demographic capital in individual remote types of settlements (variably long population development, age structure, education, entrepreneurship rate, housing construction and age of municipal representatives) were evaluated. In monitored district, there are 2 micro-regional towns (Český Krumlov, Kaplice), 3 very small towns (Velešín, Větrní a Vyšší Brod), 3 townships, 10 central villages and 10 more important villages. Approximately 41% of the district area and 19% of the district population belong to peripheral and ultra-peripheral settlements. Surprisingly, semi-peripheral settlements have the most favourable values of human and demographic capital, and even also ultra-peripheral settlements and settlements without joints for some indicators. Peripheral settlements also have relatively favourable values. These findings greatly undermine the conventional notion of the underdevelopment of peripheral territories.

Key words: Český Krumlov district, central settlements, suburban settlements, semi-peripheral settlements, peripheral settlements, ultra-peripheral settlements, human capital, demographic capital

Obsah

1. Úvod

2. Rozbor literatury

2.1. Literatura vzniklá mezi lety 2000 – 2011

2.2. Literatura vzniklá po roce 2011

3. Geografická charakteristiku okresu Český Krumlov ve vztahu k řešené problematice

4. Metodika práce

4.1. Postup vymezení sídelních středisek

4.2. Postup vymezení periferních a dalších odlehlostních typů sídel

4.3. Postup vymezení periferních oblastí a jejich typů

4.4. Ukazatele lidského a demografického kapitálu sídel

4.5. Postup vyhodnocování dat o lidském a demografickém kapitálu sídel

5. Sídelní střediska, periferní sídla a lidský a demografický kapitál periferních a dalších sídel okresu Český Krumlov

5.1. Sídelní střediska různé hierarchie

5.2. Ultraperiferní, periferní, semiperiferní a suburbánní sídla

5.3. Periferní oblasti a jejich typy

5.4. Lidský a demografický kapitál odlehlostních typů sídel

5.5. Lidský a demografický kapitál periferních oblastí

6. Závěr

7. Literatura

8. Přílohy

Seznam map a tabulek:

Mapa 1. Administrativní typy sídel v okrese Český Krumlov (2020)

Mapa 2. Počet obyvatel v sídlech okresu Český Krumlov (2020)

Mapa 3. Vývoj počtu obyvatel v sídlech okresu Český Krumlov (1991 – 2020)

Mapa 4. Vyšší a nižší sídelní střediska v okrese Český Krumlov (2020)

Mapa 5. Odlehlostní typy sídel a typy periferních oblastí na mikroregionální úrovni v okrese Český Krumlov (2020)

Mapa 6. Odlehlostní typy sídel na mezoregionální úrovni v okrese Český Krumlov (2020)

Tabulka 1. Vybrané údaje za SOOPOÚ okresu Český Krumlov (2019)

Tabulka 2. Vybrané údaje za obyvatelstvo SOOPOÚ okresu Český Krumlov (2011 – 2019)

Tabulka 3. Sledované služby pro obyvatele v sídlech

Tabulka 4. Indikátory lidského a demografického kapitálu v sídlech

Tabulka 5. Vymezení a hierarchie sídelních středisek okresu Český Krumlov (2020)

Tabulka 6. Periferní oblasti okresu Český Krumlov na mikroregionální úrovni a jejich typy (2020)

Tabulka 7. Hodnoty indikátorů lidského a demografického kapitálu odlehlostních typů sídel okresu Český Krumlov na mikroregionální úrovni (2020, 2011)

Tabulka 8. Hodnoty indikátorů lidského a demografického kapitálu v periferních oblastech na mikroregionální úrovni v okrese Český Krumlov (2020)

Přílohy na konci bakalářské práce:

Tabulka 9. Služby v potenciálních sídelních střediscích okresu Český Krumlov (2020)

Tabulka 10. Časová dostupnost mikroregionálních měst veřejnou dopravou ze sídel okresu Český Krumlov (2020)

Tabulka 11. Hodnoty indikátorů lidského a demografického kapitálu v sídlech okresu Český Krumlov (2020)

1. Úvod

V České republice existují rozsáhlá periferní území, zejména periferie v pohraničí a tzv. vnitřní periferie (Jančák a kol. 2010). Periferní území se vyznačují odlehlostí od vyšších sídelních středisek, ve kterých se soustřeďují služby a pracovní příležitosti. Tato periferní území většinou ztrácejí obyvatelstvo, vyznačují se vyšším podílem seniorů, nižším zastoupením dětí a nižší vzdělaností. Mladí lidé odtud většinou odcházejí do větších měst. Periferie tedy mívají nižší lidský a demografický kapitál, jistě i nižší ekonomický kapitál obyvatel (příjmy). V případě sociálního kapitálu, který je založen na sociální sounáležitosti komunity v sídlech a obcích, to ale neplatí, neboť vnitrozemské periferie zachovávají tradiční sounáležitost. Výše uvedená konstatování ale neplatí ve všech případech (Kubeš, Chvojková 2020).

Tato bakalářská práce se bude zabývat problematikou perifernosti sídel a lidským a demografickým kapitálem periferních sídel a území, konkrétně v sídlech okresu Český Krumlov. Pro řešení této problematiky bude třeba nejprve periferie v řešeném okrese vymezit (vymezit je vůči vyšším sídelním střediskům – Českému Krumlovu a Kaplici) a následně pak bude třeba vyhodnotit lidský a demografický kapitál periferních sídel a území. Kromě periferních sídel budou vymezena také sídla semiperiferní a suburbánní, a také u nich bude vyhodnocován lidský a demografický kapitál, respektive bude porovnáván se situací v periferních sídlech a územích.

Okres Český Krumlov se rozkládá na jihu Jihočeského kraje, kde sousedí na státní hranici s Horním Rakouskem. Okresní hranici sdílí pouze s okresy Prachatice (severozápad) a České Budějovice (severovýchod). Svou polohou je okres Český Krumlov nejjižněji položeným okresem v České republice. Jeho rozloha činí 1 614 km², a touto rozlohou se řadí mezi deset plošně největších okresů České republiky. Dalším jeho specifickým je nízká hustota zalidnění (pouze 38 obyvatel na km²) – patří mezi deset nejméně zalidněných okresů České republiky. Okres Český Krumlov se skládá ze dvou regionů – z Českokrumlovska a Kaplicka, což se také odráží v existenci dvou správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP) – Český Krumlov a Kaplice. Lze předpokládat, že území nacházející se u Vodní nádrže Lipno a území části Novohradských hor (které je součástí okresu Český Krumlov), bude vykazovat rysy periferie, i když některé z těchto území jsou v létě významně oživeny turistickým ruchem.

Autor bakalářské práce bydlí nedaleko Chvalšín, což je do určité míry periferní území. Autor se s periferností polohy svého bydliště setkával a potýkal už od doby docházení na základní školu a následně na gymnázium v Českém Krumlově. Autor si vybral studijní obor Geografie pro veřejnou správu (GEVES), do určité míry také kvůli svému zájmu o venkov a

periferie. V rámci vysokoškolského studia se autor bakalářské práce setkával s problematikou venkovského osídlení, dopravní odlehlosti a periferií několikrát, především v předmětech vyučovaných doc. RNDr. Stanislavem Kraftem, Ph.D. a doc. RNDr. Janem Kubešem, CSc. Když pak doc. Kubeš vyvěsil téma bakalářské práce zaměřené na periferie ve volitelném okrese, zvolil si autor toto téma, které mohl zpracovávat v okrese, který zná, ve kterém bydlí, tedy v okrese Český Krumlov.

Struktura bakalářské práce je tvořena osmi hlavními kapitolami a v nich několika dílčími kapitolami. Úvod bakalářské práce představuje zaměření, strukturu, cíle a vstupní předpoklady práce. Druhá kapitola se zabývá rozbořem literatury specializující se na střediska v osídlení, na periferní území, obce a sídla a na rozvinutost území, obcí a sídel, především z hlediska lidského kapitálu. Třetí kapitola se věnuje charakteristice okresu Český Krumlov, když se soustřeďuje především na jeho sociálně-geografickou polohu, vybrané charakteristiky jeho přírodního prostředí, jeho administrativní členění, sídelní strukturu, obyvatelstvo, největší zaměstnavatele a také na dopravní komunikace a cestovní ruch v uvedeném okrese. Ve čtvrté kapitole jsou popsány metody sběru a zpracování dat při vymezení sídelních středisek, různé odlehlých sídel, periferních oblastí, dále se kapitola věnuje výběru ukazatelů lidského a demografického kapitálu sídel a jeho vyhodnocování.

Výsledky bakalářské práce jsou obsaženy v rozsáhlé páté kapitole. Jsou zde texty, tabulky a mapy popisující vymezení sídelních středisek okresu Český Krumlov (vyšších i nižších sídelních středisek). Další dílčí kapitola představuje vymezení periferních, semiperiferních a suburbánních sídel v tomto okrese. Následující dílčí kapitola vymezuje periferní oblasti okresu (vznikly jako shluky periferních sídel). Další podkapitoly vyhodnocují lidský a demografický kapitál odlehlostních typů sídel (včetně periferních sídel) a periferních oblastí (včetně typů těchto oblastí). Následuje Závěr zhodnocující naplnění cílů a potvrzení vstupních předpokladů, seznam literatury a rozsáhlejší přílohy.

Cíle bakalářské práce:

Hlavní cíl:

1. Porovnání lidského a demografického kapitálu ultraperiferních, periferních, semiperiferních, suburbánních a střediskových sídel v řešeném okrese.

Postupné cíle:

- 1a. Vymezení vyšších a nižších sídelních středisek v řešeném okrese.
- 1b. Vymezení ultraperiferních, periferních, semiperiferních a suburbánních sídel v okrese.
- 1c. Vymezení periferních oblastí mikroregionální úrovně a jejich typů v řešeném okrese.

- 1d. Vyhodnocení lidského a demografického kapitálu ultraperiferních, periferních, semiperiferních, suburbánních a střediskových sídel v řešeném okrese.
- 1e. Vyhodnocení lidského a demografického kapitálu v periferních oblastech a v typech periferních oblastí (mikroregionální úroveň) v řešeném okrese.

Vstupní předpoklady bakalářské práce:

1. Autor bakalářské práce na základě své poměrně dobré znalosti okresu Český Krumlov předpokládá, že vyššími sídelními středisky (mikroregionálními městy) okresu Český Krumlov budou města Český Krumlov a Kaplice. Tato vyšší sídelní střediska v tomto okrese vymezili také Sýkora, Mulíček (2017) a Kubeš, Chvojková (2020), Hampl, Marada (2015) ale nepřiznali statut vyššího sídelního střediska Kaplici. Obě města jsou navíc obcemi s rozšířenou působností (ORP). Malými městy a městy okresu Český Krumlov (jde o sídelní střediska nižší úrovně) bude jistě město Velešín (značný počet obyvatel a množství pracovních příležitostí), Větřní (větší počet obyvatel) a Vyšší Brod (soustředění služeb využívaných také turisty), pravděpodobně také město Horní Planá (služby pro turisty, středisko odlehlého subregionu) a městy Křemže (středisko odlehlého subregionu). Nejasná situace ohledně sídelní střediskovosti panuje na začátku výzkumu u městyse Frymburk.
2. Jak již bylo zmíněno v úvodu bakalářské práce, lze předpokládat, že sídla Lipenska, Vyšebrodka, Brložska a Novohradských hor v řešeném okrese budou vykazovat periferní polohu, některá sídla na pravém břehu Vodní nádrže Lipno budou mít znaky ultraperiferie. Tato sídla jsou značně odlehlá od mikroregionálních měst (Českého Krumlova a Kaplice) a navíc nejsou často dobře obsluhována veřejnou dopravou. Užší Křemežsko a Třebonínsko leží relativně blízko Českých Budějovic, takže periferní pravděpodobně nebudou. Tento předpoklad je v souladu s vymezením periferních území okresu Český Krumlov v práci Kubeš, Kraft (2011) a Kubeš, Chvojková (2020).
3. Na základě práce Kubeš, Chvojková (2020) lze pravděpodobně také mezi periferními sídly v okrese Český Krumlov nalézt periferní sídla s vyšším lidským a demografickým kapitálem. Budou to periferní sídla s rozvinutým cestovním ruchem (na březích Vodní nádrže Lipno) případně sídla na významných hraničních přechodech (Dolní Dvořiště). V okolí měst Český Krumlov a Kaplice bude pravděpodobně jen několik suburbánních sídel (viz Ouředníček a kol. 2018 a Kubeš, Chvojková 2020), nicméně tato sídla by měla mít vysoký lidský a demografický kapitál.

2. Rozbor literatury

Do rozboru literatury jsou zařazeny jen klíčové publikace věnující se řešené problematice. Další publikace jsou citovány průběžně. Budou zde zmíněny publikace věnované sídelní střediskovosti, periferiím a vyhodnocování rozvinutosti sídel, především z pohledu lidského kapitálu. Publikace jsou rozděleny do dvou subkapitol podle roku jejich vzniku, protože je nebylo možné rozdělit podle specifitějších témat, a protože vznikaly ve dvou etapách. Každá zde rozebíraná publikace bude zpracována do odstavce či několika odstavců. V textu odstavců bude nejprve zmíněna citace publikace, umístění publikace v databázích, následovat bude stručná charakteristika publikace, popis použitých metod a popis výsledků. Upozorněno bude na některé používané termíny a jejich definice. Závěrem bude uvedeno využití publikace v bakalářské práci.

2.1. Literatura vzniklá mezi lety 2000 – 2011

Doc. Kubeš se spolu s diplomanty na konci minulého tisíciletí věnoval venkovskému osídlení severní části Jihočeského kraje. Jednou z publikací tohoto výzkumu je kapitola **Kubeš, Pahorecká (2000)** věnovaná obslužné vybavenosti, střediskovosti a spádovitosti venkovských sídel na Písecku a Táborsku. V řešeném venkově, v jeho sídlech, obvykle není dobrá dosažitelnost služeb maloobchodu, zdravotnictví a školství. Vše je umocněno špatnou dopravní obslužností těchto sídel. Navíc některé zdejší služby jsou málo využívány, neboť místní obyvatelstvo raději využívá větší nabídku služeb v okolních městech, kam dojíždí za prací.

Autoři vytvořili typologii obslužné vybavenosti střediskových a nestřediskových sídel, když u nestřediskových sídel rozlišovali sídla nevybavená základními službami, sídla se základní obslužnou vybaveností a sídla s rozšířenou obslužnou vybaveností. Už před rokem 2000 autoři zaznamenávali úpadek významu venkovských prodejen potravin na úkor nově vystavěných potravinových supermarketů na okrajích měst. Vše podpořil růst automobilizace. Pokud vzdálenost dojížděky automobilem přesahuje 20 km, tak je označována jako ekonomicky nákladná. Venkovští obyvatelé pak mají vysoké náklady při dojížděce za prací a službami do střediskových měst. V závěru kapitoly autoři poukazují na existující rozdíly v obslužné vybavenosti sídel, které jsou utvářeny zejména na základě populační velikosti střediskových měst a populační velikosti sídel ležících v jejich zázemí.

Vaishar (2005) se snažil poukázat na funkci malých měst Moravy ve venkovských periferiích. Tato malá města nesplňují kritéria mikroregionálních sídelních středisek, ovšem poskytují některé důležité služby obyvatelům malých měst a venkovských sídel v jejich

zázemí. Malá města ve venkovských periferiích mikroregionální sídelní střediska do určité míry nahrazují. Tato malá města se také potýkají s nižším lidským kapitálem.

Cílem článku byla analýza malých měst jako středisek venkovských regionů v jednotlivých částech Moravy. Autor uvádí, že v České republice je malým městům věnována malá pozornost. Je známo, že malá města ztrácí na významu, pokud se nacházejí v blízkosti významných středisek osídlení, například Brna. Ovšem malá města uvnitř venkovských periferií si svoji důležitost většinou udržují. Jejich role může dokonce posílit, pokud se v malých městech budou rozvíjet odvětví jako specifické vzdělávání, sociální péče, specifické, hlavně rekonvalescenční zdravotnictví, turismus, případně i místní průmysl. Dle autora není možné zkoumat venkov, aniž by byla zkoumána malá města tohoto venkova, která venkov ovlivňují a která jsou venkovem ovlivňována. Z těchto důvodů je třeba při výzkumech periferií zkoumat malá města a jejich vztahy s okolním venkovem.

V článku *Halás (2008)* zkoumá autor interakce mezi periferními oblastmi a regionálními centry Slovenska na základě dostupných statistických údajů. Výsledky ukázaly, že na Slovensku se vyskytují „periferní kruhy“ vytvářející územně rozsáhlejší periferní oblasti, ve kterých se umocňují jednotlivé problémy periferních území, např. nepříznivá demografická struktura a špatné hodnoty ekonomického a lidského kapitálu. Autor zjistil, že nejvíc periferních znaků vykazují periferní oblasti na jižním Slovensku, zejména v okresech Revúca, Rimavská Sobota a Rožnava. Tyto oblasti jsou za horskou bariérou a u státní hranice, nejsou dobře komunikačně a dopravně propojená s jihozápadním, středním a východním Slovenskem. Navíc se zde uplatňuje národnostní heterogenita se zastoupením Slováků v podhůří a Maďarů v nížině u hranice s Maďarskem.

Regionální centra jsou podle autora hlavním faktorem určujícím ekonomický rozvoj v centrech samých a jejich zázemí. Řešení problémů periferních území záleží na lokálních lídrech a jejich přístupu k regionálnímu rozvoji, zejména v oblasti přitahování investic, vytváření pracovních příležitostí a také získávání dotací z různých programů. Autor ale nakonec uvádí, že perifernost polohy území není adekvátním ukazatelem pro měření kvality života.

Vymezováním periferií a sociálně ekonomickou rozvinutostí se zabírali ve svém článku *Musil, Müller (2008)*, ve kterém uplatňovali sociálně-ekonomické ukazatele, např. podíl nezaměstnaných, zastoupení dětské složky a seniorů, úroveň dosaženého vzdělání a ještě množství dalších ukazatelů. Autoři vycházejí z konceptu sociální exkluze, který ukazuje na obyvatelstvo, které se nemůže podílet na aktivitách, které lidé běžně uskutečňují, přitom by ale tyto aktivity uskutečňovat chtělo. Po důkladné analýze autoři vymezili periferní regiony po celé

České republice, a došli k podobnému závěru jako později Bernad, Šimon (2017). Periferie se ve většině případů rozkládají na okrajích administrativních regionů, vykazují nízký přírůstek obyvatel, zápornou migrační bilanci, obvykle i zemědělský charakter a nízkou hustotu zalidnění, také množství neobydlených bytů. Značným problémem periferních území je nedostatečná a málo pestrá nabídka pracovních příležitostí, takže většina obyvatel odtud vyjíždí za prací.

Práce tří autorů *Agarwal a kol. (2009)* se věnuje hospodářské výkonnosti 149 venkovských distriktů (samosprávných jednotek) na území Anglie. Tato výkonnost byla zkoumaná pomocí většího počtu indikátorů ekonomického, lidského, kulturního a environmentálního kapitálu. Právě konstrukce těchto indikátorů byla inspirací pro bakalářskou práci. Výstupem výzkumu jsou různé typy regionálních a lokálních politik, které by měly být nápomocny při rozvoji anglického venkova.

Článek pražských geografů *Jančák a kol. (2010)* se věnuje sociálnímu kapitálu ve 14 periferiích na území České republiky. Podle autorů není k dispozici dostatečné množství indikátorů sociálního, případně i lidského kapitálu. Autoři pro hodnocení sociálního a lidského kapitálu využívali index vzdělanosti, angažovanost v místních spolecích a volební účast při komunálních volbách. Současně uskutečnili v těchto modelových územích dotazníkový průzkum, a to tak, že dotazníky vyplňovali rodiče žáků, přičemž žáci dostali dotazníky ve škole. Podle autora bakalářské práce to ale může být problém, protože ne všichni obyvatelé periferie mají školou povinné děti. Analýza odpovědí se soustředila na tři aspekty sociálního kapitálu v obci – na angažovanost, důvěru a spokojenost obyvatel.

Podle výsledků dotazníkového průzkumu se respondenti nejvíce angažují na místní úrovni. Angažovanost je mírně ovlivněna vzděláním (vzdělání se angažují o něco více). Pokud lidé potřebují pomoc, většinou ji najdou ve svém okolí, jak uvedli respondenti. V závěru je upozorněno na roli polohy periferie na území České republiky. Periferie ležící blíže státním hranicím vykazují nižší sociální a lidský kapitál. Autor bakalářské práce se domnívá, že je to proto, že pohraniční periferie byly postiženy po odsunu Němců výměnou populace a jejím nedostatečným zakořeněním. Vedle toho podle autorů ovlivňuje úroveň sociálního a lidského kapitálu také hustota zalidnění (vyšší hustota zalidnění přináší vyšší kapitál) a také výše uvedené vzdělání obyvatel.

Rozvojový potenciál periferní pohraniční oblasti Volarsko, v návaznosti na sociální kapitál, hodnotil ve svém článku *Pileček (2011)*. Sociální kapitál zkoumal ve vztahu k obecní samosprávě prostřednictvím rozhovorů se starosty a dotazníků pro zastupitele obce. Respondenti prováděli sebehodnocení jejich práce a práce kolegů pro obec, resp. pro sociální

komunitu obyvatel obce. Většina starostů a zastupitelů podle jejich odpovědí odváděla dobrou práci pro komunitu, ale i přes vyvíjené úsilí a proaktivní přístup neměla k dispozici dostatek finančních prostředků pro rozvoj obce. Autor se snažil také vyhodnotit individuální kvalitativní vlastnosti, zkušenosti a schopnosti starostů a zastupitelů. Zjistil, že starostové v obcích Volary, Stožec a Zbytiny vykonávají svou práci kvalitně. Pokud autor zjistil negativa u některých starostů a zastupitelů, tak tato negativa vycházela z jejich vysokého věku a z jejich nechuti podstupovat změny. Problémem je také časté střídání starostů a rad v obcích. Starostové a zastupitelstva řešeného území Volarska usilují o získávání dotací, o vytváření pracovních míst a o rozvoj cestovního ruchu.

Pileček, Jančák (2011) se v rámci výzkumu periferií věnovali teorii periferií a marginálních území. Rozdíl mezi marginálním územím a periferií není v některých publikacích zřejmý. Autoři v tomto článku vysvětlují rozdíl mezi periferií a marginálním územím na příkladu, ve kterém jádrová oblast představuje jádro regionu a periferie okrajová území tohoto spádového regionu, přičemž marginální území se již nachází mimo spádový region, ve velmi odlehle poloze. Obyvatele marginálního území se proto nemohou dobře zapojovat do řešení ekonomických, sociálních a politických procesů v regionu. Na periferie a jádrové oblasti je nahlíženo jako na jednu kompaktní jednotku (spádový region), kde jádrová oblast je závislá na periferii a naopak. Jinak je tomu ale u marginálního území. Z výše uvedeného potom plynou mnohem horší hodnoty ukazatelů pro marginální území ve srovnání se semiperiferiemi a periferiemi. Marginální území jsou značně vyloučena z politiky a politického rozhodování, mají nízkou hustotu zalidnění, populační ztráty, vyšší nezaměstnanost a nízkou vzdělanost. Dle závěru článku je utváření jádrových oblastí, periferií a marginálních území logickým výsledkem sociálních a ekonomických faktorů působících v území.

Periferními oblastmi Jižních Čech a perifernostně podmíněnou sociální exkluzí (sociálním vyloučením) se zabývali také *Kubeš, Kraft (2011)* z katedry geografie Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Za mikroregionální střediska zvolili obce s rozšířenou působností Jihočeského kraje a ještě Veselí nad Lužnicí. Následně, s pomocí dostupnosti do těchto mikroregionálních středisek prostřednictvím veřejné dopravy, vymezovali periferní obce Jižních Čech. Vedle těchto periferních obcí a jejich shluků (periferních oblastí) vymezili také suburbánní a zbývající semiperiferní obce. Autoři definovali pohraniční, mezikrajské a vnitrokrajské periferní oblasti. Následně hodnotili rozvinutost obcí a periferních oblastí pomocí řady ukazatelů – např. dlouhodobého a střednědobého populačního vývoje, nezaměstnanosti či vzdělanosti.

Ve většině případů se periferní obce a periferní oblasti, vymezené na základě dostupnosti veřejnou dopravou, vyznačují sociální a populační nestabilitou. Negativně v nich působí perifernostní (odlehlostní) sociální exkluze představující obtížnou dosažitelnost služeb a pracovních příležitostí pro obyvatele lokalizovaných v mikroregionálních střediscích. Nemalá část obyvatel žijících v periferních obcích a oblastech sem přišla kvůli zaměstnání v zemědělství, těžbě, lesnictví a při střežení státní hranice v době socialismu. Po roce 1989 ale došlo k omezení těchto pracovních příležitostí rozpadem státních statků a zemědělských družstev, stejně tak uvolněním režimu na státní hranici. Zhoršila se také dostupnost periferních sídel vlivem omezení linek a spojů veřejné dopravy. Z těchto důvodů je potřeba podle autorů pomáhat periferním obcím a oblastem prostřednictvím různých programů na podporu venkova a zemědělství.

2.2. Literatura vzniklá po roce 2011

Italské odbornice *Pezzi, Urzo (2016)* zkoumaly periferie a ultraperiferie Itálie a jak je možné zlepšit jejich ekonomickou a sociální situaci prostřednictvím politiky pro místní rozvoj. Autorky definovaly jádrové oblasti, semiperiferie, periferie a ultraperiferie. Semiperiferie vymezily jako prostory zbytkové mezi jádrovými oblastmi a periferiemi. Ultraperiferie ležely ve velmi odlehlé poloze. Většina inovací podle autorek přichází z jádrových oblastí, které na to mají lidský a ekonomický potenciál a infrastrukturu. Tyto inovace jsou postupem času implementovány do semiperiferních území a až později se dostávají do vzdálenějších periferií a ještě vzdálenějších ultraperiferií. Právě proto periferie a ultraperiferie vykazují nedostatečný ekonomický a lidský kapitál, včetně přestárle populace.

Problémy periferií a ultraperiferií by mohly být do určité míry zlepšeny, pokud by mezi sebou více spolupracovala města, resp. jádrové oblasti a venkov, resp. semiperiferie, periferie a ultraperiferie. Dle autorek je jádrová oblast do značné míry zodpovědná za situaci v periferiích a ultraperiferiích. Měla by se v tomto ohledu více angažovat a měla by více komunikovat s periferním venkovem. Autorky také upozorňují na důležitost sociálního kapitálu na venkově a na dostupnost základních služeb a kultury na venkově.

Rauhut, Littke (2016) se ve svém článku zabývali vylidňováním švédských periferií, které jsou poměrně odlišné od českých periferií (drsnější klima, větší vzdálenosti mezi sídly a nižší hustota zalidnění). Pro tyto periferní oblasti, ležící především na severozápadě a severu Švédska, je typická migrace (mladých lidí) směrem na jih a jihovýchod, do zdejších měst, především do Stockholmské aglomerace. Migrují především vzdělané mladé ženy, které opouští tyto nehostinné periferie. Tento vývoj trvá již 40 let.

Autoři prováděli rozhovory se ženami ve věku 18-34 let, které se odstěhovaly z Västernorrlandu (východní část prostřední třetiny Švédska), případně se do něj vrátily. Na základě těchto rozhovorů přišli se závěrem, že nejčastějším důvodem pro opuštění zkoumaného území je studium a příznivější pracovní nabídky po tomto studiu. Severské oblasti Švédska mají především pracovní příležitosti zaměřené na mužská povolání v těžbě, lesnictví a zemědělství. Vzniká tak určitá nerovnováha v zastoupení mladších mužů a žen v těchto oblastech.

Také další skandinávští autoři zkoumali migraci mezi venkovem a městy. **Hansen, Aner (2017)** se ale na území Dánska věnovali opačnému migračnímu trendu – kontraurbanizační migraci z jádrových území do periferních oblastí. V Dánsku od 90. let klesá nebo stagnuje počet obyvatel těchto jádrových území a periferní oblasti zaznamenávají mírný populační růst. Autoři navíc uskutečnili dotazníkový průzkum migrantů s vyšším vzděláním. Tito lidé se do dánských periferií stěhují kvůli stylu bydlení, kvalitnímu přírodnímu a životnímu prostředí, rozvinutému sociálnímu kapitálu, a také kvůli pracovním možnostem spojených s prací z domova. V migračním rozhodování hraje důležitou roli složení rodiny a věk. Pokud se do periferních oblastí stěhují mladí lidé s dětmi, pravděpodobně plánují v těchto oblastech zůstat. Pokud se tam stěhují mladí lidé bez dětí, stěhují se tam především kvůli jejich citlivosti k přírodnímu a životnímu prostředí.

Článek **Šimon (2017)** se zabývá sociálně ekonomickou rozvinutostí na území Ústeckého kraje. Tento kraj má, či spíše tradičně měl, velké zásoby přírodního bohatství v podobě hnědého uhlí, a proto zde byl za dob socialismu hodně podporován místní rozvoj (výstavba bytů, komunikací, atd.), což vedlo k populačnímu růstu zde ležících měst. Po revoluci se v kraji zlepšila kvalita ovzduší, ale naopak zde došlo k propadu těžby uhlí a navazujících odvětví. Životní úroveň obyvatel kraje, ve srovnání s ostatními kraji, poklesla. Zdejší města vykazují vysoké hodnoty nezaměstnanosti a prošla populačním smršťováním. Obyvatelstvo zvyklé na zaměstnání v socialistických podnicích nenašlo výraznější schopnost samostatně podnikat. V Ústí nad Labem a jeho okolí vznikají vyloučené lokality, někdy až v podobě ghett. Autor zaznamenal v Ústeckém kraji migraci z měst na venkov a snížení mobility obyvatelstva v kraji, což přičítá nedostatku pracovních příležitostí na místním pracovním trhu.

Studiem periferních oblastí České republiky se věnovali **Bernad, Šimon (2017)** v článku „Vnitřní periferie v Česku: Multidimenzionalita sociálního vyloučení ve venkovských oblastech“, který byl publikován v Sociologickém časopise. Určování periferních území bylo prováděno na základě vzdálenosti vůči sídelním střediskům, ale také na základě ekonomických a sociálních charakteristik obyvatel. Autoři stanovili dva základní typy periferií – pohraniční

periferie a vnitřní periferie (nacházejí se u hranic krajů, případně některých správních obvodů obcí s rozšířenou působností). Závěr článku poukazuje na prohlubující se perifernost v územích nacházejících se daleko od mikroregionálních středisek a současně na rozvoj suburbáních území, především v okolí největších měst. Prohlubující se perifernost negativně ovlivňuje demografický vývoj, rozmanitost pracovních příležitostí a následně také nezaměstnanost a emigraci z území.

Cílem článku *Wieczerzak (2018)* bylo odpovědět na otázky: Co je lidský a sociální kapitál a jak lze tyto kapitály měřit? Článek uvádí definice demografického, lidského a sociálního kapitálu a rozdíly mezi nimi. Popisuje, jak se tyto kapitály uplatňují v regionálním a lokálním rozvoji. Dle autora je pro tento rozvoj důležitý především lidský kapitál, nabídka práce a věková struktura obyvatelstva. Demografické trendy ukazují na snižující se přirozený přírůstek, stárnutí populace a prodlužování naděje dožití (v Polsku). Měřit lidský kapitál je poměrně obtížné. Jde o kombinaci všech znalostí, schopností a zkušeností lidí a také uplatnění jejich morálních zásad.

Edelmanová (2019) se ve své diplomové práci zabývala populačním vývojem ve venkovských obcích Jižních Čech mezi lety 1992 – 2017 a procesy, které tento vývoj ovlivnily. Jako hlavní ukazatele tohoto vývoje použila migrační bilanci, směrovou migraci a přirozenou měnu obyvatel. Autorka pracuje s pojmy a koncepty jako koncentrace obyvatel, dekoncentrace obyvatel, teorie stádií vývoje měst (a jejich zázemí), suburbanizace a kontraurbanizace. Velká část práce je věnována migraci obyvatel na venkov. Autorka hledala náznaky kontraurbanizace Jižních Čech po dlouhém období depopulace jihočeského venkova. Podle autorky jsou hlavními motivy pro přestěhování městských obyvatel na venkov motivy ekonomické (levnější bydlení, samozásobitelská produkce potravin), seberozvojové (prostor pro podnikání a volnočasové aktivity v přírodě), environmentální (blízkost přírody, zdravé ovzduší) a psychologické (klid, sociální sounáležitost na venkově).

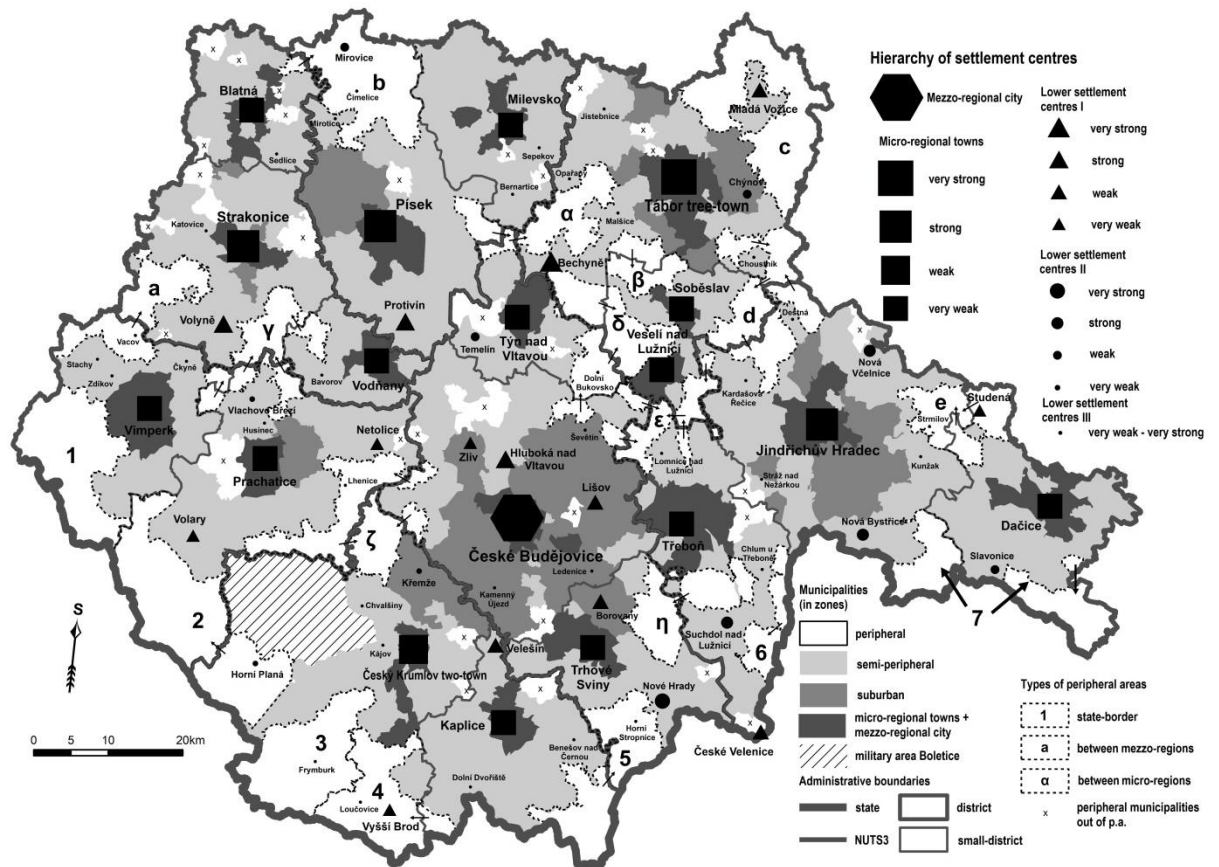
Výsledkem analýz této diplomové práce bylo zjištění o slabé kontraurbanizaci na jihočeském venkově, kam se v současnosti stěhují lidé z mikroregionálních středisek Jihočeského kraje. Nejčastěji míří do malých semiperiferních venkovských obcí, které mají do 199 obyvatel. Pokud se na venkov stěhují mladí lidé, lze to vnímat jako zvlášť pozitivní trend, neboť s sebou přivádějí děti, které přestárlé venkovské obce omlazují. Obecně známá představa o tom, že se na venkov stěhují hlavně důchodci, v této práci nebyla potvrzena.

Kolegové z katedry geografie PF JU nedávno publikovali článek v časopise *Journal of Rural Studies* věnovaný sídelní střediskovosti, perifernosti a lidskému kapitálu obcí Jihočeského kraje – *Kubeš, Chvojková (2020)*. Článek vychází ze staršího článku Kubeš, Kraft

(2011) publikovaného v časopise Sociologický časopis a také z bakalářské práce Chvojková (2019). Sídelní střediska v podobě obcí autoři vymezovali na základě počtu obyvatel, počtu druhů služeb, počtu dojíždějících a počtu autobusových a vlakových spojů v pracovní den. Periferní obce definovali na základě půl hodinové časové odlehlosti při cestě vlakem či autobusem do vyšších sídelních středisek (mikroregionálních měst). Suburbánní obce převzali z práce Ouředníček a kol. (2018). Zbylé obce označili jako semiperiferní. Následně vyhodnocovali a srovnávali lidský kapitál periferních, semiperiferních, suburbánních a střediskových obcí Jihočeského kraje pomocí několika indikátorů (vyhodnocovali populační vývoj obcí, jejich věkovou strukturu, vzdělanostní strukturu jejich obyvatel, výstavbu bytů v obcích a míru podnikání obyvatel obcí). Vedle mikroregionálního pohledu na perifernost uplatnili také mezoregionální perifernost.

V Jihočeském kraji vymezili 17 mikroregionálních měst a 60 nižších sídelních středisek v podobě obcí (14 maloměstských, 11 městysových a 35 venkovských). Následně na základě obcí a jejich odlehlosti od mikroregionálních měst vymezili periferní obce kraje (224 obcí z 624) obyvateli) a jejich shluky v podobě periferních oblastí – státně-pohraničních, mezikrajských a vnitrokrajských. Aplikovali také indikátory lidského kapitálu na jednotlivé obce a jejich typy a zjistili následující – nejlépe na tom byly suburbánní obce, následovaly obce semiperiferní. Větší část periferních obcí vykazovala nízké hodnoty lidského kapitálu, ovšem část těchto obcí měla tento kapitál v příznivých hodnotách díky specifickým rozvojovým faktorům. Z hlediska lidského kapitálu na tom byly nejhůře ty periferní obce, které ležely současně v mikroregionálních a mezoregionálních periferiích a nevyznačovaly se specifickým rozvojovým potenciálem. Autoři uvádějí, že úroveň lidského kapitálu některých periferních obcí se zlepšila díky cestovnímu ruchu, kontraurbanizaci a schopnostem managementu některých periferních obcí získat dotace a rozvíjet obec. Autoři článku zdůrazňují, že je třeba odlišovat opatření na zlepšení lidského kapitálu periferních obcí a opatření na zmírnění dopadů odlehlosti periferních obcí.

Zajímavým přístupem z hlediska teoretického je využívání kontinua jádro (vyšší sídelní středisko) – od jádra časově odlehlá periferie, rozlišování vyšších a nižších sídelních středisek a také rozlišování makro, mezo a mikro pohledu při vymezování periferií. Periferie vymezují důsledně na základě časové odlehlosti od vyšších sídelních středisek a kritizují jiné přístupy zahrnující do perifernosti také nerozvinutost. V tomto článku byla pro bakalářskou práci zajímavá metodika, ale i některé výsledky územně se dotýkající okresu Český Krumlov. Tato bakalářská práce je však od článku odlišná svým územním detailem (sídla) a také jemněji rozpracovává odlehlostní typy sídel.

Obrázek 1. Sídelní střediska a periferní obce a oblasti Jihočeského kraje podle Kubeš, Chvojková (2020)

3. Geografická charakteristika okresu Český Krumlov ve vztahu k řešené problematice

Geografická poloha

Okres Český Krumlov, rozprostírající se v Jihočeském kraji, leží nejnižněji ze všech okresů v celé České republice. Sousedí na jihu s Rakouskem (konkrétně s Horními Rakousy / Oberösterreich), na východě a severu s okresem České Budějovice a na západě s okresem Prachatice. Sousedství s Horními Rakousy je výhodné, protože územím okresu prochází významná silnice E55 (v současnosti přestavovaná na dálnici) a významná železnice (má charakter železničního koridoru). Část ekonomicky aktivních obyvatel také do Horních Rakous, případně do navazující části Bavorska vyjíždí za prací. Na druhou stranu má okres Český Krumlov periferní polohu v rámci České republiky, je z něho daleko do Prahy a dalších hospodářských center České republiky.

Administrativní uspořádání

Okres Český Krumlov měří celkem 1 614 km². Je ze sedmi okresů Jihočeského kraje třetí nejrozsáhlejší. Má velmi nízkou hustotu zalidnění (38 obyvatel na km²) v rámci Jihočeského kraje, i v rámci celé České republiky. Okres Český Krumlov je tvořen dvěma správními obvody s rozšířenou působností (SOORP) – Český Krumlov (1 129 km²) a Kaplice (485 km²). SOORP Český Krumlov se skládá ze tří správních obvodů s pověřeným obecním úřadem (SOOPOÚ) – Český Krumlov, Horní Planá a Vyšší Brod a ještě z Vojenského újezdu Boletice. SOORP Kaplice má pouze SOOPOÚ Kaplice.

Tabulka 1. Vybrané údaje za SOOPOÚ okresu Český Krumlov (2019)

Ukazatel	SOOPOÚ					Okres Český Krumlov
	Český Krumlov	Kaplice	Vyšší Brod	Horní Planá	Voj. újezd Boletice	
Počet obcí	22	15	6	3	1	47
Počet částí obcí	108	77	17	18	1	221
Počet ZSJ	151	107	39	26	7	330
Výměra v ha	47 005	48 465	26 096	23 253	16 546	161 365
Počet obyvatel ¹	31 818	19 869	5 646	4 223	-	61 556
Hustota zalidnění (obyv. /km ²) ¹	67,7	41,0	21,6	18,2	-	38,1

Poznámky: ¹Údaje k roku 2019.

Zdroj: ČSÚ (2020a)

V Tabulce 1. jsou za počty obcí, částí obcí a základních sídelních jednotek za SOOPOÚ. Okres Český Krumlov zahrnuje 47 obcí, 221 částí obcí a 330 základních sídelních jednotek (ZSJ) – Tabulka 1. Výrazně největší počet obcí, částí obcí a ZSJ se nachází v SOOPOÚ Český Krumlov.

Plošně nejrozsáhlejší je SOOPOÚ Kaplice, těsně následovaný SOOPOÚ Český Krumlov, další dvě SOOPOÚ mají přibližně poloviční rozlohu. Populačně nejsilnější je SOOPOÚ Český Krumlov, což se promítá i do nejvyšší (v rámci okresu Český Krumlov) hustoty zalidnění. Hustota zalidnění v SOOPOÚ Vyšší Brod a Horní Planá je mimořádně nízká, protože se zde rozkládají horské lesní oblasti, po válce zaniklá a vyliďněná sídla a je zde také Vodní nádrž Lipno. Specifickým územím je Vojenský újezd Boletice, který v současné době nemá žádné trvale bydlící obyvatelstvo (po oddělení několika sídel (Boletice, Květušín, Polná na Šumavě) v roce 2013 a jejich připojení k obci Kájov).

Vybrané fyzicko-geografické aspekty

Charakteristickým rysem okresu Český Krumlov je značná horizontální členitost, neboť se zde vyskytují horské a podhorské oblasti v Národním parku Šumava, podhorské a vrchovinné oblasti v CHKO Blanský les a v Novohradských horách a vrchovinné a pahorkatinné oblasti na Kaplicku. Významným geomorfologickým celkem je pohoří Šumavy s nadmořskou výškou až 1332 metrů (Smrčina). Blanský les dosahuje nadmořské výšky 1084 metrů (Klet'), Novohradské hory mají na území okresu Český Krumlov nejvyšší vrchol v nadmořské výšce 1073 m (Kamenec). Průměrná nadmořská výška v okrese Český Krumlov činí 690 m n. m. Nejvyšší nadmořskou výšku má sídlo Pohoří na Šumavě (930 m). Nejnižší položeným sídlem je Zlatá Koruna, když klášter Zlatá Koruna leží v nadmořské výšce 455 m.

Vysoko položený a členitý reliéf se vyznačuje nízkými průměrnými teplotami a vysokou sněhovou pokrývkou v zimním období. V níže položené části okresu, v okolí Velešína, činí průměrná roční teplota 7,5 °C. Horské a podhorské oblasti díky vysokému specifickému odtoku významně dotují zdejší vodní toky, nejvýznamnější je Vltava a Malše. Přehradní nádrž Lipno významně reguluje vodní režim Vltavy pod hrází, takže sídla ležící dále u Vltavy většinou nebývají ohrožována povodněmi. Poněkud jiná situace je na Malši, kde území ležící nad přehradní nádrží Římov, často postihuje vybřežení řek Malše a Černé.

Téměř 50 % území okresu je zalesněno. Přírodní krajina okresu Český Krumlov je velmi pestrá. To má také svůj odraz v množství přírodních rezervací, památek a velkoplošných chráněných území přírody. Nejvýznamnějším je Národní park Šumava a navazující CHKO

Šumava a CHKO Blanský les. Do řešeného území také spadá Národní přírodní rezervace Žofínský prales, založená v roce 1838.

Obyvatelstvo

V okrese Český Krumlov žije celkem 61 556 obyvatel (1. 1. 2020). Za posledních 10 let se počet obyvatel v okrese téměř nezměnil, jelikož klesl o pouhých 132 obyvatel. Migrační bilance obyvatel byla od roku 2011 záporná, a to až do roku 2018, kdy se dostala do kladných hodnot. Trend celkového přírůstku počtu obyvatel je obdobný, s tím, že záporné hodnoty existovaly pouze v letech 2011 až 2015. Následovaly kladné hodnoty, s největším přírůstkem 194 obyvatel v roce 2018. Hustota zalidnění okresu Český Krumlov činí pouhých 38 obyv./km², čímž je Český Krumlov druhý nejméně zalidněný okres v Jihočeském kraji. Jen o málo nižší hustotu zalidnění má okres Prachatice (37 obyv./km²). Okres České Budějovice se 119,5 obyv./km² je nejhustěji zalidněným okresem Jihočeského kraje. Dosahuje třikrát vyšší hodnoty hustoty zalidnění než řešený okres Český Krumlov.

Tabulka 2. Vybrané údaje za obyvatelstvo SOOPOÚ okresu Český Krumlov (2011 – 2019)

Ukazatel	SOOPOÚ					Okres Český Krumlov
	Český Krumlov	Kaplice	Vyšší Brod	Horní Planá	Voj. újezd Boletice	
Počet obyvatel v roce 2020 ¹	31 818	19 789	5 646	4 223	-	61 556
Počet obyvatel v roce 2011 ²	31 706	19 869	5 730	4 463	-	61 333
Index vývoje počtu obyvatel 2019/2011	1,00	1,00	0,99	0,95	-	1,00
Podíl obyvatel ve věku 0-14 v roce 2019 [%] ¹	17,20	16,06	15,39	14,92	-	16,50
Podíl obyvatel ve věku 65+ v roce 2019 ¹	18,12	17,42	19,15	22,09	-	18,50
Přirozený přírůstek na 1000 obyvatel v roce 2019 ¹	0,63	2,32	1,24	-4,97	-	0,80
Migrační přírůstek na 1000 obyvatel v roce 2019 ¹	-1,32	7,53	-2,83	7,58	-	2,00
Celkový přírůstek na 1000 obyvatel v roce 2019 ¹	-0,69	9,85	-1,59	2,60	-	2,80
Celkový přírůstek obyvatel v roce 2019 ¹	-22	195	-9	11	-	175

Poznámky: ¹Údaje k roku 2019.

Zdroj: ČSÚ (2020a)

V okrese se nachází 4 SOOPOÚ a Vojenský újezd Boletice (je oficiálně bez trvalých obyvatel). V SOOPOÚ Český Krumlov žilo k 1. 1. 2020 celkem 31 818 obyvatel (51,7 % obyvatel okresu), což je více, než ve zbylých SOOPOÚ okresu dohromady (viz SOOPOÚ

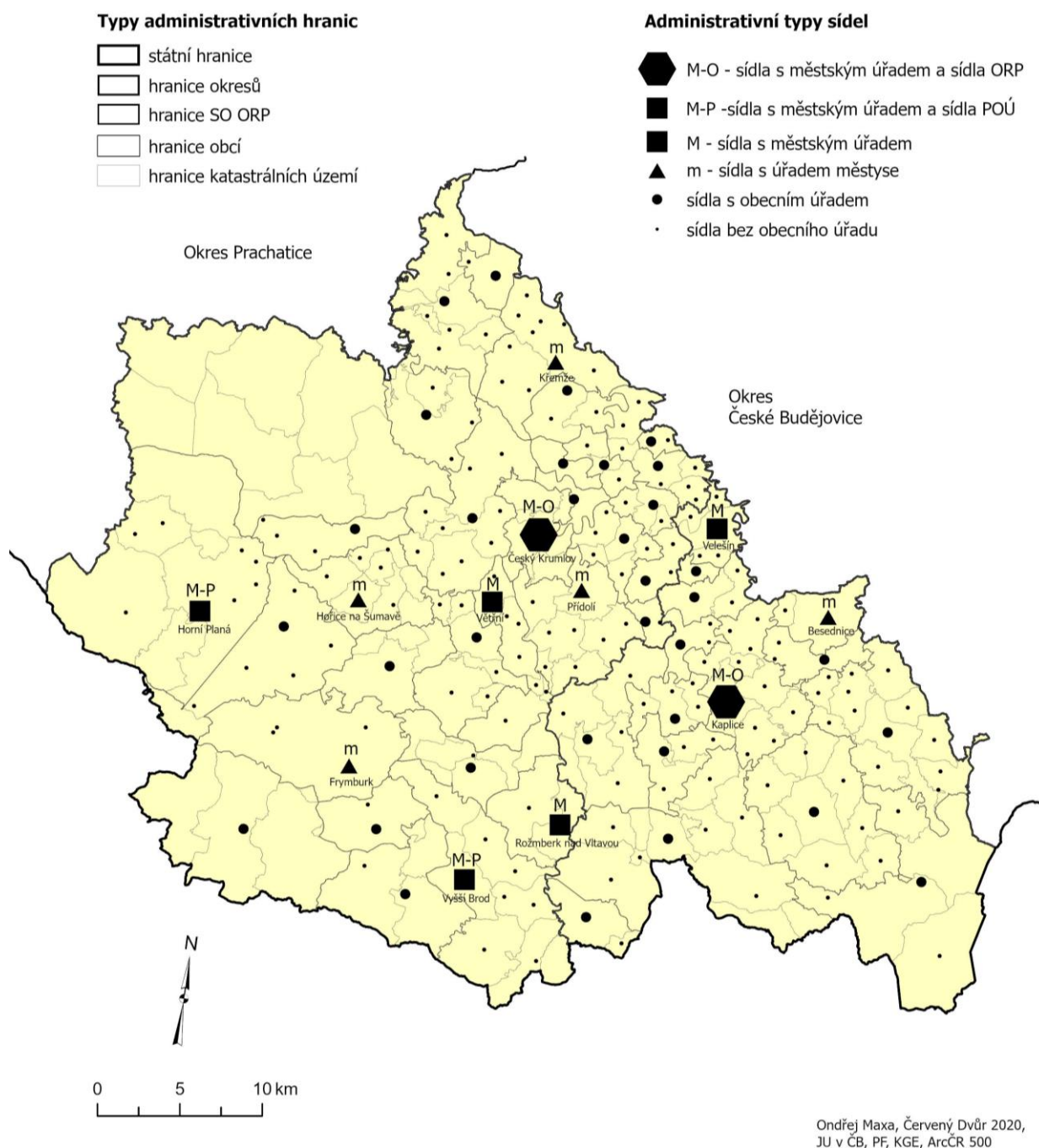
Kaplice, Vyšší brod a Horní Planá v Tabulce 2.). Ve všech čtyřech správních obvodech obcí s pověřeným úřadem žije více seniorů (obyvatelé ve věku 65 a více let) než dětí (obyvatelé ve věku 0-14 let). Nejmenší rozdíl mezi věkovou kategorií 0-14 a 65+ je v mikroregionálních městech, resp. obcích s rozšířenou působností (1,00 % v Českém Krumlově a 1,32 % v Kaplici). Větší rozdíly jsou ve Vyšším Brodě (3,76 %) nebo v Horní Plané (7,2), ještě větší rozdíly bývají na odlehlém venkově.

Osídlení

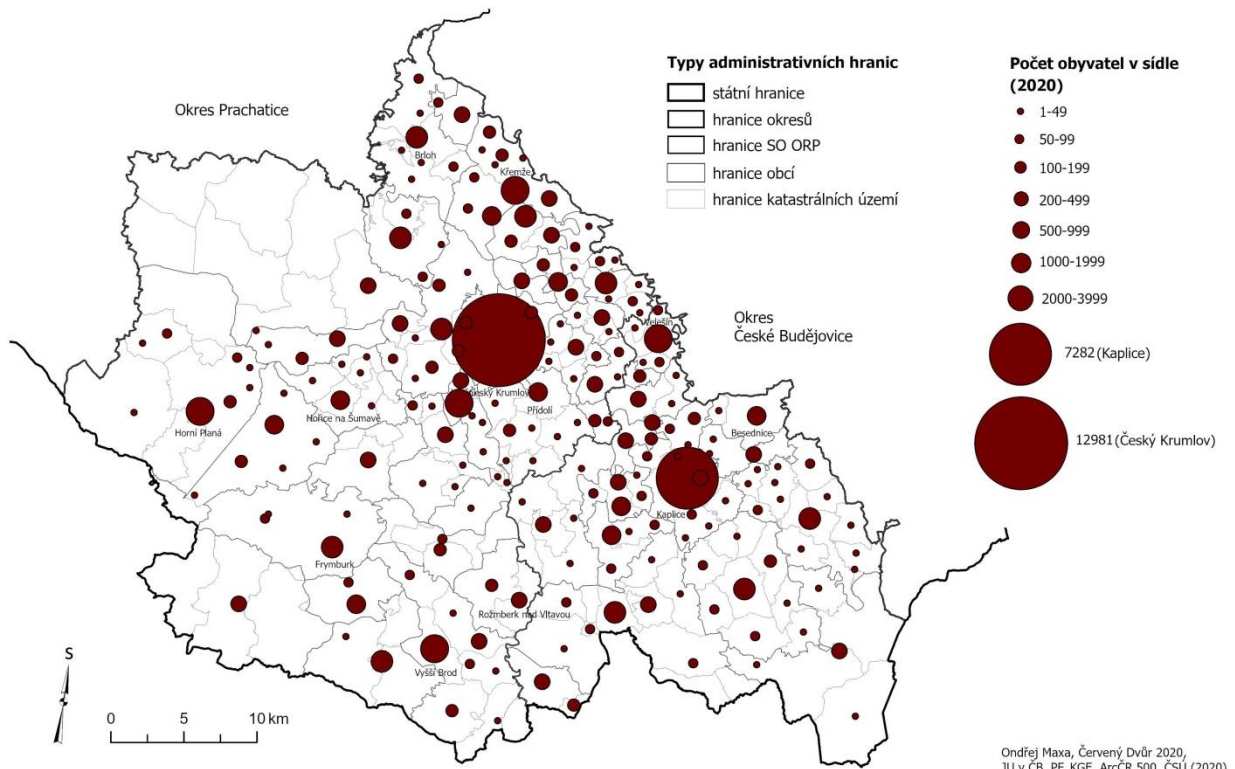
Poznání osídlení okresu Český Krumlov je do značné míry cílem této bakalářské práce. Sídlní střediska zjištěná na základě analýz počtu obyvatel, obslužné vybavenosti, vybavenosti spoji veřejné dopravy a dojížděky za prací jsou představena v kapitole 5.1. a v Mapě 4. Na tomto místě se bude bakalářská práce věnovat vymezení administrativně určených měst a městysů a charakteristice populačního vývoje těchto měst a městysů, i venkovských sídel. Z Mapy 1. vyplývá, že v okrese Český Krumlov se nalézají celkem 7 měst s městským úřadem (Český Krumlov, Kaplice, Velešín, Větrník, Vyšší Brod, Horní Planá a Rožmberk nad Vltavou). Rožmberk nad Vltavou je ale spíše historickým městem s významnou památkou (hrad Rožmberk) a cestovním ruchem (spojeným s hradem a vodáctvím na Vltavě). Sídlo má v současnosti pouze 234 obyvatel. Vedle těchto měst jsou v okrese i administrativně určené městyse – celkem 5 městysů (Hořice na Šumavě, Frymburk, Křemže, Přídolí, Besednice). Přídolí ale geografickým městysem není. Geografickým městysem jsou ale Chvalšiny, které mají navíc městskou urbanistickou strukturu.

V Mapě 2. lze pozorovat územní uspořádání sídel okresu Český Krumlov, včetně jejich populační velikosti. Z mapy je patrné, že větší koncentrace větších venkovských sídel se nachází mezi Křemží a Velešínem a v Kaplické brázdě. Území pohraničních Novohradských hor a pohraniční Šumavy se vyznačuje menší hustotou sídel, protože zde mnohá sídla zanikla po odsunu Němců a zřízení pohraničního pásma. Ve Vojenském újezdu Boletice bylo původní německé osídlení zrušeno úplně. Venkovská sídla okresu Český Krumlov byla v období socialismu postižena depopulací, obyvatelstvo se z nich stěhovalo do větších měst, včetně Českých Budějovic. Po roce 1990 se ale tato depopulace zastavila a mnohá venkovská sídla populačně mírně rostou. V Mapě 3. je tento vývoj zobrazen pomocí kartodiagramu. Lze pozorovat růst počtu obyvatel venkovských sídel Křemežska a Velešínska (blízkost Českých Budějovic, průmysl ve Velešíně), růst počtu obyvatel střediskových venkovských sídel Novohradského podhůří (soustředilo se do nich obyvatelstvo okolních vesnic) a pokles počtu obyvatel v některých sídlech podél státní hranice (některá z nich jsou ale v létě posílána velkým

množstvím turistů). Český Krumlov obyvatelstvo mírně ztratil (asi díky suburbanizaci), Kaplice obyvatelstvo mírně získala (těží z polohy na významné silniční komunikaci směřující do Rakouska a z koncentrace nových průmyslových závodů), Velešín, Větřní a Křemže také zaznamenaly mírný populační růst, Horní Planá a Vyšší Brod mírný populační pokles.

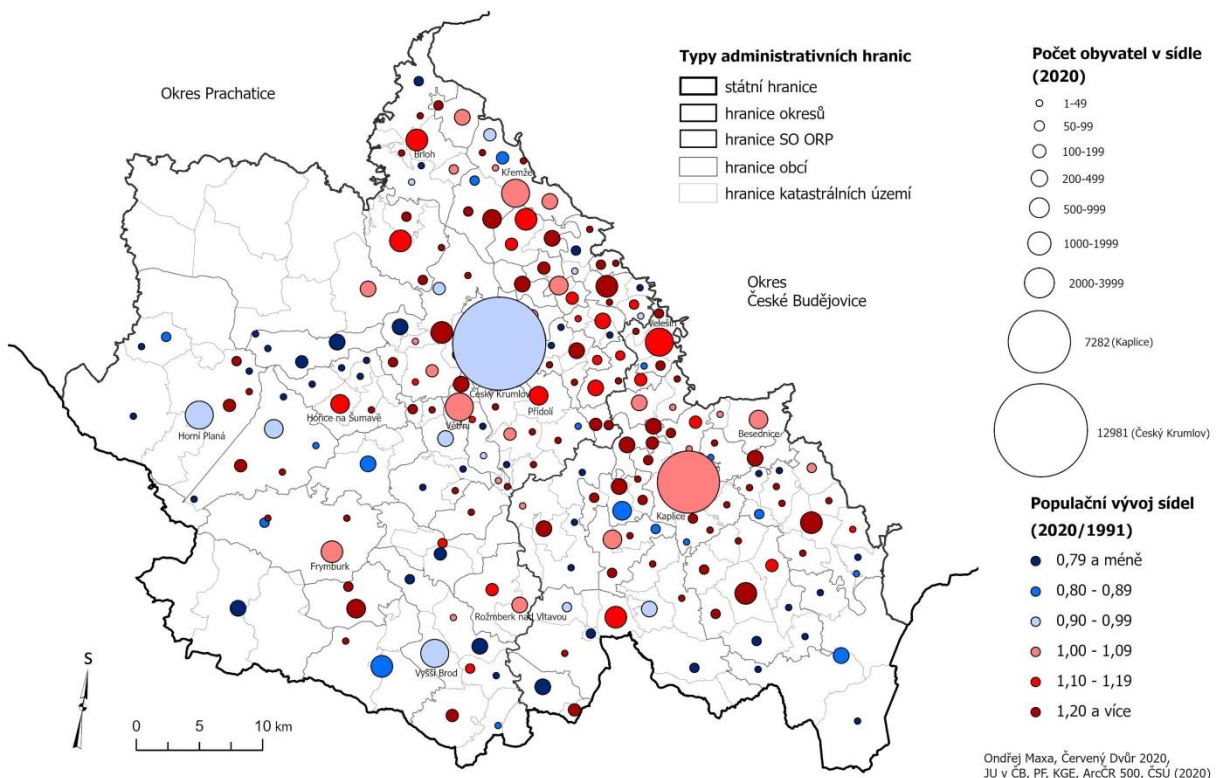

Mapa 1. Administrativní typy sídel v okrese Český Krumlov (2020)
Zdroj dat: Webové stránky obcí okresu Český Krumlov, ArcČR 500

Mapa 2. Počet obyvatel v sídlech okresu Český Krumlov (2020)

Zdroj dat: ČSÚ (2013a), ČSÚ (2020b)

Mapa 3. Vývoj počtu obyvatel v sídlech okresu Český Krumlov (1991 – 2020)

Zdroj dat: ČSÚ (2013a), ČSÚ (2020b)

Větší zaměstnavatelé

Podrobné údaje o dojížděci za prací poskytuje Tabulka 5. a kapitola 5.1. Největší dojížděku za prací vykazuje Český Krumlov. Dojíždějí sem pracující ve službách, zejména do zařízení v cestovním ruchu (ubytovací a stravovací zařízení), do okresní nemocnice a do dalších zařízení služeb pro obyvatele. V těchto službách samozřejmě pracují i místní ekonomicky aktivní. Určitá část dojíždějících a místních ekonomicky aktivních je zaměstnána v průmyslové zóně, na okraji Českého Krumlova, která již přísluší k Domoradicím. Lze zde nalézt průmyslový závod Linde pohony s.r.o. (pohony pro vysokozdvizné vozíky, 250 – 499 zaměstnanců), LIRA obrazové lišty a rámy a.s. (250 – 499 zaměstnanců), Zambelli-technik spol. s.r.o. (výroba krytů k přístrojům, 250 – 499 zaměstnanců), Schwan-STABILO ČR, s.r.o. (psací potřeby, 250 – 499 zaměstnanců), Fronius Česká republika s.r.o. (výroba elektrických zařízení, chemických látek a chemických přípravků, 200 – 249 zaměstnanců) a Schwan Cosmetics CR s.r.o. (specializuje se na výrobu kosmetiky a parfémů, 500 – 999 zaměstnanců). Tuto strukturu průmyslových závodů ještě doplňuje závod mlékárny Madeta a.s. na okraji Českého Krumlova, vyrábějící například sýr Niva.

Dalším významným centrem zaměstnanosti je druhé největší město v okrese Český Krumlov – Kaplice. Celkem jsou zde situovány čtyři větší výrobní závody, které se všechny specializují na strojírenství a elektrotechniku. Konkrétně se jedná o INOTECH electronic s.r.o. (výroba elektroniky, 50 – 99 zaměstnanců), BRAWE, spol. s.r.o. (výroba ocelových a hliníkových dílů, 250 – 499 zaměstnanců), ENGEL strojírenská spol. s.r.o. (výroba strojů na vstřikování plastů, 500 – 999 zaměstnanců) a HAUSER spol. s.r.o. (výroba elektrorozvaděčů, 250 – 499 zaměstnanců). Do těchto závodů dojíždí lidé z okolí Kaplice a pracují zde místní lidé. Třetím významným centrem zaměstnanosti je Velešín s podnikem JIHOSTROJ a.s. (výroba hydraulické techniky), kam dojíždí za prací přibližně 500 lidí z okolí. V minulosti byla velkým průmyslovým závodem papírna ve Větrní – dnes JIP – Papírny Větrní, a.s. (výroba papíru, v současnosti pouze 200 – 249 zaměstnanců).

V řešeném území jsou dále menší podniky ve sféře stavebnictví, řemeslných prací, autodopravy a autoservisů, na venkově okresu Český Krumlov působí agroprůmyslové podniky vzniklé transformací z bývalých státních statků. V okolí přehradní nádrže Lipno se koncentrují ubytovací a stravovací zařízení cestovního ruchu, především v Lipně nad Vltavou, Frymburku a v Horní Plané. Ovšem jen část z nich vykazuje celoroční provoz, což se následně projevuje podle Jirkalové (2010) na výsledné nezaměstnanosti v okrese. V okrese zaniklo několik menších dřevozpracujících podniků, např. pily v Nové Peci a Pohorské Vsi, v Loučovicích prakticky zanikla místní papírna, v Horní Plané zanikla odloučená výrobní obrazových lišt.

Další pily se udržely, například pila ve Mříči nebo v Mirkovicích. V Plešovicích je v provozu velký kamenolom. V Holubově se nachází podnik Grafobal artypa s.r.o. Holubov (tisk a zpracování obalů, polygrafická výroba, 200 – 249 zaměstnanců). Dalším podnikem, který se vyskytuje, mimo mikroregionální města (Český Krumlov, Kaplice) je GK-Mont s.r.o. v Horní Plané (výroba tvarovek do krbových kamen, 100 – 199 zaměstnanců).

Služby

Bakalářská práce věnuje značnou pozornost rozmístění služeb pro obyvatele v jednotlivých sídlech okresu Český Krumlov, zvláště v těch sídlech, která jsou sídelními středisky. Údaje jsou zpracovány v Tabulce 9. a vyhodnoceny v kapitole 5.1. Na tomto místě bude uskutečněno celkové vyhodnocení zastoupení jednotlivých druhů služeb v řešeném území. Administrativní služby mají svoje základny ve městech. Státní úřady (katastrální, finanční, stavební, práce, stejně tak státní policie) lze nalézt v Českém Krumlově a Kaplici, v menší míře i v Horní Plané a Vyšším Brodě. Střední školy se koncentrují v Českém Krumlově. Dostupnost gymnázia v Českém Krumlově z periferních území okresu je problematická. Nemocnici má pouze Český Krumlov. Menší domovy důchodců a s pečovatelskou službou jsou na více místech, především ve městech. Prodejny potravin na vesnicích mizí, protože lidé konají týdenní nákupy v supermarketech v Českém Krumlově, Kaplici, případně v Českých Budějovicích. Soustředění potravinářských a dalších supermarketů vzniklo na okraji Českého Krumlova, u silnice na České Budějovice. V Českém Krumlově se nachází krytý plavecký bazén a krytá ledová plocha, menší krytý plavecký bazén je také v Lipně nad Vltavou, Frymburku a ve Větrní.

Cestovní ruch

Okres Český Krumlov vykazuje jedny z nejvyšších hodnot návštěvnosti v cestovním ruchu na území České republiky. Velkým lákadlem pro české turisty je splouvání úseku Vltavy mezi Vyšším Brodem a Boršovem nad Vltavou (přibližně 70 km), který je převážně v okrese Český Krumlov. V běžné sezóně spluje tuto řeku přibližně 250 000 tisíc vodáků. V letních měsících tak dochází k velkému navýšení přítomných zejména ve Vyšším Brodě, v Rožmberku nad Vltavou, v Českém Krumlově a ve Zlaté Koruně. Vodáci zde využívají kempů, ubytoven a penzionů, využívají také zdejší zařízení veřejného stravování. Tato forma cestovního ruchu vytváří v uvedených sídlech množství pracovních příležitostí a ekonomického profitu.

Další důležitou formou cestovního ruchu je navštěvování památek – UNESCO. Hlavním cílem tohoto cestovního ruchu je samotné okresní město Český Krumlov

s renesančním zámekem, zámeckou zahradou, barokním divadlem, s historickými uličkami starého města, s kláštery a muzei. Na tyto atraktivitu je pak napojeno velké množství hotelů, penzionů a stravovacích zařízení. Do Českého Krumlova přijíždějí vedle českých návštěvníků také návštěvníci z Německa, Rakouska, Ruska, v poslední době také z Číny nebo Jižní Koreje. Ve městě navíc probíhají na cestovní ruch navázané kulturní akce, např. Slavnosti pětileté růže, Mezinárodní hudební festival Český Krumlov nebo Ralley Český Krumlov. V Českém Krumlově je přibližně 308 ubytovacích zařízení s přibližně 4 572 lůžky. Každoročně Český Krumlov navštíví 1 330 529 turistů. V cestovním ruchu je přímo či nepřímo zaměstnána značná část ekonomicky aktivních obyvatel města. Populační a průmyslový rozvoj Českého Krumlova je do určité míry regulován potřebou ochrany památek ve městě.

Dalším velmi navštěvovaným místem cestovního ruchu je Lipno nad Vltavou, které nabízí především letní rekreační vyžití u největší vodní nádrže v České republice (4870 ha) a zimní rekreační vyžití na okolních kopcích. Z letních rekreačních aktivit na vodě je zde možné provozovat yachting, windsurfing a wakeboarding, je možné si zde zapůjčit elektrické motorové čluny. Možné je také koupání v přehradní nádrži nebo v místním krytém bazénu. Všude podél Lipna se provozuje sportovní rybaření. Nově zde byla vybudována hojně navštěvovaná Stezka korunami stromů (také rozhledna a skluzavka v jednom), v okolí jsou jedny z nejlepších cyklostezek v celém Jihočeském kraji (hlavně pro rodiny s dětmi). Toto středisko cestovního ruchu má tu výhodu, že je zde také zimní cestovní ruch. Skiareál Lipno (Kramolín) má ideální podmínky pro začátečnické lyžování. Ve skiareálu je celkem 16 uměle zasněžovaných sjezdových tratí s lyžařskými vleky a se sedačkovou lanovkou. V okolí jsou také tratě pro lyžování na běžkách. Podél silniční komunikace procházející sídlem byla vybudována obchodní zóna a byla zde vystavěna moderní ubytovací zařízení apartmánového typu. Lipno nad Vltavou je populačně malou obcí, která je zcela závislá na cestovním ruchu. Jsou zde zaměstnáni i lidé z okolních obcí – z Loučovic nebo z Frymburku.

Nedaleko Lipna nad Vltavou se nachází navštěvovaný hrad Rožmberk nad Vltavou (jak už bylo uvedeno výše, toto sídlo žije z cestovního ruchu) a také cisterciácký klášter ve Vyšším Brodě s poštovním muzeem (také Vyšší Brod je silně závislý na cestovním ruchu). Dalšími středisky cestovního ruchu u přehradní nádrže Lipno jsou Horní Planá, Černá v Pošumaví a Frymburk. Dalším navštěvovaným místem Českokrumlovska je hora Klet' v oblasti Blanského lesa. Je zde rozhledna, horský hotel a ze severní strany sem vede sedačková lanová dráha. Nedaleko Holubova ležícího pod Kletí je také navštěvovaná zřícenina hradu Dívčí kámen.

Kaplicko má ve srovnání s Českokrumlovskem mnohem menší význam v cestovním ruchu. Domácí turisty má oblast Děkaných Skalín nedaleko Soběnova, v Novohradských

horách je to území Pohorské Vsi a Pohoří na Šumavě. Tato území jsou vyhledávána pěšími turisty a cykloturisty. V okrese Český Krumlov je několik rekreačních chatových osad, které zmnožují systém osídlení tohoto okresu. Velké jsou v okolí Vodní nádrže Lipno, Křemže, Plešovic, Děkanských Skalín a Klení. Rekreační chataraření většinou nepřispívá k rozvoji zdejších sídel a obcí. Naproti tomu rekreační chalupaření pomáhá udržovat domovní fond venkovských sídel a do určité míry navyšuje počet zdejších obyvatel.

Dopravní komunikace

Silniční síť okresu Český Krumlov patří v rámci České republiky k těm méně hustým, málo státních silnic je zvláště v horských územích podél stání hranice a ve Vojenském újezdu Boletice. Důvodem je zdejší členitý reliéf a nízká hustota sídel. Na druhou stranu se ale v pásu podél státní hranice dochovaly zpevněné komunikace bývalé pohraniční stráže a v lesních celcích existují zpevněné a odvodněné lesní cesty.

Okresem vedou pouze dvě významné silniční komunikace. V první řadě je to silnice první třídy I/3, také známá jako E55. Zprostředkovává tranzit mezi Prahou, Českými Budějovicemi a Lincem (Linz) v Horním Rakousku (Oberösterreich). V současné době se přestavuje na dálnici D3. Sídla ležící na této komunikaci mají snadnou dojížděku do Českých Budějovic a Kaplice, případně i do Rakouska nebo Prahy. Druhou významnou silniční komunikací je silnice první třídy I/39. Rozvětňuje se ze silnice I/3 v Kamenném Újezdu a vede směrem na Český Krumlov a dále na Kájov, Černou v Pošumaví, Horní Planou a dále do šumavské části okresu Prachatice. V úseku do Českého Krumlova je silná autobusová doprava, za Českým Krumlovem je to s touto dopravou slabší. Okresem Český Krumlov prochází dohromady 11 silnic II. třídy, které plní propojovací funkci mezi vyššími a nižšími sídelními středisky. Z těch významnějších je to silnice II/163 z Černé v Pošumaví přes Frymburk, Lipno nad Vltavou, Loučovice, Vyšší Brod až do Dolního Dvořiště (také na této silnici mnoho autobusů nejezdí), silnice II/166 z Prachatic přes Chvalšiny do Českého Krumlova, II/143 z Českých Budějovic do Křemže a Brloha, případně II/157 z Českého Krumlova do Kaplice nádraží, s pokračováním na Besednici a Trhové Sviny.

Železniční síť uvnitř okresu je tvořena pouze třemi železničními tratěmi. Významnější trať č. 196 zajišťuje spojení Českých Budějovic s Lincem v Horním Rakousku (vede dále do Itálie nebo Švýcarska). Trať se bohužel vyhýbá městu Kaplice, takže je pro vnitrookresní přepravu využívána poměrně málo. Místní železniční tratí je trať č. 194 České Budějovice – Volary, která je důležitá pro spojení horního Lipenska s Českým Krumlovem a pro spojení Českého Krumlova, Holubova, Křemže a Českých Budějovic. Silný provoz je zde především

v letní rekreační sezóně. Místní železniční trať č. 195 Rybník – Lipno nad Vltavou je využívána velmi málo, protože má nevhodný směr u stání hranice. Plánuje se její prodloužení podél břehu Lipenské přehradní nádrže do Černé v Pošumaví.

Dopravní obslužnost

Bakalářská práce uskutečňuje několik analýz spojů veřejné dopravy v okrese Český Krumlov. Počet spojů autobusů a vlaků v pracovní den je používán při vymezování sídelních středisek v okrese a časová dosažitelnost mikroregionálních měst v okrese autobusy a vlaky je využívána při vymezování semiperiferních, periferních a ultraperiferních sídel tohoto okresu. V Tabulce 5. je možné zjistit počet spojů v pracovní den, které vyjíždějí nebo přijíždějí do sídelních středisek. Český Krumlov vykazoval v roce 2020 dohromady 288 takových spojů, Kaplice 155, Velešín 92 a Vyšší Brod 64. V okrese Český Krumlov bylo nalezeno okolo 50 sídel, do kterých autobusové a vlakové spoje nezajíždějí (počítáno do vzdálenosti jednoho kilometru od sídla) – viz Mapa 5. Další podrobnosti k obslužnosti sídel veřejnou dopravou lze nalézt v kapitolách 5.1 a 5.2.

4. Metodika práce

4.1. Postup vymezení sídelních středisek

Pro vypracování bakalářské práce je nezbytné vymezit mikroregionální sídelní střediska (dále mikroregionální města) okresu Český Krumlov, aby bylo možné vůči nim vymezovat periferní sídla na mikroregionální úrovni. Současně jsou vymezována i nižší sídelní střediska – velmi malá města, městyse, střediskové vesnice a významnější vesnice (viz další text). Všechna tato sídelní střediska jsou vymezována pomocí čtyř indikátorů sídelní střediskovosti – počtu obyvatel v roce 2020, bodového ohodnocení služeb v roce 2020, počtu dojíždějících za prací a do škol v roce 2011 a počtu spojů veřejné dopravy v roce 2020. Hodnoty těchto indikátorů jsou pak převedeny na bodové hodnoty v intervalu 0-100 bodů, kdy 100 bodů dostává sídelní středisko s nejvyšší hodnotou, což byl ve všech případech Český Krumlov.

Sídla, a tedy i sídelní střediska, jsou v bakalářské práci až na výjimky definována jako části obcí. Pouze v případě Českého Krumlova vzniká sídlo Český Krumlov jako shluk částí města, které vytvářejí souvisle zastavěné město (Domoradice, Horní Brána, Latrán, Nádražní předměstí, Plešivec, Vnitřní město, Vyšný, Nové Dobrkovice, Nové Spolí), pouze Slupenec bude samostatným sídlem. V případě Větrní vzniká sídlo Větrní jako spojení částí obce Větrní a Němče. V případě Vyššího Brodu vzniká sídlo Vyšší Brod jako spojení částí obce Vyšší Brod a Hrudkov. Do výběru potenciálních sídelních středisek okresu Český Krumlov jsou zahrnuta sídla, která mají v roce 2020 celkem 300 a více obyvatel – Tabulka 5. Jedinou výjimkou je historické město Rožmberk nad Vltavou s 234 obyvateli. Z těchto potenciálních sídelních středisek budou nakonec vybrána skutečná sídelní střediska rozčleněná do jednotlivých hierarchických kategorií.

Data k **počtu obyvatel v potenciálních sídelních střediscích** jsou k dispozici pouze ze Sčítání 2011, a proto je třeba vypočítat počty obyvatel pro rok 2020. Struktura počtů obyvatel za sídla v rámci obce při Sčítání 2011 (ČSÚ 2013) je uplatněna při rozdělování počtu obyvatel obce k 1. 1. 2020 (ČSÚ 2020a) do jednotlivých sídel obce. Jiný postup nebyl možný, protože data o počtech obyvatel za části obcí budou k dispozici až někdy v roce 2023 při publikování výsledků Sčítání 2021.

Služby pro obyvatele v potenciálních sídelních střediscích lze rozčlenit do několika skupin – např. služby administrativy, školství, zdravotnictví, prodeje potravin a dalšího zboží, finančnictví, sportu a kultury. Konkrétní druhy služeb jsou vybrány na základě jejich důležitosti pro obyvatele a na základě frekvence jejich využívání. Jako vzor posloužily práce Chvojková (2019), Houdková (2020) a Červík (2020), nicméně struktura a bodování služeb jsou v této

bakalářské práci mírně odlišné (Tabulka 3.). Každé ze sledovaných 32 služeb jsou přiřazeny body (1-4) podle jejího významu. Patnácti službám je přiřazen 1 bod, dvanácti jsou přiřazeny 2 body, pěti jsou přiřazeny 3 body a jediná služba za 4 body je supermarket potravin, který je nejvíce důležitý a často využíván velkou částí obyvatel. V případě středních škol, bank a supermarketů potravin je při bodování uplatněn i počet těchto zařízení. Bodování je také zřejmé z Tabulky 9. Informace o výskytu služeb v sídlech lze vyhledat pomocí internetových stránek státních úřadů (služby administrativy), internetového rejstříku škol, internetových stránek obcí, Českobudějovického biskupství, atp., lze použít také Google Maps, některé služby zná autor bakalářské práce z vlastní zkušenosti.

Tabulka 3. Sledované služby pro obyvatele v sídlech

Skupina druhů služeb	Sledované služby (bodový zisk)
Zařízení administrativy	okresní soud (1b) katastrální úřad (2b) finanční úřad (2b) úřad práce (2b) úřad ORP (2b) matriční úřad (1b) stavební úřad (2b) police ČR (1b) hasič. zách. sbor (1b) městská policie (1b)
Zařízení školství	gymnázium (3b) střední škola (2b) ¹ úplná ZŠ (3b) neúplná ZŠ (2b) mateřská škola (1b)
Zařízení zdravotnictví	nemocnice (3b) odborný lékař (1b) praktický lékař (1b) lékárna (1b)
Zařízení prodeje potravin a dalšího zboží	supermarket (4b) ¹ větší sam. pot. (3b) menší prod. pot. (2b) retail park (3b) prod. stavebnin (1b) benzínová stanice (2b)
Zařízení bank a pošt	pošta (1b) banky (2b) ¹ bankomat (1b)
Zařízení kultury a sportu	fara (1b) mysliv., has., fotb. (1b) krytá led. plocha (2b) krytý plav. bazén (2b)

Poznámka: ¹U těchto druhů služeb se uplatňuje počet zařízení služeb.

Mezi administrativní služby se řadí okresní úřad, katastrální úřad, finanční úřad, úřad práce, úřad ORP, matriční úřad, stavební úřad, stálá úřadovna policie a městské policie a stálá služebna hasičského záchranného sboru (zhruba polovina těchto služeb je oceňována dvěma body, zbytek jedním bodem). Ve skupině školství se jedná o gymnázia, střední školy, úplné

základní školy, neúplné základní školy a mateřské školy (nejvíce bodů získává gymnázium a úplná základní škola). Ze zdravotnických služeb se sleduje nemocnice (za 3 body), ordinace odborného lékaře a praktického lékaře (v obou případech musí být otevřena alespoň 2 dny v týdnu), a ještě lékárna. Skupina prodejen potravin a dalšího zboží je zastoupena supermarketem potravin, větší samoobsluhou potravin, menší prodejnou potravin, retail parkem (seskupení nových obchodů oděvního, elektrotechnického a dalšího zboží), prodejnou stavebnin a benzínovou stanicí. V této skupině služeb jsou nejvíce bodovány supermarkety potravin (zdůvodnění výše). Mezi zkoumanými službami finančnictví je zařazena pošta, banka a bankomat. Do poslední skupiny služeb jsou zařazeny poněkud nesourodé služby kultury a sportu – místní spolky (myslivecké, hasičské, sportovní – přítomnost alespoň jednoho z nich), fara, a také krytá ledová plocha a krytý plavecký bazén.

Data o **počtu dojíždějících za prací a studiem do potenciálních sídelních středisek** jsou dostupná pouze ze Sčítání z roku 2011. Nelze je ale aktualizovat, protože jsou vykazována pouze za celé obce, nikoliv za části obcí. Problémem není to, že je dojížděka vztažena k celé obci, protože v případě sídelních středisek jsou dojížděkou obsluhované pracovní příležitosti a také střední školy umístěny právě v sídlech, které jsou potenciálními sídelními středisky (nikoli v menších sídlech příslušné obce).

Posledním indikátorem sídelní střediskovosti je **počet spojů veřejné dopravy v pracovní den (autobusů a vlaků) v potencionálních sídelních střediscích**. Potřebná data lze získat ze systému IDOS (2020), který je přístupný na Internetu. Zaznamenávají se spoje v pracovní středu mimo školní prázdniny, konkrétně se jedná o středy v září roku 2020. Autobusové a vlakové spoje jsou si rovny. Započítávají se spoje přijíždějící do potenciálního sídelního střediska a spoje z tohoto střediska vyjíždějící.

V prvním kroku byla stanovena kritéria pro mikroregionální města, velmi malá města, městyse, střediskové vesnice a významnější vesnice. **Mikroregionální města** mají mít minimálně 4000 obyvatel (v sídle – postup viz výše), minimálně 2000 obsazených pracovních míst (vypočítáno na základě ekonomicky aktivních v sídle 2011 (ČSÚ 2013a), odečtu vyjíždějících za prací a přičtení dojíždějících za prací (ČSÚ 2013b), nejméně 1000 dojíždějících za prací a studiem (ČSÚ 2013b) a nejméně 80 autobusových a vlakových spojů (IDOS 2020). Mikroregionální města musí mít gymnázium (nebo jinou střední školu s maturitou), nejméně 10 specializovaných lékařů, banku a potravinový supermarket.

Ve **velmi malých městech** musí být služebna státní nebo alespoň městské policie, stavební úřad, alespoň 3 lékaři, lékárna a větší samoobsluha potravin – Kubeš, Podlešáková (2021). V dalším kroku jsou sídelní střediska rozčleňována podle odstupů v bodových

hodnotách sledovaných indikátorů sídelní střediskovosti – viz Tabulka 5. To se týká také **městysů, střediskových vesnic a významnějších vesnic.**

4.2. Postup vymezení periferních a dalších odlehlostních typů sídel

Odhledlostní typy sídel okresu Český Krumlov na mikroregionální úrovni jsou vymežovány na základě jejich časové odlehlosti veřejnou dopravou od mikroregionálních měst (Českého Krumlova, Kaplice, ale také Českých Budějovic). Také v tomto případě je použit vyhledávač autobusových a vlakových spojů IDOS (2020) dostupný na Internetu a i v tomto případě je použita pracovní středa mimo školní prázdniny. Započítávají se i spoje v zastávce vzdálené až do 1 km od sídla. Nejprve je nutné zjistit, zda je vůbec možné se ze sídla do mikroregionálního města dopravit veřejnou dopravou (autobusem nebo vlakem). Sídla, do kterých spoje veřejné dopravy nejezdí, případně do nich jezdí nebo z nich vyjíždí pouze 1 spoj, jsou označena jako sídla bez spojů. Při posuzování časové odlehlosti se započítávají rychlejší spoje, pokud na trase převažují. Časová dostupnost se vztahuje pouze k jednomu mikroregionálnímu městu, a to k tomu časově nejbližšímu. Možné jsou i přestupy mezi jednotlivými spoji a do časové dostupnosti se započítává čekací doba mezi příjezdem a odjezdem spojů.

Jako odhledlostní typy sídel jsou stanovena **mikroregionální města, suburbánní sídla** (leží těsně za mikroregionálními městy, vyznačují se převažujícím zastoupením domů suburbánního typu – prověřováno na základě Ouředníček a kol. 2018, ortofotomap a Google Street View), **semiperiferní sídla** (leží do 30 minut od mikroregionálního města a nejsou suburbánními sídly), **periferní sídla** (30 - 60 minut od mikroregionálního města), **ultraperiferní sídla** (61 a více minut od mikroregionálního města), a ještě **sídla bez spojů**. Vyhodnocování Vojenský prostor Boletice, kde sídla nejsou.

Vymežování odhledlostních sídel na mezoregionální úrovni se uskutečňuje podobným způsobem, ovšem odhledlost je posuzována k mezoregionální metropoli České Budějovice. Opět se používá vyhledávač autobusových a vlakových spojů IDOS (2020) a pracovní středa mimo školní prázdniny. Časová dostupnost se vztahuje pouze k Českým Budějovicím, protože mezoregionální Plzeň, Praha a Jihlava jsou příliš vzdáleny. Započítávají se i přestupy mezi spoji (viz výše).

Jako odhledlostní typy sídel na mezoregionální úrovni jsou ustanovena blízká sídla (leží do 30 minut od Českých Budějovic), semiperiferní sídla (30 - 60 minut od Českých Budějovic), periferní sídla (61 - 90 minut od Českých Budějovic) a ultraperiferní sídla (91 - 120 minut od

Českých Budějovic, zůstávají z předchozího vymezení také sídla bez spojů. Mimo hodnocení se opět nachází Vojenský prostor Boletice.

4.3. Postup vymezení periferních oblastí a jejich typů

Spojením 4 a více sousedních periferních sídel, ultraperiferních sídel a sídel bez spojů (na mikroregionální úrovni) vzniknou **periferní oblasti** mikroregionální úrovně (ve skutečnosti jde o spojení sousedních polygonů příslušných těmto sídlům v ArcGIS Pro). V případě, že tato sídla nevytvářejí útvar s alespoň čtyřmi sídly, potom jsou tato sídla označena jako periferní, ultraperiferní nebo „bez spojová“ sídla ležící mimo periferní oblasti.

Podobně jako v předchozích bakalářských pracích (Houdková 2020; Červík 2020) jsou periferní oblasti sídel typově rozlišeny. V okrese Český Krumlov, který nesousedí s okolními kraji, je možné vymežit pouze **státně-pohraniční periferní oblasti** (leží v blízkosti státní hranice s Rakouskem, budou označeny číslicemi) a **vnitrokrajské periferní oblasti** (leží dále od státní hranice, budou označeny písmeny řecké abecedy). Lze předpokládat, že hodnoty lidského a demografického kapitálu ve státně-pohraničních periferních oblastech budou nižší než v případě vnitrokrajských periferních oblastí. Někde bude ale hrát pozitivní roli rozvinutý cestovní ruch.

4.4. Ukazatele lidského a demografického kapitálu sídel

Kvalitativní charakteristiky obyvatelstva sídel řešeného území okresu Český Krumlov jsou v bakalářské práci měřeny pomocí několika indikátorů lidského a demografického kapitálu. Sociální kapitál vyjadřuje spíše míru propojenosti a vzájemné pomoci obyvatel v komunitě sídla a obce, nemusí souviset s kvalitativními charakteristikami zdejšího obyvatelstva. Klíčový je lidský kapitál (Labrianidis 2017; Pileček 2011). Ten je dán znalostmi, dovednostmi a schopnostmi obyvatel sídel. V tomto kapitálu hraje významnou roli vzdělanost obyvatel, resp. nejvyšší dosažené vzdělání obyvatel. Dovednosti a schopnosti obyvatel se měří obtížně, ale dají se najít indikátory o těchto dovednostech a schopnostech zprostředkovaně vypovídající (Kubeš, Chvojková 2020). Důležité jsou také ty aspekty lidského kapitálu, které se podílejí na tvorbě ekonomického kapitálu (Kubeš, Podlešáková 2021).

Pro populační stabilitu a rozvoj sídel je důležitý jejich demografický kapitál. V tomto kapitálu je důležitá úroveň přirozené bilance obyvatel a migrační bilance obyvatel. Sídla by také neměla dlouhodobě ztrácet obyvatele, protože by postupně zanikla. S přirozeným přírůstkem obyvatel souvisí věková struktura obyvatel. V této struktuře by měly být dostatečně

zastoupeny děti ve věku 0-14 let. Demografické charakteristiky obyvatel byly uplatněny i v dalších studiích zabývajících se periferností obcí České republiky – Musil, Müller (2008) nebo Bernard, Šimon (2017).

Tabulka 4. Indikátory lidského a demografického kapitálu v sídlech

Kód	Indikátory lidského a demografického kapitálu	Interval hodnot 1. kvartilu	Interval hodnot 4. kvartilu
DVOB	Index dlouhodobého vývoje počtu obyvatel v sídle 2020/1991	1,57 – 15,50	0,00 – 1,00
SVOB	Index střednědobého vývoje počtu obyvatel v sídle 2020/2001	1,50 – 15,14	0,00 – 0,99
KVOB	Index krátkodobého vývoje počtu obyvatel v sídle 2020/2011	1,09 – 11,78	0,00 – 1,00
DĚTI	Podíl dětí ve věku 0-14 let na obyvatelstvu v sídle v procentech v roce 2020	19,79 – 50,00	0,00 – 12,44
SENI	Podíl seniorů ve věku 65+ na obyvatelstvu v sídle v procentech v roce 2020	0,00 – 12,12	25,00 – 66,67
ZÁKL	Podíl obyvatel pouze se základním vzděláním a bez vzdělání na obyvatelstvu ve věku 15 let a více v sídle v procentech v roce 2011	3,80 – 18,80	27,30 – 38,00
VYSO	Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním na obyvatelstvu ve věku 15 a více let v sídle v procentech v roce 2011	8,60 – 16,70	1,10 – 4,20
NOBY	Počet nově vystavěných bytů v sídle mezi lety 2008-2019 na 1 000 obyvatel v roce 2020	49,45 – 491,04	0,00 – 13,20
PODN	Počet podnikatelských subjektů v obci v roce 2020 na 1 000 obyvatel	275,18 – 493,25	115,21 – 223,91
NEZA	Podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání 15 – 64 let na obyvatelích ve stejném věku v procentech v roce 2020	0,00 – 3,00	5,47 – 14,38
ZAVE	Průměrný věk zvolených zastupitelů ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2018	39,78 – 44,73	49,11 – 57,41

Poznámka: Podrobnější vysvětlení indikátorů a jejich zdrojů dat je v textu.

Zdroj: Kubeš, Kraft (2011), Podlešáková (2019), Chvojková (2019), Houdková (2020) a vlastní doplnění

Jak je uvedeno výše, lidský a demografický kapitál obyvatel sídel okresu Český Krumlov bude hodnocen pomocí několika indikátorů. Jsou uvedeny v Tabulce 4. První tři indikátory analyzují vývoj počtu obyvatel v sídlech – dlouhodobý (2020/1991), střednědobý (2020/2001) a krátkodobý (2020/2011). Růst či setrvalost počtu obyvatel v sídle je jistě znakem příznivého vývoje sídla. Počty obyvatel v sídlech za roky 1991, 2001 a 2011 lze získat z Historického lexikonu obcí (ČSÚ 2015). Počet obyvatel v roce 2020 je vypočítáván podobně jako počet obyvatel potenciálních sídelních středisek v roce 2020, ovšem v tomto případě se tento výpočet uskutečňuje u všech sídel řešeného území. Postupuje se tak, že podíly počtu obyvatel v sídlech v rámci obce v roce 2011 (ČSÚ 2013a) jsou uplatněny při rozdělování počtu obyvatel obce v roce 2020 z průběžné registrace obyvatel (ČSÚ 2020c) do jednotlivých sídel. Následně je možné vypočítat všechny tři **indikátory vývoje počtu obyvatel v sídlech** –

DVOB, SVOB, KVOB – Tabulka 4. Výsledná data za sledovaná sídla jsou v závěrečné Tabulce 11.

Bohužel, pro úroveň sídel nejsou k dispozici údaje o přirozené a migrační bilanci obyvatel, natož o vývoji těchto bilancí. Pro tento účel nelze použít data za obce, protože jednotlivá sídla obce mívají velmi odlišnou přirozenou a migrační bilanci.

Další dva indikátory odhalují **věkovou strukturu obyvatel v sídlech** – podíl dětí ve věku 0-14 let na obyvatelstvu sídla (DĚTI) a podíl seniorů ve věku 65+ let na obyvatelstvu sídla (SENI), vše k roku 2020. Vysoký podíl dětí je z hlediska demografického kapitálu příznivý, vysoký podíl seniorů může indikovat přestárlost populace v sídle. Na úrovni sídel jsou k dispozici údaje o počtu dětí ve věku 0-14 let a počtu seniorů ve věku 65+ let pouze ze Sčítání 2011 (ČSÚ 2013a). Nicméně, k dispozici jsou aktuální počty obyvatel ve věku 0-14 let a ve věku 65+ let za celé obce z průběžné registrace obyvatel (ČSÚ 2020c). Aby bylo možné vypočítat podíly dětí a seniorů v sídlech v roce 2020, bylo třeba nejprve spočítat podíly těchto věkových skupin v jednotlivých sídlech obce v roce 2011 a tyto podíly pak uplatnit při rozdělování počtu dětí ve věku 0-14 let a seniorů ve věku 65+ let v obci v roce 2020 (ČSÚ 2020b) a následně spočítat příslušné podíly.

Významnou součástí lidského kapitálu je **úroveň vzdělání obyvatel v sídlech**. Mezi indikátory byl zařazen podíl obyvatel pouze se základním vzděláním a bez vzdělání na obyvatelstvu ve věku 15 let a více v sídle v procentech. Jde o „inverzní indikátor“, kdy nízké hodnoty indikátoru jsou považovány za příznivé. Bohužel, k dispozici byly pouze údaje ze Sčítání 2011 (data jsou dostupná v ČSÚ 2013c). Druhým indikátorem je podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním na obyvatelstvu ve věku 15 a více let v sídle v procentech (také ze Sčítání 2011; data jsou dostupná v ČSÚ 2013c).

Indikátor **počet nově vystavěných bytů v sídle** mezi lety 2008-2019 na 1 000 obyvatel v roce 2020 (NOBY) reprezentuje schopnost obyvatel sídla postavit si nebo nechat si postavit byt (mimo města se většinou jedná o byty v rodinných domech, kdy byt se většinou rovná domu). K dispozici byla ale pouze data za celé obce z ČSÚ (2020d) za roky 2008 – 2019. Údaje za celé obce se proto rozdělily do sídel podle přírůstků obyvatel v sídlech obce 2020 – 2011 (viz výpočty vývoje počtu obyvatel uvedené výše). Není to zcela žádoucí postup, ale vhodnější nebyl nalezen. Počet nově vystavěných bytů v uvedeném období byl vztažen na 1000 obyvatel sídla v roce 2020.

Indikátor **počet podnikatelských subjektů v obci** v roce 2020 na 1 000 obyvatel (PODN) je postaven na datech ČSÚ (2020e) – Ekonomické subjekty podle vybraných právních forem v obcích vybraného okresu. Podnikatelská aktivita obyvatel obcí a sídel reprezentuje

schopnosti obyvatel podnikat, a je proto zajímavá z hlediska lidského kapitálu. **Nezaměstnanost v obci** byla definována jako Podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let na všech obyvatelích ve věku 15 – 64 let k 30. 11. 2020 (ČSÚ 2020f). Tato míra nezaměstnanosti (NEZA) je tedy pouze za celé obce. Nezaměstnanost lze vztáhnout k ekonomickým aspektům lidského kapitálu. Poslední indikátor – **průměrný věk zvolených zastupitelů** ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2018 (ZAVE) – indikuje schopnosti mladých obyvatel obce účastnit se politického a organizačního života v obci.

4.5. Postup vyhodnocování dat o lidském a demografickém kapitálu sídel

Pro 11 výše definovaných indikátorů lidského a demografického kapitálu se postupně vyhledávala potřebná data z výše citovaných datových zdrojů. Určité problémy nastaly v případě sídel bez obyvatel v nějakém z šetřených roků při výpočtech hodnot některých indikátorů, protože nulou nebylo možné dělit (ve jmenovateli byl počet obyvatel). V těchto případech byla do Tabulky 11., která obsahuje všechny hodnoty sledovaných indikátorů za všechna sídla, zapisována pomlčka. Další nesnáze představovala sídla spadající v současné době pod obec Polná na Šumavě, která byla dříve součástí Vojenského újezdu Boletice, stejně tak jako nynější sídlo Boletice, které ale v současné době patří pod obec Kájov. Také u těchto sídel byla v případě neexistence dat zapisována do hodnot indikátorů pomlčka.

V prvním sloupci Tabulky 11. jsou uvedena všechna sídla okresu Český Krumlov vymezená v bakalářské práci. Jsou uspořádána nejprve abecedně podle názvů obcí (obce jsou v tabulce vyznačeny kroužkem) a uvnitř obce pak za sídlem obce rovněž podle abecedy. Sídla uvedená v tabulce jsou rozlišena podle odlehlostních typů sídel – mikroregionální města jsou vyznačena červeně, suburbánní sídla oranžově, semiperiferní sídla žlutě, periferní sídla světle zelenou barvou, ultraperiferní sídla tmavě zelenou barvou a sídla bez spojů modrou barvou. Navíc jsou ještě rozlišena sídla sídelních středisek – mikroregionální města mají název velkými tučnými písmeny, velmi malá města mají název tučný podtržený, městyse tučný kurzívou podtržený, střediskové vesnice mají název tučný a významnější vesnice tučný s kurzívou. Nestředisková sídla nejsou nijak písmem zvýrazněna. Toto rozlišení sídel v Tabulce 11. umožňuje další třídění dat za sídla odlehlostních typů a za střediskové a nestřediskové typy sídel.

Při vyhodnocování dat indikátorů lidského a demografického kapitálu sídel a jejich typů je využíván postup uplatněný v předchozích bakalářských a diplomových pracích na podobné téma (např. Chvojková 2019; Houdková 2020) – u jednotlivých sídel budou vyznačovány ty hodnoty jednotlivých indikátorů, které budou spadat do posledního kvartilu hodnot daného

indikátoru (šedým vyznačením) a také do prvního kvartilu hodnot daného indikátoru (fialovým vyznačením). Intervaly hodnot prvních a čtvrtých kvartilů jsou uvedeny v Tabulce 4. Byly zvažovány i jiné postupy pracující s analýzou shluků uspořádaných hodnot, ale nakonec byl zachován původní postup využívající prostých kvartilů.

V této bakalářské práci mají všechny použité indikátory v sumárním hodnocení lidského a demografického kapitálu stejnou váhu. Jako problematická sídla z hlediska lidského a demografického kapitálu budou považována ta sídla, která mají většinu hodnot indikátorů (tedy alespoň 6 hodnot) v posledních kvartilech a současně mají minimum hodnot v prvních kvartilech. Bude zajímavé sledovat, jak moc budou v těchto problematických sídlech zastoupena ultraperiferní a periferní sídla a sídla méně odlehlá. Jako dobře rozvinutá sídla z hlediska lidského a demografického kapitálu budou považována ta sídla, která budou mít většinu hodnot v prvních kvartilech a současně budou mít minimum hodnot v posledních kvartilech. Bude zajímavé sledovat, jak moc budou v těchto neproblematických sídlech zastoupena suburbánní a semiperiferní sídla a sídla odlehlejší.

5. Sídelní střediska, periferní sídla a lidský a demografický kapitál periferních a dalších sídel okresu Český Krumlov

5.1. Sídelní střediska různé hierarchie

Jako potenciální sídelní střediska bylo vybráno 33 sídel okresu Český Krumlov, které byly následně posuzovány podle v metodice uvedených čtyř indikátorů sídelní střediskovosti – počtu obyvatel, počtu služeb, počtu dojíždějících a počtu spojů. Ve finále bylo vybráno 28 sídelních středisek, protože některá neměla dostatečný počet služeb a některá byla pouhými průmyslovými enklávami.

Počet obyvatel

Po uplatnění zásady souvisle zastavěných měst bylo nejvíce obyvatel v roce 2020 zaznamenáno v okresním městě Českým Krumlov (12.366 obyvatel) – Tabulka 5. Na druhém místě je město Kaplice s přibližně polovinou obyvatel Českého Krumlova (6.453). Nad ostatními sídly populačně ještě vyčnívají města Velešín (3.726), Větřní (3.702) a Vyšší Brod (2.211). Sídla, jejichž počet obyvatel je mezi 1500 – 2000 jsou Horní Planá, Loučovice a Křemže. Do intervalu 1000 – 1500 obyvatel spadá Frymburk, Benešov nad Černou, Kájov, Chvalšiny a také suburbium Českých Budějovic – Dolní Třebonín. V žádném ze zbylých 14 sídelních středisek nežije více jak 1000 obyvatel. Nejméně obyvatel ze sídelních středisek vykazuje historické město Rožmberk nad Vltavou (234), které ale má díky cestovnímu ruchu vyšší obslužnou vybavenost. Počet obyvatel do značné míry odráží sídelní střediskovost, resp. hierarchii sídelních středisek. Posun dopředu v hierarchii sídelních středisek, konkrétně do střediskových vesnic, zaznamenala Černá v Pošumaví s pouhými 590 obyvateli a Lipno nad Vltavou s pouhými 574 obyvateli, a to díky službám a spojům vyplývajícím z rozvinutého cestovního ruchu. Naopak Dolní Třebonín s 1059 obyvateli sloužící jako subúrbánní noclehárna obyvatel pracujících v Českých Budějovicích je v hierarchii sídelních středisek pouze významnější vesnicí.

Počet služeb

Stejně jako u počtu obyvatel, nejvíce služeb vykazují mikroregionální města Český Krumlov a Kaplice – Tabulka 5. Dominance Českého Krumlova v obslužné vybavenosti je ovlivněna vedle poměrně velkého počtu obyvatel také velkým cestovním ruchem a funkcí okresního města a obce s rozšířenou působností. Ve městě jsou zastoupeny všechny druhy sledovaných služeb. V Tabulce 5. získal Český Krumlov za sledované služby celkem 133 bodů.

Druhé je mikroregionální město Kaplice, které získalo 69 bodů za služby. Ve srovnání s Českým Krumlovem zde absentuje okresní soud, katastrální úřad, gymnázium, nemocnice, retail park, krytá ledová plocha, krytý plavecký bazén a je zde také menší počet bank a supermarketů.

Následujícími sídelními středisky podle počtu bodů za služby jsou Vyšší Brod (32 bodů; má např. banku, městskou policii), Velešín (26 bodů; má např. střední školu, více odborných lékařů), Horní Planá (26 bodů; má např. stavební úřad, úplnou i neúplnou základní školu) a Křemže (25 bodů; má např. stavební úřad, záchranný hasičský sbor, prodejnu stavebnin). Následuje Větrní s 23 body a Frymburk s 22 body. Střediskové vesnice mají v průměru 14 bodů za služby (od 9 do 17 bodů). Významnější vesnice mají v průměru 8,3 bodu za služby (od 5 do 15 bodů). Nejméně bodů obdržela významnější vesnice Nová Ves (5 bodů), která má pouze obvodního a praktického lékaře, menší prodejnu potravin a několik spolků.

Počet dojíždějících

Do Českého Krumlova dojíždělo za prací a studiem podle Sčítání v roce 2011 celkem 3.379 lidí. Je to 2,34 krát více než v případě Kaplice (1.444 dojíždějících). Jediným dalším sídelním střediskem s významnější dojíždělkou bylo město Velešín s 627 dojíždějícími (do zdejšího významného strojírenského podniku). Další sídelní střediska měla výrazně nižší počet dojíždějících. Lehce nad 100 dojíždějících mělo Větrní, Dolní Dvořiště, Horní Planá, Vyšší Brod, Lipno nad Vltavou, Kájov, Křemže a Frymburk. Do významnější vesnice Rožmitál na Šumavě dojíždělo pouze 13 lidí, do Nové Vsi pouze 4 lidé. Dojížděka za prací a službami vykazuje mnohem větší územní koncentraci než počet obyvatel, sledované služby i počet spojů.

Počet spojů

Nejvyšší hodnoty počtu spojů (autobusových a vlakových) v pracovní středu v druhé polovině roku 2020 opět dosahuje mikroregionální město Český Krumlov (288 spojů). Do Českého Krumlova paprscitě směřují autobusové spoje ze sídel jeho SOORP. Český Krumlov zrenovoval své autobusové nádraží ve středu města. Má i železniční stanici, která má ale poněkud nevýhodnou polohu na okraji města. S velkým odstupem následuje mikroregionální město Kaplice (155 spojů; pouze autobusové spoje). Také do tohoto města směřují autobusové spoje z mnoha sídel jeho SOORP.

S velkým odstupem je na třetím místě velmi malé město Velešín (92; autobusové a vlakové spoje). Leží na významné silniční komunikaci E55 a autobusové spoje sem také dopravují zaměstnance do zdejšího strojírenského podniku. S větším odstupem následují velmi

malá města Větrní a Vyšší Brod. O něco méně spojů má městys Křemže (55; pouze autobusové spoje). Vlakové nádraží v Mříči také částečně slouží obyvatelům Křemže (stanice Křemže), ale je od městyse vzdáleno přibližně 2 km. Méně spojů vykazují městyse Horní Planá a Frymburk. Středisková vesnice Černá v Pošumaví (44 spojů) má nejvíce spojů ze střediskových vesnic. Je křižovatkou významných silničních komunikací a má také vlakové nádraží. Z významnějších vesnic vykazují nejméně spojů Rožmitál na Šumavě (10 spojů), Přídolí (12 spojů) a Rožmberk n. V. (12 spojů). Je to proto, že leží stranou významnějších komunikací. Obecně se do počtu spojů výrazně promítá přítomnost či nepřítomnost zastávky či nádraží železnice. Významným faktorem je také poloha na silnicích I., II. a III. třídy s rozdílnou frekvencí autobusových spojů.

Hierarchie sídelních středisek

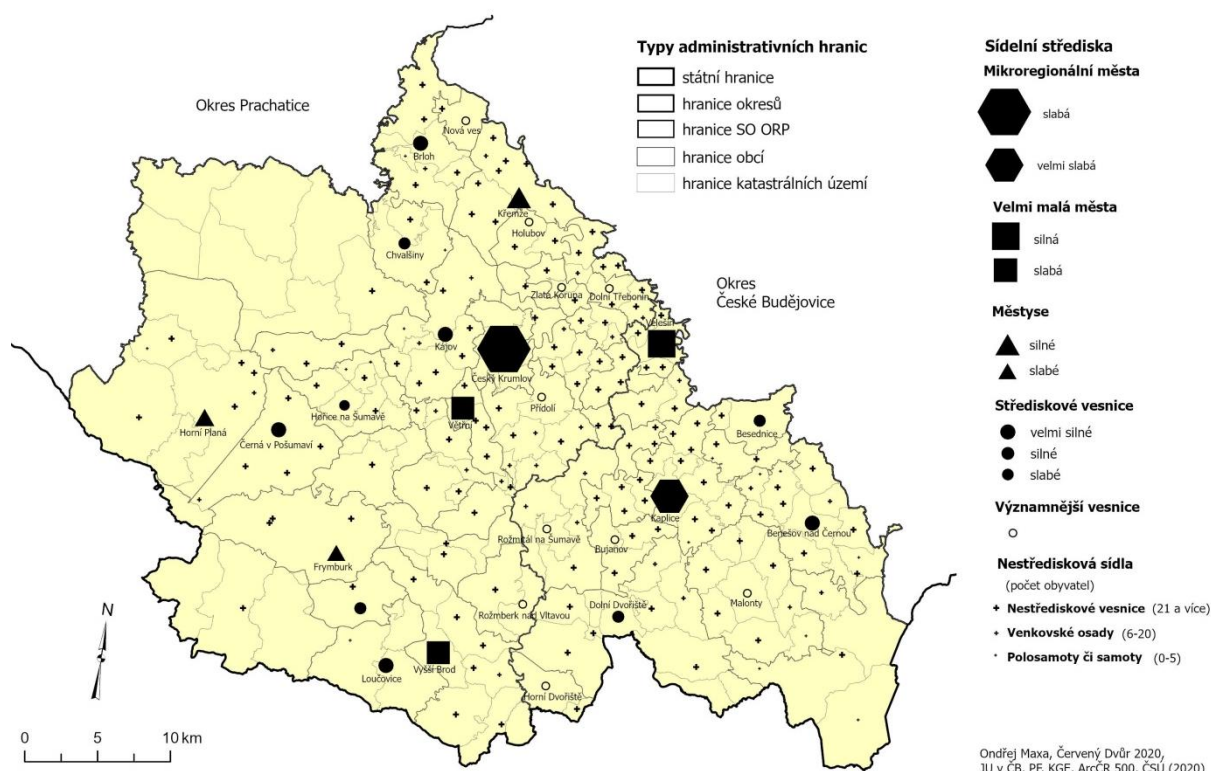
Jak již bylo uvedeno v metodické kapitole, hodnoty indikátorů sídelní střediskovosti byly převedeny na bodové hodnoty. Tyto bodové hodnoty měly stejnou váhu, takže je bylo možné zprůměrovat – viz Tabulka 5. Tento zprůměrovaný bodový zisk pak sloužil jako hlavní kritérium pro tvorbu hierarchie sídelních středisek v okrese Český Krumlov.

Protože mikroregionální město Český Krumlov obdrželo u všech indikátorů sídelní střediskovosti 100 bodů, byl i jeho celkový průměrný bodový zisk 100 bodů. Český Krumlov je nezpochybnitelným střediskem okresu Český Krumlov. Jako mikroregionální středisko byl Český Krumlov definován také v práci Hampl (2005), Hampl, Marada (2015) a Kubeš, Chvojková (2020). Druhý nejvyšší bodový zisk, poloviční oproti Českému Krumlovu (50 bodů), získala Kaplice – Tabulka 5. V pracích profesora Martina Hampla není Kaplice definována jako mikroregionální středisko (pouze subregionální středisko), ovšem v článku Kubeš, Chvojková (2020) je mikroregionálním střediskem. Kaplice je tedy poněkud sporným mikroregionálním městem, ale jak zmiňuje Kubeš, Chvojková (2020), Kaplici posiluje existence významných průmyslových podniků. Pokud by Kaplice nebyla mikroregionálním městem, muselo by být její spádové zázemí ve východní části okresu Český Krumlov přiřazeno k Českým Budějovicím.

Vše je tedy otázkou nastavení kritérií pro mikroregionální města. V metodické kapitole bakalářské práce je pro mikroregionální města stanoveno kritérium 4000 obyvatel (to Kaplice s rezervou splňuje – 6453 obyvatel), 2000 obsazených pracovních míst (má přibližně 3791 pracovních míst, takže i zde splněno s rezervou), nejméně 1000 dojíždějících za prací a studiem (1444 dojíždějících), alespoň 80 spojů veřejné dopravy (155 spojů) a také přítomnost střední školy s maturitou (má), alespoň 10 specializovaných lékařů (ano), banky (ano) a potravinového supermarketu (v Kaplice je Penny, Albert a COOP).

O stupeň níž fungují jako sídelní střediska velmi malá města. V metodické kapitole bakalářské práce jsou pro tato sídelní střediska stanovena následující kritéria – přítomnost služebny státní nebo alespoň městské policie, stavebního úřadu, alespoň 3 lékařů, lékárny a větší samoobsluhy potravin. V Tabulce 5. uvedená velmi malá města (Velešín, Větrná a Vyšší Brod) všechna tato kritéria splňují. Z hlediska celkového bodového zisku je na tom nejlépe Velešín s 25 body, s odstupem Větrná a Vyšší Brod se 17 body, který těží z cestovního ruchu (Kubeš, Chvojková 2020).

V hierarchii sídelních středisek jsou na další úrovni městyse. Ty by měly být z hlediska celkového bodového zisku odděleny od velmi malých měst na jedné straně (ty dosáhly minimálně 17 bodů) a střediskových vesnic na straně druhé (ty dosáhly maximálně 9 bodů). Tento předpoklad se podařilo naplnit pouze na rozhraní s velmi malými městy. Křemže s 13 body je relativně významným sídelním střediskem kotliny Blanského lesa, které je silně napojeno na České Budějovice (velký počet spojů, hlavně do Českých Budějovic; malá dojízdka a velká vyjízdka do Českých Budějovic). Horní Planá má rozsáhlé, ale populačně slabé zázemí. Služby zde mohou těžit z poptávky velkého množství turistů. Vedle autobusových spojů je obsluhována i vlakovými spoji. S odstupem je na třetím místě Frymburk. Z urbanistického hlediska má městskou strukturu a podobu, má ale málo obyvatel, méně služeb, malou dojízdku a menší počet spojů. Jeho zařazení do městyků je sporné.

Mapa 4. Vyšší a nižší sídelní střediska v okrese Český Krumlov (2020)

Zdroj dat: ČSÚ (2013a), ČSÚ (2013b), ČSÚ (2020b), IDOS (2020), informace o službách v sídlech na Internetu

Tabulka 5. Vymezení a hierarchie sídelních středisek okresu Český Krumlov (2020)

Sídelní střediska a jejich hierarchie	Počet obyvatel 2020	Body počet obyvatel	Služby 2020	Body služby	Počet dojížděj. 2011	Body počet dojížděj.	Počet spojů 2020	Body počet spojů	Suma bodů	Průměr bodů	Subtyp síd. střediska
<i>Mikroregionální města</i>											
Český Krumlov	12366	100	133	100	3379	100	288	100	400	100	slabé
Kaplice	6453	52,18	69	51,88	1444	42,73	155	53,82	201	50	velmi slabé
<i>Velmi malá města</i>											
Velešín	3726	30,13	26	19,55	627	18,56	92	31,94	100	25	silné
Větřní	3702	29,94	23	17,29	178	5,27	50	17,36	70	17	slabé
Vyšší Brod	2211	17,88	32	24,06	170	5,03	64	22,22	69	17	slabé
<i>Městyse</i>											
Křemže	1507	12,19	25	18,8	106	3,14	55	19,1	53	13	silné
Horní Planá	1680	13,59	26	19,55	172	5,09	42	14,58	53	13	silné
Frymburk	1179	9,53	22	16,54	101	2,99	32	11,11	40,18	10	slabé
<i>Středisková vesnice</i>											
Loučovice	1595	12,9	16	12,03	49	1,45	32	11,11	37	9	velmi silné
Kájov	1108	8,96	13	9,77	127	3,76	39	13,54	36	9	velmi silné
Benešov nad Černou	1123	9,08	14	10,53	87	2,57	40	13,89	35	9	velmi silné
Brloh	821	6,64	13	9,77	64	1,89	45	15,63	34	9	velmi silné
Černá v Pošumaví	590	4,77	16	12,03	62	1,83	44	15,28	34	9	velmi silné
Lipno nad Vltavou	574	4,64	17	12,78	129	3,82	30	10,42	32	8	silné
Dolní Dvořiště	790	6,39	16	12,03	174	5,15	20	6,94	31	8	silné
Chvalšiny	1095	8,85	16	12,03	84	2,49	23	7,99	31	8	silné
Besednice	779	6,3	12	9,02	63	1,86	40	13,89	30	8	silné
Hořice na Šumavě	744	6,02	9	6,77	30	0,89	37	12,85	27	7	slabé
<i>Významnější vesnice</i>											
Holubov	708	5,73	8	6,02	83	2,46	33	11,46	25,7	6	
Malonty	998	8,07	15	11,28	26	0,77	14	4,86	25	6	
Dolní Třebonín	1059	8,56	9	6,77	47	1,39	26	9,03	26	6	
Zlatá Koruna	459	3,71	8	6,02	24	0,71	33	11,46	22	5	
Horní Dvořiště	322	2,6	10	7,52	43	1,27	23	7,99	19	5	
Bujanov	382	3,09	6	4,51	29	0,86	24	8,33	17	4	
Nová Ves	362	2,93	5	3,76	4	0,12	26	9,03	16	4	
Rožmitál na Šumavě	366	2,96	10	7,52	13	0,38	10	3,47	14	4	
Přídolí	467	3,78	6	4,51	17	0,5	12	4,17	13	3	
Rožmberk nad Vltavou	234	1,89	6	4,51	22	0,65	12	4,17	11	3	

Zdroj dat: ČSÚ (2013a), ČSÚ (2013b), ČSÚ (2020b), IDOS (2020), informace o službách v sídlech na Internetu

Jako střediskové vesnice jsou v Tabulce 5. uvedeny Loučovice, Kájov, Benešov nad Černou, Brloh, Černá v Pošumaví, Lipno nad Vltavou, Dolní Dvořiště, Chvalšiny, Besednice a

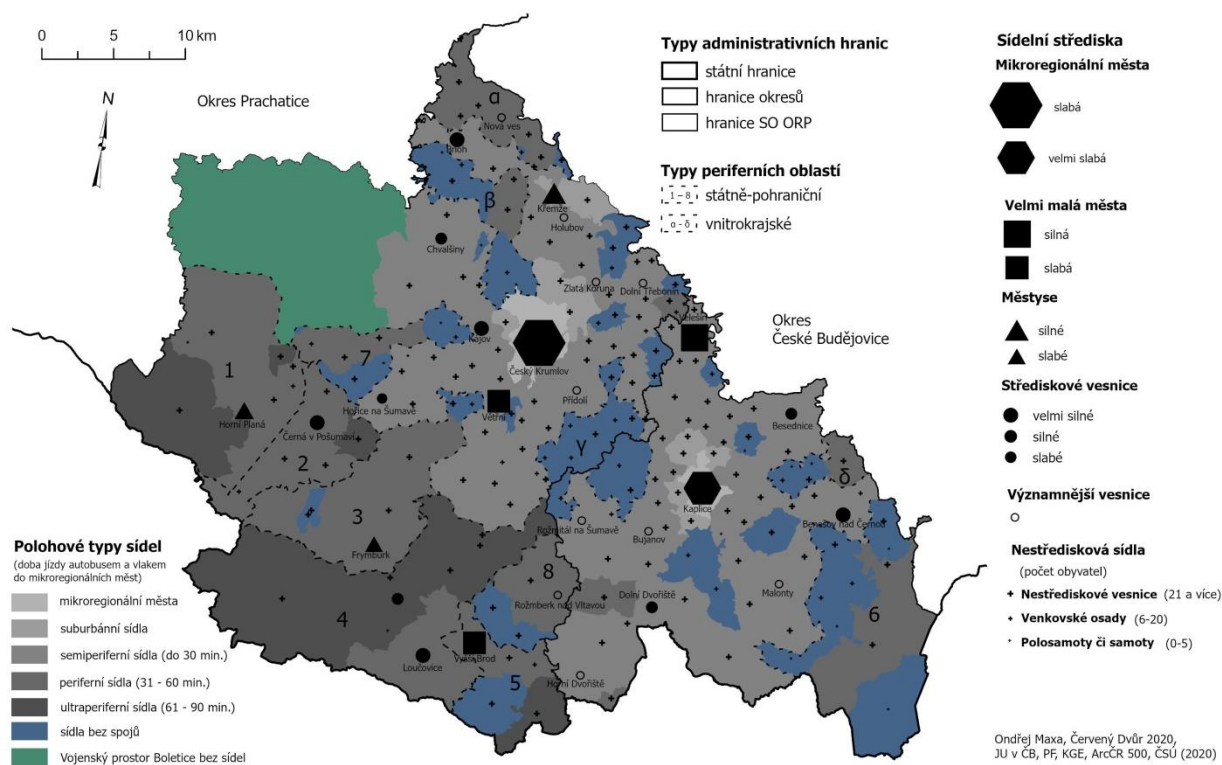
Hořice na Šumavě. Ve všech těchto sídelních střediscích se vyskytuje větší prodejna potravin (pouze v Hořicích na Šumavě je menší), mateřská škola, základní škola (většinou úplná v Hořicích na Šumavě, Černé v Pošumaví, Lipně nad Vltavou, Dolním Dvořišti a Kájově pouze neúplná). Jako významnější vesnice, které mají pouze 3-6 bodů jsou v mapách a v Tabulce 5. vyznačeny Malonty, Dolní Třebonín, Nová Ves, Holubov, Horní Dvořiště, Zlatá Koruna, Rožmberk nad Vltavou, Bujanov, Rožmitál na Šumavě a Přídolí.

5.2. Ultraperiferní, periferní, semiperiferní a suburbánní sídla

Ultraperiferní sídla mikroregionální úrovně okresu Český Krumlov se nacházejí za 60 minutovou izochronou veřejné dopravy od mikroregionálního města Český Krumlov nebo Kaplice. Periferní sídla této úrovně tohoto okresu leží za 30 minutovou izochronou a do 60 minutové izochrony veřejné dopravy od uvedených mikroregionálních měst. Příslušná semiperiferní sídla leží do 30 minutové izochrony veřejné dopravy do Českého Krumlova nebo Kaplice a současně nejsou suburbánními sídly. Suburbánních sídel mikroregionální úrovně v okrese Český Krumlov je pouze několik a leží v sousedství zmíněných mikroregionálních měst. Mikroregionální města Český Krumlov a Kaplice stojí mimo hodnocení odlehlosti na mikroregionální úrovni. Poněkud zvláštní je skupina sídel řešeného okresu, která jsou bez spoju veřejné dopravy směřujících do zmíněných mikroregionálních měst. Odlehlostní typy sídel mikroregionální úrovně okresu Český Krumlov jsou vyznačeny v Mapě 5. V mapě je také vyznačen Vojenský prostor Boletice bez sídel (sídla zde byla zničena po druhé světové válce, protože nebyla dosídlena a vznikl zde uvedený vojenský výcvikový prostor.

Ultraperiferní sídla mikroregionální úrovně nacházející se v okrese Český Krumlov (13 sídel – Mapa 5.) lze nalézt v blízkosti státní hranice s Rakouskem, především na pravém břehu Vodní nádrže Lipno (Horní Planá, Lipno nad Vltavou, Slupečná) a v její jižní výběžku řešeného okresu. Uvedený typ sídel (resp. území příslušná k sídlům tohoto typu) zahrnuje přibližně 13,22 % rozlohy okresu Český Krumlov a 1,99 % jeho obyvatel. Více než hodinová dosažitelnost Českého Krumlova z těchto sídel je velkým problémem při cestování zdejších obyvatel za lékařem a do středních škol. Navíc autobusových spoju bývá v těchto sídlech velmi málo, což je zapříčiněno poměrně řídkým osídlením a polohou u státní hranice (Kubeš, Chvojková 2020). Významnějším ultraperiferním sídlem je Lipno nad Vltavou. Ostatní ultraperiferní sídla jsou populačně velmi malá, jejich obyvatelé řeší dojížděku do mikroregionálních měst pomocí svých osobních automobilů.

Periferní sídla mikroregionální úrovně nalézající se v řešeném okrese (37 sídel – Mapa 5.) se nacházejí ve větší míře v SOORP Český Krumlov. Vypĺňují zbylá území Vltavické brázdy a Vyšebrodská, menší enklávy těchto sídel lze nalézt v Blanském lese. Na Kaplicku pak leží především v Novohradských horách. Více než půlhodinová (a maximálně hodinová) vzdálenost od Českého Krumlova a Kaplice není dlouhodobě udržitelná pro každodenní dojíždění obyvatel za prací. Přesto mnozí ekonomicky aktivní tuto každodenní časově náročnou anabázi dojíždění autobusem či vlakem vykonávají. Do periferních sídel této úrovně spadá například velmi malé město Vyšší Brod, městys Horní Planá a Frymburk, středisková vesnice Černá v Pošumaví a významnější vesnice Rožmberk nad Vltavou a Nová Ves. Uvedený typ sídel (resp. území příslušné k sídlům tohoto typu) zahrnuje přibližně 27,82 % rozlohy okresu Český Krumlov a 16,76 % jeho obyvatel.

Mapa 5. Odlehlostní typy sídel a typy periferních oblastí na mikroregionální úrovni v okrese Český Krumlov (2020)
Zdroj dat: IDOS (2020), Ouředníček a kol. (2018)

Periferní sídla vymezoval ve své bakalářské práci Časová dostupnost středisek veřejné správy ve vybraných okresech Jihočeského kraje také Růžička (2014). Jednou ze tří jeho zkoumaných oblastí byl okres Český Krumlov. Růžička (2014) ale používal poněkud odlišnou metodiku. Vedle veřejné dopravy analyzoval také individuální automobilovou dopravu.

Vymezoval periferní sídla za 40 minutovou izochronou veřejné dopravy z Českého Krumlova či Kaplice (a), za 20 minutovou izochronou individuální automobilové dopravy z Českého Krumlova či Kaplice (b) a periferní sídla splňující obě kritéria (c). Pokud dojde ke sloučení ultraperiferních a periferních sídel do periferních sídel v řešené bakalářské práci a dojde k porovnání vymezení periferních sídel obou bakalářských prací, potom Růžička (2014) nepovažuje za periferní sídla Blatná, Boletice, Černá v Pošumaví, Horní Heršlák, Kaliště, Květušín, Mokrý, Mýto, Olšina, Otice, Polná na Šumavě, Přelstice, Slavkov, Stěžerov a Světlík. Naopak řešená bakalářská práce na rozdíl od Růžičky (2014) nedefinovala sídlo Bělá, Brloh, Chlumeček a Rojšín jako periferní či ultraperiferní sídlo. Rozdíly vyplývají z použité metodiky, případně z velkého časového odstupe od vzniku citované bakalářské práce. Nicméně existuje značná shoda ve vymezeních periferních sídel okresu Český Krumlov v obou bakalářských pracích.

Semiperiferní sídla mikroregionální úrovně okresu Český Krumlov (94 sídel – Mapa 5.) utvářejí jádrová venkovská území Českokrumlovska a Kaplicka vyznačující se poněkud nižší nadmořskou výškou, určitým zemědělstvím a venkovskými sídly populačně o něco většími než v předchozích odlehlostních typech sídel. Spadá sem například velmi malé město Větrní a Velešín, městys Křemže, střediskové vesnice Brloh, Chvalšiny, Kájov, Hořice na Šumavě, Besednice Benešov nad Černou a Dolní Dvořiště a ještě významné vesnice Holubov, Zlatá Koruna, Dolní Třebonín, Přídolí, Rožmitál na Šumavě, Bujanov, Malonty a Horní Dvořiště. Tato semiperiferní sídla (resp. území příslušná k sídlům tohoto typu) zahrnují přibližně 31,48 % rozlohy okresu Český Krumlov a 42,43 % jeho obyvatel. Semiperiferní sídla mikroregionální úrovně, pokud jsou vybavena dostatečným počtem v průběhu dne dobře uspořádaných spojů autobusů nebo vlaků, mohou dobře využívat dojíždění do Českého Krumlova, Kaplice nebo Českých Budějovic za prací, studiem nebo za různými službami.

Suburbánní sídla mikroregionální úrovně ležící v okolí Českého Krumlova a Kaplice (10 sídel – Mapa 5.) jsou populačně malá a vytvářejí jenom malá území. Zahrnují přibližně 2,32 % rozlohy okresu Český Krumlov a 4,79 % jeho obyvatel. Český Krumlov a Kaplice jsou populačně poměrně malými městy, kolem kterých je pouze slabá suburbanizace. Suburbánní zónu těchto měst nelze srovnávat s mnohem rozsáhlejší a populačně významnější suburbánní zónou Českých Budějovic.

Specifickým typem sídel jsou **sídla bez spojů**. Také Růžička (2014) vymezoval taková sídla. V okrese Český Krumlov jsou poměrně častá (53 sídel – Mapa 5.) a vytvářejí množství malých i větších enkláv, a to i v územích ležících poměrně blízko mikroregionálních měst. Jde o populačně velmi malé venkovské osady, případně polosamoty až samoty (v minulosti to byly

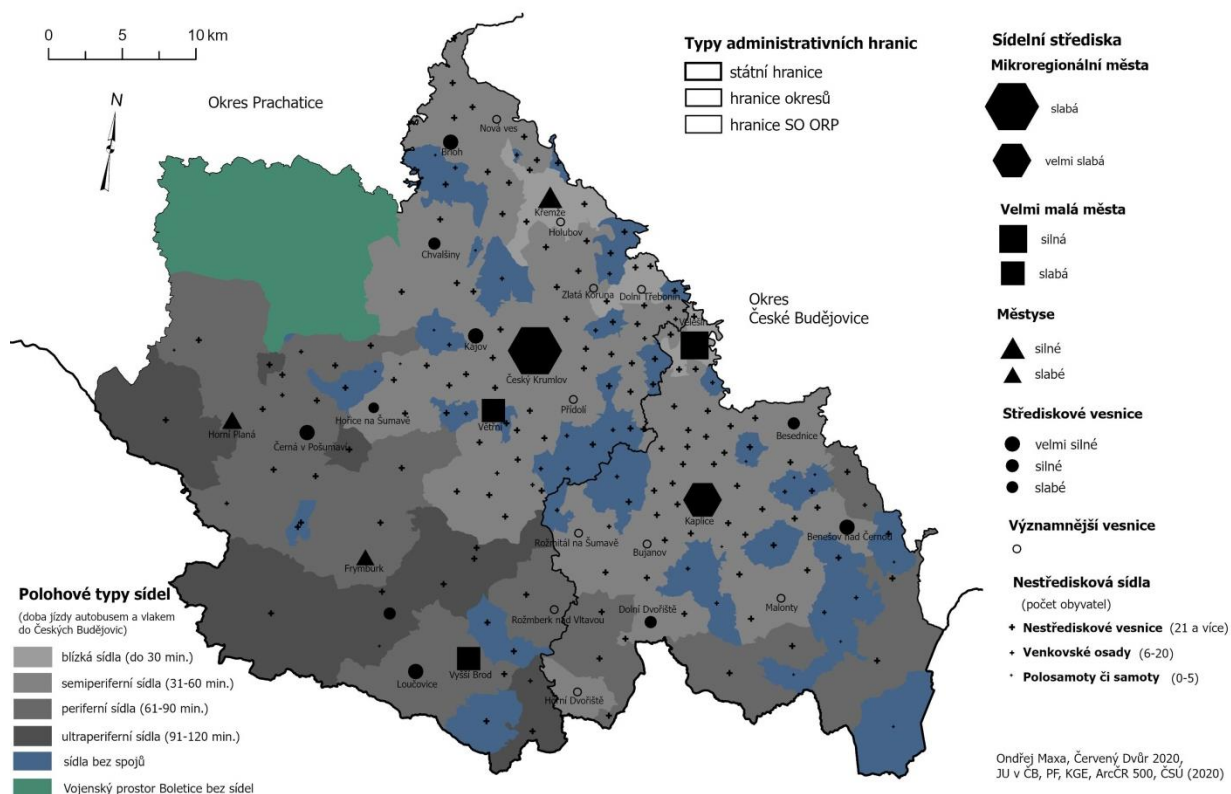
venkovské osady). Tato sídla bez spojů (resp. území příslušná k sídlům tohoto typu) zahrnují přibližně 15,84 % rozlohy okresu Český Krumlov a 2,54 % jeho obyvatel. Dojíždění za prací a službami z těchto sídel do Českého Krumlova a Kaplice pomocí veřejné dopravy je nemožné, zdejší obyvatelé jsou závislí na svých osobních automobilech. Děti školou povinné musí přepravovat do základních škol rodiče (v sídlech tohoto typu základní školy nejsou). Zdravotně handicapovaní, velmi staří, děti a sociálně slabí obyvatelé těchto sídel bez možnosti využívat osobní automobil zde zažívají odlehlostní sociální exkluzi.

Výše byl uplatněn mikroregionální pohled na vymezení ultraperiferních, periferních a dalších odlehlostních typů sídel, když tato sídla byla vymežována vůči mikroregionálním městům Český Krumlov a Kaplice. Lze ale také uplatnit **mezoregionální pohled** – analyzovat odlehlost sídel okresu Český Krumlov od mezoregionálních Českých Budějovic – Mapa 6. Ultraperiferní sídla mezoregionální úrovně ležící ve vzdálenosti 91 minut a více od Českých Budějovic (viz metodika) se v okrese Český Krumlov nacházejí na zhruba stejných místech, jako ultraperiferní sídla mikroregionální úrovně (ležící ve vzdálenosti 61 a více minut od Českého Krumlova nebo Kaplice). Je to proto, že časová vzdálenost Českých Budějovic od Českého Krumlova i Kaplice činí přibližně 30 minut. Obyvatelé ultraperiferních sídel mezoregionální úrovně na Českokrumlovsku se obtížně dopravují do krajské nemocnice v Českých Budějovicích, také na zdejší úřady či střední a vysoké školy.

Periferní sídla mezoregionální úrovně okresu Český Krumlov jsou od Českých Budějovic vzdálená 61-90 minut veřejnou dopravou (viz metodika). Nacházejí se kolem Vodní nádrže Lipno, v menší míře také v Novohradských horách. Každodenní dojíždění za prací z těchto sídel do Českých Budějovic je dlouhodobě neudržitelné. Semiperiferní sídla mezoregionální úrovně řešeného okresu (31-60 minut od Českých Budějovic) zahrnují jádrová území Českokrumlovska (včetně Českého Krumlova) a Kaplicka (včetně Kaplice). Je to prostor, ze kterého mnoho obyvatel, zejména těch, kteří pracují ve službách, vyjíždí za prací do Českých Budějovic. Tato vyjíždka za prací je intenzivnější, pokud sídla leží na přímé a kvalitní komunikaci směřující do Českých Budějovic, kdy je možné využívat osobního automobilu. Z Českého Krumlova dojíždělo v roce 2011 do Českých Budějovic za prací a studiem 410 obyvatel, z Kaplice to bylo jen 171 obyvatel, protože zde fungují významné průmyslové podniky.

Jako blízká sídla mezoregionální úrovně – sídla blízká Českým Budějovicím (leží do 30 minut od tohoto mezoregionálního sídelního střediska) byla v Mapě 6. vyznačena sídla, která leží na významných silnicích mezi Českými Budějovicemi na jedné straně a Českým Krumlovem a Kaplicí na straně druhé, když ležela v blízkosti hranice okresu České

Budějovice. Jde například o Křemži a okolní sídla, o suburbium Českých Budějovic Dolní Třebonín a o Velešín a okolní sídla. Z Křemže vyjíždělo do Českých Budějovic za prací a studiem 254 obyvatel, přičemž do Českého Krumlova pouze 99 obyvatel. V případě Dolního Třebonína jsou analogická čísla 120 a 92, v případě Velešína 391 a 92.

Mapa 6. Odlehlostní typy sídel na mezoregionální úrovni v okrese Český Krumlov (2020)
Zdroj dat: IDOS (2020)

5.3. Periferní oblasti a jejich typy

Vycházejíc z definice periferní oblasti mikroregionální úrovně (viz metodická kapitola) bylo v okrese Český Krumlov vymezeno 12 periferních oblastí mikroregionální úrovně – Mapa 5. Následně byly tyto oblasti rozděleny podle své polohy na státně-pohraniční periferní oblasti (1-8) a vnitrokrajské periferní oblasti (α - δ). Státně-pohraniční periferní oblasti zahrnují ultraperiferní a periferní sídla (alespoň 4 taková sídla) vytvářející souvislý pás podél hranic s Rakouskem na jihozápadě okresu Český Krumlov (území Šumavy). Oddělená je státně-pohraniční periferní oblast číslo 8 ležící v Novohradských horách, v jejich západní části (Novohradské hory). Těchto 8 státně-pohraničních periferních oblastí zabírá přibližně 1/3 zkoumaného okresu. Největší z nich je již zmíněná oblast Novohradské hory (6), následuje oblast Lipno nad Vltavou (4). Charakteristickým rysem tohoto typu periferních oblastí je jejich

velká rozloha, malá hustota zalidnění, komunikací a spojů veřejné dopravy a významné zastoupení ultraperiferních sídel.

Tabulka 6. Periferní oblasti okresu Český Krumlov na mikroregionální úrovni a jejich typy (2020)

Kod	Název periferní oblasti (sídla periferní oblasti)
Státně-pohraniční periferní oblasti:	
1	Horní Planá (Bližší Lhota, Hodňov, Horní Planá, Hory, Hůrka, Olšina, Pernek, Žlábek)
2	Černá v Pošumaví (Bližná, Černá v Pošumaví, Dolní Vltavice, Mokrá, Muckov, Plánička)
3	Frymburk (Blatná, Frymburk, Kaliště, Kovářov, Milná, Slavkov, Světlík)
4	Lipno nad Vltavou (Dolní Jílovice, Lipno nad Vltavou, Loučovice, Malšín, Nové Domky, Ostrov, Přední Výtoň, Slupečná)
5	Vyšší Brod (Dolní Drkolná, Herbertov, Studánky, Těchoráz, Vyšší Brod)
6	Novohradské hory (Černé Údolí, Hartankov, Janova Ves, Kuří, Lužnice, Pohorská Ves, Pohoří na Šumavě, Radčice, Rapotice, Velký Jindřichov)
7	Polná na Šumavě (Boletice, Květušín, Mýto, Olšina, Polná na Šumavě, Přelstice, Stěžerov)
8	Rožmberk nad Vltavou (Hrudkov, Lachovice, Přízeř, Rožmberk nad Vltavou)
Vnitrokrasské periferní oblasti:	
α	Nová Ves (Bohuškovice, České Chalupy, Chmelná, Jaronín, Nová Ves, Sedm Chalup, Stupná, Vinná)
β	Rojšín (Jánské Údolí, Kovářov, Lazec, Lhotka, Loučej, Rychtářov)
γ	Poluška (Čeřín, Dubová, Malčice, Sedlice, Věžovate Pláně, Všeměry, Vyněžda, Zahořanky, Zahradka, Záluží,)
δ	Slepičí hory (Daleké Popelice, Děkanské Skaliny, Klení, Pusté Skaliny, Velké Skaliny)

Zdroj: Vlastní výzkum.

Vnitrokrasské periferní oblasti jsou v porovnání se státně-pohraničními periferními oblastmi výrazně plošně menší a jsou většinou od sebe vzájemně odděleny semiperiferními sídly. Vnitrokrasská periferní oblasti Nová Ves (α) a Rojšín (β) se nacházejí na severu okresu Český Krumlov, u hranic s okresem České Budějovice. Z této polohy plyne přibližně stejná vzdálenost do Českého Krumlova a do Českých Budějovic. V těchto oblastech ležící periferní sídla jen lehce překračují časovou vzdálenost 30 minut do zmíněných mikroregionálních měst, takže dojíždění za prací a službami do uvedených mikroregionálních měst je poměrně časté. Další vnitrokrasská periferní oblast Poluška (γ) se nachází ve středu okresu, mezi mikroregionálními městy Český Krumlov a Kaplice. Jejím charakteristickým rysem jsou populačně malé osady bez spojů veřejné dopravy. Poslední vnitrokrasskou periferní oblastí jsou Slepičí Hory (δ) rozléhající se nad státně-pohraniční periferní oblastí Novohradské hory (6). Součástí sídel této oblasti jsou chatové osady s chatami obyvatel Českých Budějovic.

5.4. Lidský a demografický kapitál odlehlostních typů sídel

Není příliš překvapivé, že populační vývoj mikroregionálních měst okresu Český Krumlov (Českého Krumlova a Kaplice) není úplně příznivý (viz vyznačené čtvrté kvartily u těchto měst v Tabulce 7.). Nicméně jde spíše o stabilizaci počtu obyvatel těchto měst než o nějaké výrazné populační ztráty. Mikroregionální města mají nejvyšší vysokoškolskou vzdělanost, což je prostorový vzorec fungující i v jiných jihočeských okresech (Chvojková 2019), protože pracovní příležitosti ve městech vyžadují vysokoškolské odbornosti. Překvapením jsou suburbánní sídla okresu Český Krumlov, která v jiných okresech (v okrese Klatovy – Houdková 2020 a v celém Jihočeském kraji – Chvojková 2019) měla velmi příznivé hodnoty v prvních kvartilech. Je to dáno malým počtem suburbánních sídel v řešeném okrese.

Tabulka 7. Hodnoty indikátorů lidského a demografického kapitálu odlehlostních typů sídel okresu Český Krumlov na mikroregionální úrovni (2020, 2011)

Odlehlostní a střediskové typy sídel (počet sídel)	Průměry hodnot indikátorů										
	DVOB	SVOB	KVOB	DĚTI	SENI	ZÁKL	VYSO	NOBY	PODN	NEZA	ZAVE
Mikroregion. města (2)	0,96	0,95	0,99	14,43	19,31	19,40	9,45	15,86	258,95	4,03	52,90
Suburbánní sídla (10)	1,44	1,40	1,04	17,14	15,82	19,79	7,41	39,69	262,35	2,94	48,68
Semiperiferní sídla (94)	1,60	1,52	1,16	16,57	18,04	23,61	6,52	32,13	237,91	3,74	46,95
Periferní sídla (39)	1,11	1,12	1,02	14,58	21,4	25,37	6,32	39,10	266,67	5,24	47,06
Ultraperiferní sídla (11)	1,07	1,02	1,07	16,23	23,78	20,92	5,41	99,27	315,58	5,27	46,24
Sídla bez spojů (53)	2,25	2,07	1,03	15,6	19,04	25,24	6,18	27,27	253,13	4,32	46,59
Velmi malá města (3)	1,06	1,00	1,02	16,08	17,50	22,90	6,87	12,05	229,36	4,59	49,56
Městysy (3)	1,00	0,99	0,99	15,46	20,79	20,77	7,83	61,01	312,58	4,41	47,90
Střediskové vesnice (10)	1,18	1,07	1,03	17,06	17,73	24,97	5,80	63,24	262,33	4,52	45,96
Významněj. vesnice (10)	1,36	1,27	1,07	17,74	14,71	23,44	6,34	24,19	244,16	3,98	45,91
Nestředisková sídla(181)	1,69	1,61	1,10	15,82	19,45	24,04	6,37	36,01	252,47	4,20	46,96
Sídla celkem (209)	1,63	1,54	1,09	15,96	19,13	23,94	6,40	36,73	253,13	4,21	46,97

Poznámky: Zkratky indikátorů jsou vysvětleny v textu a v Tabulce 4. Fialově zvýrazněné rámečky zobrazují hodnoty v prvním kvartilu. Šedě zvýrazněné rámečky zobrazují hodnoty v posledním kvartilu.

Zdroje dat: ČSÚ (2011), ČSÚ (2013a), ČSÚ (2013c), ČSÚ (2015), ČSÚ (2020d), ČSÚ (2020e), ČSÚ (2020f), ČSÚ (2020g)

Semiperiferní sídla okresu Český Krumlov mají kupodivu příznivější populační vývoj než suburbánní sídla tohoto okresu (to je v rozporu se zjištěními z Kubeš, Chvojková (2020) za

celý Jihočeský kraj). Dlouhodobý populační růst ve výši 1,60 je mimořádný v jihočeských i celorepublikových souvislostech. Svědčí to o kontraurbanizaci semiperiferií řešeného okresu. U periferních sídel okresu Český Krumlov byly očekávány hodnoty lidského a demografického kapitálu nacházející se v posledních kvartilech. Ovšem tato sídla se v řešeném okrese vyznačují běžnými hodnotami sledovaných indikátorů lidského a demografického kapitálu. Ani jejich populační vývoj nemá klesající tendenci. Ultraperiferní sídla okresu Český Krumlov populaci také neztrácejí, a co je pozoruhodné, mají mimořádně vysokou bytovou výstavbu a míru podnikání. To lze vysvětlit jejich častou polohou u Vodní nádrže Lipno, kde se staví nové rekreační apartmány a byty (vykazované pro trvalé bydlení) a kde je velký podíl drobných podnikatelů v cestovním ruchu.

Vysoké přírůstky počtu obyvatel v okresu Český Krumlov vykazují sídla bez spojů veřejné dopravy (těchto sídel je 53!). Tento údaj je ale třeba hodnotit střizlivě, protože se často jedná o samoty a osady s malým počtem obyvatel. Nicméně i tyto vysoké přírůstky počtu obyvatel svědčí o kontraurbanizaci. V roce 2020 žilo v sídlech bez spojů celkem 1655 obyvatel. V některých ale žilo jen 2-10 obyvatel. Pokud se do takového sídla přistěhovala rodina o 4 členech, tak to mělo zásadní dopad na hodnoty indikátorů populačního vývoje.

V Tabulce 7., v její spodní části, jsou také uvedeny průměrné hodnoty indikátorů pro typy nižších sídelních středisek. Velmi malá města okresu Český Krumlov (Velešín, Větrní a Vyšší Brod) nedopadla příliš dobře, především v bytové výstavbě a průměrném věku zastupitelů příslušných obcí. Způsobuje to charakter těchto měst, zejména Větrní (noclehárna téměř zaniklé papírny Větrní) a Vyššího Brodu (město trpící odlehlou polohou). Městyse okresu Český Krumlov (Horní Planá, Křemže a Frymburk) mají málo příznivý populační vývoj, nicméně nejde ani přírůstky ani o ztráty. Oproti velmi malým městům mají výrazně vyšší bytovou výstavbu (je to ale způsobeno hlavně Frymburkem u Vodní nádrže Lipno), příznivější je také míra podnikání (u Lipna a na podnikavém Křemežsku).

Střediskové vesnice okresu Český Krumlov mají hodnoty indikátorů většinou ve druhých a třetích kvartilech, příznivá je u nich bytová výstavba. Významnější vesnice okresu Český Krumlov mají příznivé hodnoty populačního vývoje a neutrální hodnoty dalších sledovaných indikátorů. Nestředisková sídla okresu Český Krumlov mají příznivé hodnoty populačního vývoje. Také tato čísla u významnějších vesnic a nestřediskových sídel svědčí o kontraurbanizaci a o upřednostňování samot, polosamot, osad a velmi malých vesnic pro kontraurbanity a další obyvatele.

Podobným způsobem by se dal hodnotit lidský a demografický kapitál odlehlostních typů sídel na mezoregionální úrovni tak, jak jsou tyto typy sídel ohraničeny v Mapě 6. Takové

hodnocení již do bakalářské práce zařazeno není, protože by bylo značně podobné výše uvedenému hodnocení, snad jen s tím rozdílem, že by příznivé hodnoty lidského a demografického kapitálu asi vykazovalo Křemežsko, ležící „na dohled“ od mezoregionálních Českých Budějovic.

5.5. Lidský a demografický kapitál periferních oblastí

Velmi vysoké hodnoty dlouhodobého vývoje počtu obyvatel (DVOB) vykazuje v okrese Český Krumlov státně pohraniční periferní oblast Frymburk, a to ve výši 2,88 – Tabulka 8. Je ale třeba zdůraznit, že jde o průměry vývojových indexů za populačně rozdílně velká sídla, protože městy Frymburk je na hodnotě 1,01. Velké přírůstky obyvatel v několika polosamotách dané periferní oblasti (např. v sídle Kovářov ze 3 na 23 obyvatel a Kaliště ze 3 na 21 obyvatel) pak výrazně ovlivnily průměr za sídla této periferní oblasti. Ještě vyšší hodnoty dlouhodobého vývoje počtu obyvatel vykazuje vnitrokrajská periferní oblast Poluška – 4,11. Jde ale o území vylidněné po druhé světové válce, ve kterém se zachovalo několik zbytkových domů z původních malých sídel. Na základech zbořených domů těchto sídel nově vznikly rekreační domky, v současnosti transformované na trvale obývané domy. To je příčinou vysokého indexu DVOB. Populačně rostla také sídla vnitrokrajských periferních oblastí Blanského lesa (indexy 1,33 a 1,38). Nejnižší hodnotu DVOB má státně-pohraniční periferní oblast Černá v Pošumaví.

Také z hlediska střednědobého vývoje počtu obyvatel (SVOB) je na tom nejlépe státně-pohraniční periferní oblast Frymburk a vnitrokrajská periferní oblast Poluška. Důvody se opakují – viz výše. U všech periferních oblastí uvedených v Tabulce 8. není zaznamenána hodnota SVOB nacházející se v posledním kvartilu. To je příznivé zjištění. Zdá se, že dlouhodobá poválečná depopulace venkovských periferií Českokrumlovsko skončila v období po roce 1990. Tato zjištění jsou poněkud v rozporu s poznatky autorů Musil, Müller (2008), kteří periferie spojovali s nepříznivým populačním vývojem. Hansen, Aner (2017) naopak pozorovali podobný trend (populační růst periferních venkovských území), ale jednalo se o území Dánska.

Poněkud méně příznivé hodnoty mají některé periferní oblasti Českokrumlovsko v případě krátkodobého vývoje počtu obyvatel (KVOB). Od roku 2011 ztrácí populaci státně-pohraniční periferní oblast Horní Planá a vnitrokrajská periferní oblast Slepíčí hory (zde ale bydlí velmi málo obyvatel). U dalších státně-pohraničních oblastí byl malý přírůstek počtu obyvatel – nízký vývojový index počtu obyvatel, jde ale o kratší období. U periferních oblastí dotýkajících se Vodní nádrže Lipno počet obyvatel v krátkodobém pohledu stagnuje.

Další dva indikátory v Tabulce 8. jsou věnovány zastoupení věkových skupin obyvatel v periferních oblastech okresu Český Krumlov. Věková struktura obyvatel periferních oblastí již není tak příznivá, jako populační vývoj těchto oblastí. Malý podíl dětské složky (DĚTI) má státně-pohraniční periferní oblast Černá v Pošumaví (jsou zde osady s rekreačními domky z období socialismu, do kterých se nastálo nastěhovali senioři z Českých Budějovic a dalších měst). Malý podíl dětí je také v periferní oblasti Rožmberk nad Vltavou a Novohradské hory. Výše uvedené se většinou zrcadlově obrací ve velkém zastoupení seniorů (SENI). Čtvrtý kvartil v podílu seniorů vykazuje periferní oblast Horní Planá, Černá v Pošumaví, Nová ves a Rojšín (u posledních dvou ovšem populace roste, pravděpodobně v důsledku přílivu seniorů, kteří se sem stěhují na dožití).

Tabulka 8. Hodnoty indikátorů lidského a demografického kapitálu v periferních oblastech na mikroregionální úrovni v okrese Český Krumlov (2020)

Periferní oblast	Průměry hodnot indikátorů										
	DVOB	SVOB	KVOB	DĚTI	SENI	ZÁKL	VYSO	NOBY	PODN	NEZA	ZAVE
Státně-pohraniční periferní oblasti:											
Horní Planá	1,24	1,33	0,94	15,11	26,68	27,30	5,30	43,35	284,13	5,28	45,96
Černá v Pošumaví	1,00	1,10	1,05	11,45	28,44	27,10	6,80	48,65	289,63	5,47	45,00
Frymburk	2,88	2,98	1,01	13,06	19,69	26,34	5,11	82,72	333,69	3,74	46,95
Lipno nad Vltavou	1,21	1,07	1,12	16,38	22,06	18,15	4,80	136,34	321,44	5,33	46,45
Vyšší Brod	1,04	1,09	1,08	18,65	9,86	22,30	6,60	14,32	297,67	3,99	47,00
Novohradské hory	1,05	1,30	1,01	11,80	20,21	31,72	4,04	17,30	283,61	7,84	50,29
Polná na Šumavě	1,08	1,28	1,06	24,32	8,44	29,63	5,01	26,32	196,82	7,73	47,34
Rožmberk nad Vltavou	1,11	1,34	1,02	12,09	21,50	20,90	5,33	20,99	326,21	5,50	47,57
Vnitrokrasné periferní oblasti:											
Nová Ves	1,38	1,31	1,05	16,94	25,45	20,15	9,10	44,78	238,35	2,55	47,01
Rojšín	1,33	1,42	1,04	14,00	32,51	20,38	8,95	22,47	249,30	2,58	44,42
Poluška	4,11	2,52	1,11	17,48	17,76	26,75	5,63	31,65	235,28	4,45	44,41
Slepičí hory	1,26	1,17	0,83	8,60	12,29	31,00	3,40	10,53	241,43	3,08	48,82

Poznámky: Zkratky indikátorů jsou vysvětleny v textu a v Tabulce 4. Fialově zvýrazněné rámečky zobrazují hodnoty v prvním kvartilu. Šedě zvýrazněné rámečky zobrazují hodnoty v posledním kvartilu.

Zdroje dat: ČSÚ (2011), ČSÚ (2013a), ČSÚ (2013c), ČSÚ (2015), ČSÚ (2020d), ČSÚ (2020e), ČSÚ (2020f), ČSÚ (2020g)

Nejmenší podíl lidí s vysokoškolským vzděláním (VYSO v Tabulce 8.) se nachází ve státně-pohraniční periferní oblasti Novohradské hory (4,04) a zvláště ve vnitrokrajské periferní oblasti Slepíčí hory (3,40), kde jsou obyvatelé v tomto ohledu nejméně vzdělaní.

V Novohradských horách, které jsou vymezeny jako periferní oblast, žije pouze 332 obyvatel, přičemž značná část z nich tvoří sociálně slabé, často romské obyvatele bytovek dřívějších pohraničnicků v Pohorské vsi. Ve Slepíčích horách, vymezených pro tuto bakalářskou práci, žije dokonce pouhých 110 obyvatel. Naopak nejpříznivější hodnoty vysokoškolské vzdělanosti lze najít na „vnitrozemském“ Novovesku (9,10) a Rojšínsku (8,95). Jde o periferní oblasti ležící v kotlině Blanského lesa se zemědělstvím a s obyvateli dojíždějícími za prací do Českých Budějovic (zemědělství inženýři a vysokoškoláci pracující v Českých Budějovicích). Podobné uspořádání mají hodnoty základní vzdělanosti (ZAKL v Tabulce 8). Také v tomto případě mají nejméně příznivé hodnoty periferní oblasti Novohradské hory a Slepíčí hory, k tomu ještě Polná na Šumavě a Horní Planá. Naopak nejpříznivější hodnoty (nejnižší podíl) z periferních oblastí vykazuje Lipno nad Vltavou s rozvíjejícími se službami náročného cestovního ruchu.

V dalším sloupci Tabulky 8. je zobrazena intenzita bytové výstavby v posledních letech (NOBY). Vysokou intenzitu této výstavby mají periferní oblasti u Lipna – Lipno nad Vltavou (136,34 bytů na 1000 obyvatel za posledních 12 let) a Frymburk (82,72). Jde o extrémní hodnoty vzniklé velkou výstavbou rodinných domů a rekreačních domů vykazovaných jako rodinné domy, případně i rekreačních apartmánů vykazovaných jako byty u levého břehu dolní části Vodní nádrže Lipno. Poměrně vysoké hodnoty této výstavby mají i další periferní oblasti na levém břehu této nádrže – Černá v Pošumaví a Horní Planá. Nejnižší bytovou výstavbu z periferních oblastí Českokrumlovska mají Slepíčí hory (10,53).

Další sloupec Tabulky 8. věnovaný počtu podnikatelský subjektů vztažených na 1000 obyvatel (PODN) je obarvený do fialova ve své horní části. Toto obarvení znamená, že hodnoty podnikání ve státně-pohraničních periferních oblastech jsou vysoké, nacházejí se v prvním kvartilu. Státně-pohraniční oblasti Frymburk, Rožmberk nad Vltavou, Lipno nad Vltavou, Vyšší Brod, Černá v Pošumaví, Horní Planá a Novohradské hory mají 333,69 – 283,61 podnikatelských subjektů na 1000 obyvatel. Tato mimořádně vysoká čísla jsou způsobena koncentrací drobných podnikatelů v cestovním ruchu (majitelů ubytovacích, stravovacích a sportovních zařízení, půjčoven sportovních potřeb (také lodí), a také řemeslníků podílejících se na výstavbě zařízení pro cestovní ruch. Je třeba ale vést v patrnosti, že sezóna cestovního ruchu trvá v horách podél státní hranice Českokrumlovska a podél Vodní nádrže Lipno jen malou část

roku (výjimkou je Lipno nad Vltavou). Ve vnitrokrajských periferních oblastech jsou o něco nižší hodnoty podnikání.

Sezónnost v cestovním ruchu ve státně-pohraničních periferních oblastech přispívá k vyšší nezaměstnanosti (NEZA) v těchto oblastech, protože někteří zaměstnanci a podnikatelé se v době mimo sezónu hlásí na úřadech práce jako nezaměstnaní. V Novohradských horách k tomu také přistupují sociálně slabí bez zaměstnání žijící ve zdejších uvolněných bytovkách. V Polné na Šumavě k tomu přistupuje ztráta zaměstnání v armádě České republiky po zmenšení Vojenského výcvikového prostoru Boletice. Nízké hodnoty nezaměstnanosti vykazují vnitrokrajské periferní oblasti, zvláště Nová Ves a Rojšín. Přes výše uvedené, jsou hodnoty nezaměstnanosti uvedené v Tabulce 8. poměrně nízké, protože jsou vykazovány v době hospodářského růstu roku 2020.

V Novohradských horách se v zastupitelstvech obcí (ZAVE) objevují starší lidé, jde asi o dlouhodobě zde žijící obyvatele se zájmem o místní dění. Nedávno přistěhovalí sociálně slabí lidé o práci v zastupitelstvech obcí většinou nejeví zájem. V ostatních periferních oblastech jsou hodnoty ZAVE průměrné, příznivé jsou v periferní oblasti Rojšín a Poluška, kde mají zastupitelé obcí průměrný věk lehce přesahující 44 let.

Ukázalo se, že periferní oblasti mikroregionální úrovně se vyznačují jak některými nepříznivými, tak i některými příznivými hodnotami lidského a demografického kapitálu (viz šedé a fialové obarvení hodnot v Tabulce 8.). Nicméně, hodnoty druhého a třetího kvartilu u nich převažují. Nedobře se z hlediska sledovaných kapitálů jeví státně-pohraniční periferní oblasti Horní Planá, Černá v Pošumaví a Novohradské hory, stejně tak vnitrokrajská periferní oblast Slepíčí hory. Dobře jsou na tom zejména státně-pohraniční periferní oblasti Frymburk a Lipno nad Vltavou (leží v exponované oblasti cestovního ruchu v blízkosti hráze Vodní nádrže Lipno), a také vnitrokrajská periferní oblast Poluška. Nemůžeme tedy úplně potvrdit paušalizovaný poznatek z Jančák a kol. (2010), že periferie ležící blíže státním hranicím vykazují nižší sociální a lidský kapitál.

6. Závěr

Hlavní cíl bakalářské práce spočívající v porovnání lidského a demografického kapitálu odlehlostních typů sídel v řešeném okrese Český Krumlov se snad podařilo naplnit, když byly postupně naplněny postupné cíle – vymezení vyšších a nižších sídelních středisek, vymezení odlehlostních typů sídel na mikroregionální (a mezoregionální) úrovni, vymezení periferních oblastí na mikroregionální úrovni a nakonec vyhodnocení lidského a demografického kapitálu odlehlostních typů sídel a periferních oblastí.

V okrese Český Krumlov byla na základě indikátorů sídelní střediskovosti vymezena 2 mikroregionální města (Český Krumlov a Kaplice), 3 velmi malá města (Velešín, Větrník a Vyšší Brod), 3 městyse (Horní Planá, Křemže a Frymburk), 10 střediskových vesnic a 10 významnějších vesnic. Nižší sídelní střediska nejsou v území okresu optimálně rozložena. Kaplice je poněkud sporným mikroregionálním městem (Hampl, Marada 2015), stejně tak Frymburk je poněkud sporným městysem podle získaných bodů.

Následovalo vymezování odlehlostních typů sídel. Nakonec jsme typ periferního sídla ještě rozčlenily na vlastní periferní sídla a ještě odlehlejší ultraperiferní sídla ležící za 60 minutovou izochronou veřejné dopravy z Českého Krumlova nebo Kaplice. Přibližně 41 % území okresu a 19 % obyvatel okresu přísluší k periferním a ultraperiferním sídlům. Suburbánních sídel bylo pouze několik a nebyla výrazná. Zbytek sídel tvořily semiperiferní sídla a sídla bez spojů, která vytvářela poněkud problematickou kategorii sídel, většinou sídel velmi malých. Podobně se postupovalo na mezoregionální úrovni. Vedle sebe ležící periferní a ultraperiferní sídla mikroregionální úrovně vytvořily periferní oblasti mikroregionální úrovně. Celkem bylo vymezeno 8 státně-pohraničních periferních oblastí a 4 vnitrokrajské periferní oblasti.

Následovalo hodnocení lidského a demografického kapitálu odlehlostních typů sídel na mikroregionální úrovni. Nejpriznivějšího hodnocení dosáhly semiperiferní sídla, hlavně díky vývoji počtu obyvatel (index dlouhodobého vývoje počtu obyvatel dosáhl hodnoty 1,6!), v několika indikátorech na tom byly dobře dokonce i ultraperiferní sídla a sídla bez spojů. To je zajímavé zjištění vypovídající o stabilizaci venkova okresu Český Krumlov, případně i o kontraurbanizaci a amenitní migraci v tomto okrese po roce 1990 (podobně Edelmanová 2019). Je ale třeba upozornit, že hodnocení se opírá o průměrné hodnoty za populačně velmi rozdílná sídla (také sídla jen s několika obyvateli). U některých typů sídel, a zvláště u některých typů sídelních středisek a u jednotlivých sídel, dopadly hodnoty některých indikátorů velmi dobře (leží v prvním kvartilu), přičemž ale hodnoty dalších indikátorů dopadly nedobře (leží

v posledním kvartilu). Z tohoto pohledu jsou sledovaná sídla ve sledovaných indikátorech lidského a demografického kapitálu velmi různorodá, případně použitá metodika není úplně dokonalá.

Poté bylo uskutečněno hodnocení lidského a demografického kapitálu vymezených periferních oblastí. Nejpriznivější hodnoty mají periferní oblasti Frymburk a Lipno nad Vltavou ležící u Vodní nádrže Lipno, které těží ze zde rozvíjeného cestovního ruchu. Čtyři hodnoty v prvních kvartilech má také vnitrokrajská periferní oblast Poluška, která je ale specifická malým počtem obyvatel. Vnitrokrajská periferní oblast Slepíčí hory, která je také málo zalidněná, má 5 hodnot v posledním kvartilu. Podobně je na tom odlehlá a sociálně slabými obyvateli nově osídlená periferní oblast Novohradské hory. Nepříliš dobré hodnoty lidského a demografického kapitálu má také státně-pohraniční oblast Horní Planá a Černá v Pošumaví.

První vstupní předpoklad bakalářské práce o existenci konkrétních mikroregionálních měst a velmi malých měst se víceméně potvrdil. Potvrdilo se, že mikroregionálními městy okresu Český Krumlov jsou Český Krumlov a Kaplice, a že velmi malými městy jsou Velešín, Větrná a Vyšší Brod. Velmi malými městy se ovšem podle metodiky uplatněné v bakalářské práci nestaly Horní Planá a Křemže, stejně tak Frymburk. Tato sídla se nacházejí v o řád nižší kategorii sídelních středisek – v městysech.

Potvrdil se druhý předpoklad bakalářské práce o periferní poloze prostoru kolem Vodní nádrže Lipno, území Vyšebrodsko, Brložsko a jádra Novohradských hor, stejně tak o ultraperiferní poloze sídel na pravém břehu Vodní nádrže Lipno. Všechna tato území jsou od Českého Krumlova a Kaplice vzdálená více než 30 minut při cestování veřejnou dopravou (některá sídla v blízkosti státní hranice s Rakouskem leží dokonce za 45 minutovou izochronou veřejné dopravy). Křemežsko a Třebonínsko leží v semiperiferním území díky blízkosti Českých Budějovic, v případě mezoregionálního pohledu jde dokonce o exponovaná území charakteru „blízká sídla do 30 minut“ – blízká ve vztahu k mezoregionálním Českým Budějovicím (Mapa 6.). Součástí vymezených periferních oblastí jsou také některá sídla typu sídla bez spojů veřejné dopravy.

Skutečně se potvrdilo, že mnohá periferní i ultraperiferní sídla okresu Český Krumlov mají některé hodnoty lidského a demografického kapitálu příznivé (3. vstupní předpoklad) – viz texty v kapitole 5.4. Důvody jsou různé, bývá to způsobeno rozvinutým cestovním ruchem, blízkostí hraničního přechodu, významné silniční komunikace, schopným managementem obce, případně i kontraurbanizací (viz také Kubeš, Podlešáková 2021). Naopak se nepotvrdil předpoklad o vysokých hodnotách lidského a demografického kapitálu suburbánních sídel

okresu Český Krumlov (součást 3. vstupního předpokladu, také kapitola 5.4.), protože suburbánních sídel zde bylo definováno málo, jsou populačně malá, a polohou specifická.

Lze souhlasit s Kubeš, Kraft (2011) a s Kubeš, Podlešáková (2021), že stabilizaci a rozvoji periferních sídel a oblastí podél státní hranice Českokrumlovska je třeba věnovat pozornost a dostatečné prostředky, protože mnoho zde bydlících starších obyvatel přišlo do těchto sídel a oblastí už v době socialismu kvůli potřebám zdejšího zemědělství, lesnictví a ochraně státní hranice. Po roce 1989 zde došlo ke ztrátě mnoha pracovních příležitostí v zemědělství a při ochraně státní hranice, a zhoršila se zde také veřejná doprava. Místní lidé zde proto trpí periferností (odlehlostí) sociální exkluzí (sociálním vyloučením), aniž by si to přáli, mohli to nějak ovlivnit a bylo to společensky žádoucí.

7. Literatura

- AGARWAL, S., RAHMAN, S., ERRINGTON, A. (2009): Measuring the determinants of relative economic performance of rural areas. *Journal of Rural Studies*, 25(3): 309-321. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2009.02.003>
- BERNARD, J., ŠIMON, M. (2017): Vnitřní periferie v Česku: Multidimenzionalita sociálního vyloučení ve venkovských oblastech. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*, 53(1): 3-28.
- ČERVÍK, J. (2020): *Sociálně-populační rozvinutost periferních, semiperiferních a střediskových sídel okresu Prachatice*. Bakalářská práce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, pedagogická fakulta, katedra geografie, 54 s.
- ČSÚ (2013a): *Statistický lexikon obcí ze Sčítání 2011*. Praha, Český statistický úřad. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticky-lexikon-obci-2013-a8m6eyff20>
- ČSÚ (2013b): *Dojíždka do zaměstnání a škol podle Sčítání lidu, domů a bytů – Jihočeský kraj – 2011*. Praha, Český statistický úřad. <https://www.czso.cz/csu/czso/dojizdka-do-zamestnani-a-skol-podle-scitani-lidu-domu-a-bytu-2011-jihocesky-kraj-2011-5266xrja0u>
- ČSÚ (2013c): *Výsledky Sčítání lidu bytů a domů. Definitivní výsledky*. Praha, Český statistický úřad. <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky&katalog=31428>
- ČSÚ (2015): *Historický lexikon obcí České republiky – 1869 – 2011*. Praha, Český statistický úřad. <https://www.czso.cz/csu/czso/historicky-lexikon-obci-1869-az-2015>
- ČSÚ (2020a): *Vybrané ukazatele podle okresů, správních obvodů ORP a správních obvodů POU k 1. 1. 2020*. Český statistický úřad v Českých Budějovicích. https://www.czso.cz/documents/11256/44998663/OKR_ORP_POU_2020.pdf
- ČSÚ (2020b): *Databáze demografických údajů za obce ČR – Územní změny, počty obyvatel, narození, zemřelí, stěhování (1971-2020)*. Praha, Český statistický úřad. <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demograficky-udaju-za-obce-cr>
- ČSÚ (2020c): *Demografická ročenka správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem – 2010 až 2019*. Český statistický úřad v Českých Budějovicích. <https://www.czso.cz/documents/10180/121739378/13005720063.pdf/41df1dc7-0a99-4171-b38e-4f80c020c68f?version=1.1>
- ČSÚ (2020d): *Veřejná databáze. Dokončené byty v obcích*. Český statistický úřad v Praze. https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=BYT04-A&z=T&f=TABULKA&skupId=686&katalog=30836&pvo=BYT04-A&pvoc=101&pvoch=40291&c=v3~8__RP2019
- ČSÚ (2020e): *Veřejná databáze. Ekonomické subjekty podle vybraných právních forem v obcích vybraného okresu*. Český statistický úřad v Praze. https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ORGD02okrob&z=T&f=TABULKA&skupId=3409&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E301-501-401-202-411_null_&katalog=30831&pvo=ORGD02okrob&pvoc=101&pvoch=40291&str=v78&c=v3~2__RP2020MP12DP31
- ČSÚ (2020f): *Veřejná databáze. Nezaměstnanost v obcích vybraného SO ORP – Český Krumlov a Kaplice*. Český statistický úřad v Praze.

https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=30853&pvo=ZAMD004&pvokc=65&pvoch=3103&c=v3~2__RP2020MP12DPPDM

- ČSÚ (2020g): *Veřejná databáze. Kandidáti a zvolení zastupitelé ve volbách do zastupitelstev obcí podle obcí vybraného SO ORP a věku – Český Krumlov a Kaplice*. Český statistický úřad v Praze.
https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=2383&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E502_null_null_&katalog=all&pvo=VOLDZO201807-OB-OR&pvo=VOLDZO201807-OB-OR&pvokc=65&pvoch=3103&str=v198&v=v206__null__null__null
- EDELMANOVÁ, D. (2019): *Populační vývoj a současné migrační tendence venkovských obcí Jižních Čech*. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 127 s.
- HALÁS, M. (2008): Priestorová polarizácia spoločnosti s detailným pohľadom na periférne regióny Slovenska. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*, 44(2): 349-69.
- HAMPL, M. (2005): *Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext*. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta a DemoArt, Praha, 147 s.
- HAMPL, M., MARADA, M. (2015): Sociogeografická regionalizace Česka. *Geografie*, 120(3): 397-421.
- HANSEN, H.K., ANER, L.G. (2017): On the location dynamics of highly educated people migrating to peripheral regions of Denmark. *Population, Space and Place*, 23(8): 1-12. <https://doi.org/10.1002/psp.2076>
- HOUDKOVÁ, B. (2020): *Sociálně-populační rozvinutost periferních, semiperiferních a střediskových sídel okresu Klatovy*. Bakalářská práce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, pedagogická fakulta, katedra geografie, 61 s.
- CHVOJKOVÁ, A. (2019): *Periferní oblasti jižních Čech – vymezení, typy a stabilita*. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, 104 s.
- IDOS (2020): *Informační dopravní systém*. Praha, CHAPS spol. s.r.o.
<https://jizdnirady.idnes.cz/vlakyautobusymhdvse/spojeni/>
- JANČÁK, V., CHROMÝ, P., MARADA, M., HAVLÍČEK, T., VONDRÁČKOVÁ, P. (2010): Sociální kapitál jako faktor rozvoje periferních oblastí: analýza vybraných složek sociálního kapitálu v typově odlišných periferiích Česka. *Geografie*, 115(2): 207–222.
- JIRKALOVÁ, V. (2010): *Geografická analýza trhu práce v okresech České Budějovice a Český Krumlov*. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, 101 s.
- KUBEŠ, J., CHVOJKOVÁ, A. (2020): Back to peripheries based on remoteness. Human capital in the peripheral municipalities of South Bohemia. *Journal of Rural Studies*, 70: 116-124. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2020.08.045>
- KUBEŠ, J., KRAFT, S. (2011): Periferní oblasti jižních Čech a jejich sociálně populační stabilita. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 47(4): 805-830.
- KUBEŠ, J., PAHORECKÁ, J. (2000): Obslužná vybavenost, střediskovost a spádovost venkovských sídel. Okresy Písek, Tábor a okolí, rok 1998. In: Kubeš, J. (ed.):

- Problémy stabilizace venkovského osídlení ČR*, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, s. 61-95.
- KUBEŠ, J., PODLEŠÁKOVÁ, N. (2021): Lidský a demografický kapitál v periferiích Plzeňského kraje, *Geografie*, 126(1).
- LABRIANIDIS, L. (2017): Introduction. In: Labrianidis, L. (ed.): *The future of Europe's rural peripheries*, Routledge, s. 14-30.
- MUSIL, J., MÜLLER, J. (2008): Vnitřní periferie v České republice jako mechanismus sociální exkluze. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*, 44(2): 321-348.
- OUŘEDNÍČEK, M., ŠPAČKOVÁ, P., KLSÁK, A. (2018): *Zóny rezidenční suburbanizace v obcích Česka 2016*. Specializovaná mapa. Praha, Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta.
<http://www.atlasobyvatelstva.cz/cs/zony-rezidencni-suburbanizace-2016-0>
- PEZZI, M.G., URSO, G. (2016): Peripheral areas: conceptualizations and policies. Introduction and editorial note. *Italian Journal of Planning Practice*, 6(1): 1-19.
- PILEČEK, J. (2011): The role of human capital of representatives of municipal self-government bodies in development of borderland peripheries in Czechia: the case of Volarsko. *AUC – Geographica*, 46(2): 95-106.
- PILEČEK, J., JANČÁK, V. (2011): Theoretical and methodological aspects of the identification and delimitation of peripheral areas. *AUC – Geographica*, 46(1): 43-52.
- RAUHUT, D., LITTKE, H. (2016): 'A one way ticket to the city, please!' on young women leaving the Swedish peripheral region Västernorrland. *Journal of Rural Studies*, 43(1): 301-310. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2015.05.003>
- RŮŽIČKA, R. (2014): *Časová dostupnost středisek veřejné správy ve vybraných okresech Jihočeského kraje (Český Krumlov, České Budějovice, Jindřichův Hradec)*. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, 80 s.
- SÝKORA, L., MULÍČEK, O. (2017): Territorial arrangements of small and medium-sized towns from a functional-spatial perspective. *Tijdschrift voor economische en sociale geografie*, 108(4), 438-455. <https://doi.org/10.1111/tesg.12249>
- ŠIMON, M. (2017): Multi-scalar geographies of polarisation and peripheralisation: A case study of Czechia. *Bulletin of Geography. Socio-economic Series*, 37: 125-137. <https://doi.org/10.1515/bog-2017-0029>
- VAISHAR, A. (2005): Small towns as centres of peripheral regions. In: *International Conference on Issues of Peripheral Areas: Quo Vadis, Periphery?* 25. – 26. 10. 2005, Praha, Univerzita Karlova, on-line. <https://doi.org/10.2478/v10091-009-0006-4>
- WIECZERZAK, J. (2018): Demographic, human and social capital as factors of regional development. *Ekonomia Społeczna/Social Economy*, 1: 68-79. <http://doi.org/I: 10.15678/ES.2018.1.06>

8. Přílohy

Tabulka 9. Služby v potenciálních sídelních střediscích okresu Český Krumlov (2020)

Druhy služeb	Body za zastoupení druhů služeb v potenciálních sídelních střediscích													
	Český Krumlov	Kaplice	Vyšší Brod	Velešín	Horní Planá	Křemže	Větřní	Frymburk	Lipno nad Vltav.	Loučovice	Černá v Pošumaví	Dolní Dvořiště	Chvalšiny	Malonty
Okresní soud (1b)	1													
Katastrální úřad (2b)	2													
Finanční úřad (2b)	2	2												
Úřad práce (2b)	2	2												
Úřad ORP (2b)	2	2												
Matriční úřad (1b)	1	1	1	1	1	1	1	1		1		1	1	1
Stavební úřad (2b)	2	2	2		2	2								
Policie ČR (1b)	1	1	1		1	1	1		1					
Hasič. zách. sbor (1b)	1	1				1		1						
Městská policie (1b)	1	1	1	1										
Gymnázium (3b)	3													
Střed. šk. ne gym. (2b*)	2*2=4	2*2=4		1*2=2										
Úplná ZŠ (3b)	3	3	3	3	3	3	3	3		3			3	3
Neúplná ZŠ (2b)		2			2				2		2	2		
Mateřská škola (1b)	7	3	2	2	2	1	1	1	1	1	2	2	1	2
Nemocnice (3b)	3													
Odborný lékař (1b)	37	14	5	5	4	4	4	2	1	1	2	1	2	1
Praktický lékař (1b)	7	4	1	2	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1
Lékárna (1b)	1	1	1	1	1	1	1	1		1				
Pošta (1b)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Supermarket (4b*)	5*4=20	4*2=8												
Větší sam. pot. (3b)	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Menší prod. pot. (2b)	2	2	2		2	2	2	2	2	2		2	2	
Retail park (3b)	3													
Prod. stavebnin (1b)	1	1	1	1			1				2			
Benzínová stanice (2b)	2	2	2	2	2	2		2	2	2	2	2	2	2
Banky (2b*)	7*2=14	3*2=6	2*2=4											
Bankomat (1b)	1	1		1	1			1	1		1			
Fara (1b)	1	1	1	1								1		1
Mysliv., has., fotb. (1b)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Krytá led. plocha (2b)	2													
Krytý plav. bazén (2b)	2						2	2	2					
Celkem bodů	133	69	32	27	27	25	23	22	18	17	17	17	17	16

Druhy služeb	Body za zastoupení druhů služeb v potenciálních sídelních střediscích																	
	Brlöh	Benešov nad Černou	Kájov	Besednice	Rožmítal na Šumavě	Horní Dvořiště	Hořice na Šumavě	Dolní Třebonín	Holubov	Přídolí	Bujanov	Zlatá Koruna	Rožmberk nad Vltav.	Nová Ves	Zubčice	Netřebice	Soběnov	Smrín
Okresní soud (1b)																		
Katastrální úřad (2b)																		
Finanční úřad (2b)																		
Úřad práce (2b)																		
Úřad ORP (2b)																		
Matriční úřad (1b)	1	1	1	1	1	1	1				1							
Stavební úřad (2b)																		
Policie ČR (1b)																		
Hasič. zách. sbor (1b)																		
Městská policie (1b)																		
Gymnázium (3b)																		
Střed. šk. ne gym. (2b*)																		
Úplná ZŠ (3b)	3																	
Neúplná ZŠ (2b)		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2				2			
Mateřská škola (1b)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			1	1	1		
Nemocnice (3b)																		
Odborný lékař (1b)	1	2	1		1	1	2	1	1		1			1				
Praktický lékař (1b)	1	1		1										1	1			
Lékárna (1b)																		
Pošta (1b)	1	1	1	1	1	1	1	1	1			1	1					
Supermarket (4b*)																		
Větší sam. pot. (3b)	3	3	3	3	3	3				3								
Menší prod. pot. (2b)	2			2			2	2	2		2	2	2	2				
Retail park (3b)																		
Prod. stavebnin (1b)			1															
Benzínová stanice (2b)		2	2									2						
Banky (2b*)																		
Bankomat (1b)																		
Fara (1b)					1			1										
Mysliv., has., fotb. (1b)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Krytá led. plocha (2b)																		
Krytý plav. bazén (2b)																		
Celkem bodů	14	14	13	12	11	10	10	9	8	7	7	6	6	6	5	2	1	1

Poznámka: *U těchto druhů služeb násobeno počtem zařízení.

Zdroje: Vlastní zpracování na základě internetového vyhledávání, internetových stránek obcí a na základě vlastní znalosti řešeného území.

Tabulka 10. Časová dostupnost mikroregionálních měst veřejnou dopravou ze sídel okresu Český Krumlov (2020)

Obec Sídlo	Časová dostupnost mikroreg. města a jeho název		Odlehlostní typ sídla	Obec Sídlo	Časová dostupnost mikroreg. města a jeho název		Odlehlostní typ sídla
	Čas [min]	Název			Čas [min]	Název	
Benešov nad Č.	20	Kaplice	semiperfierní	Malonty	20	Kaplice	semiperfierní
Černé Údolí	41	Kaplice	periferní	Bělá	30	Kaplice	semiperfierní
Daleké Popelice	x	(Kaplice)	bez spojů	Bukovsko	25	Kaplice	semiperfierní
Děkanské Skaliny	x	(Kaplice)	bez spojů	Desky	X	(Kaplice)	bez spojů
Dluhoště	15	Kaplice	semiperfierní	Jaroměř	15	Kaplice	semiperfierní
Hartunkov	x	(Kaplice)	bez spojů	Meziříčí	25	Kaplice	semiperfierní
Klení	32	Kaplice	periferní	Radčice	X	(Kaplice)	bez spojů
Kuří	x	(Kaplice)	bez spojů	Rapotice	x	(Kaplice)	bez spojů
Ličov	13	Kaplice	semiperfierní				
Pusté Skaliny	x	(Kaplice)	bez spojů				
Valtěfov	30	Kaplice	periferní				
Velké Skaliny	x	(Kaplice)	bez spojů				
Velký Jindřichov	x	(Kaplice)	bez spojů				
Besednice	17	Kaplice	semiperfierní	Malšín	69	Č. Krumlov	ultraperiferní
Malče	25	Kaplice	semiperfierní	Ostrov	71	Č. Krumlov	ultraperiferní
Bohdalovice	20	Č. Krumlov	semiperfierní	Mirkovice	9	Č. Krumlov	semiperfierní
Kaliště	x	(Č. Krumlov)	bez spojů	Chabičovice	6	Č. Krumlov	semiperfierní
Slavkov	x	(Č. Krumlov)	bez spojů	Malčice	X	(Č. Krumlov)	bez spojů
Slubice	24	Č. Krumlov	semiperfierní	Svachova Lhotka	X	(Č. Krumlov)	bez spojů
Suš	30	Č. Krumlov	semiperfierní	Zahrádka	6	Č. Krumlov	semiperfierní
Svéraz	26	Č. Krumlov	semiperfierní	Žaltice	13	Č. Krumlov	semiperfierní
Boletice	23	Č. Krumlov	semiperfierní	Mojné	21	Č. Krumlov	semiperfierní
Arnoštov	x	(Č. Krumlov)	bez spojů	Černice	X	(Č. Krumlov)	bez spojů
Jablonec	x	(Č. Krumlov)	bez spojů	Záhorkovice	22	Č. Krumlov	semiperfierní
Polná na Šumavě	x	(Č. Krumlov)	bez spojů				
Maňávka	x	(Č. Krumlov)	bez spojů				
Ondřejov	x	(Č. Krumlov)	bez spojů				
Uhlíkov	x	(Č. Krumlov)	bez spojů				
Třebovice	x	(Č. Krumlov)	bez spojů				
Brloh	30	Č. Krumlov	semiperfierní	Netřebice	15	Kaplice	semiperfierní
Janské Údolí	X	(Č. Krumlov)	bez spojů	Dlouhá	X	(Kaplice)	bez spojů
Jaronín	45	Č. Krumlov	periferní	Výheň	19	Č. Budějovice	semiperfierní
Kovářov	x	(Č. Krumlov)	bez spojů				
Rojšín	26	Č. Krumlov	semiperfierní				
Rychtářov	x	(Č. Krumlov)	bez spojů				
Sedm Chalup	52	Č. Krumlov	periferní				
Bujanov	15	Kaplice	semiperfierní	Nová ves	39	Č. Budějovice	periferní
Skoronice	10	Kaplice	semiperfierní	České Chalupy	42	Č. Budějovice	periferní
Suchdol	16	Kaplice	semiperfierní				
Zdíky	8	Kaplice	semiperfierní				
Černá v Pošumaví	40	Č. Krumlov	periferní	Omlenice	10	Kaplice	semiperfierní
Bližná	40	Č. Krumlov	periferní	Blažkov	9	Kaplice	semiperfierní
Dolní Vltavice	40	Č. Krumlov	periferní	Omlenička	9	Kaplice	semiperfierní
Mokrá	40	Č. Krumlov	periferní	Stradov	5	Kaplice	semiperfierní
Muckov	61	Č. Krumlov	ultraperiferní	Výněžda	X	(Kaplice)	bez spojů
Plánička	40	Č. Krumlov	periferní				
Dolní Dvořiště	20	Kaplice	Semiperfierní	Pohorská Ves	50	Kaplice	periferní
Budákov	X	(Kaplice)	bez spojů	Janova Ves	X	(Kaplice)	bez spojů
Jenín	27	Kaplice	semiperfierní	Lužnice	X	(Kaplice)	bez spojů
Rybník	24	Kaplice	semiperfierní	Pohoří na Šumavě	X	(Kaplice)	bez spojů
Rychnov nad Malší	23	Kaplice	semiperfierní				
Tichá	30	Kaplice	semiperfierní				
Trojany	43	Kaplice	periferní				
Všeměřice	X	(Kaplice)	bez spojů				
	X	(Kaplice)	bez spojů				
Dolní Pláně	18	Č. Krumlov	semiperfierní	Přední Výtoň	79	Č. Krumlov	ultraperiferní
Věžovaté Pláně	x	(Č. Krumlov)	bez spojů				
Dolní Třebonín	20	Č. Krumlov	Semiperfierní	Přídolí	10	Č. Krumlov	semiperfierní
Čertyně	X	(Č. Krumlov)	bez spojů	Dubová	X	(Č. Krumlov)	bez spojů
Dolní Svince	X	(Č. Krumlov)	bez spojů	Práčov	15	Č. Krumlov	semiperfierní
Horní Svince	40	Č. Krumlov	periferní	Sedlice	X	(Č. Krumlov)	bez spojů
Horní Třebonín	25	Č. Krumlov	semiperfierní	Spolí	11	Č. Krumlov	semiperfierní
Prostřední Svince	40	Č. Krumlov	periferní	Všeměry	X	(Č. Krumlov)	bez spojů
Štětkře	X	(Č. Krumlov)	bez spojů	Zahořánky	X	(Č. Krumlov)	bez spojů
Záluží	X	(Č. Krumlov)	bez spojů	Záluží	x	(Č. Krumlov)	bez spojů

Obec Sídlo	Časová dostupnost mikroreg. města a jeho název		Odlehlostní typ sídla	Obec Sídlo	Časová dostupnost mikroreg. města a jeho název		Odlehlostní typ sídla
	Čas [min]	Název			Čas [min]	Název	
Frymburk Blatná Kovářov Milná	45 40 X 51	Č. Krumlov Č. Krumlov (Č. Krumlov) Č. Krumlov	periferní periferní bez spojů periferní	Přísečná	8	Č. Krumlov	semiperfierní
Holubov Krasetín Trisov	18 25 16	Č. Krumlov Č. Krumlov Č. Krumlov	semiperfierní semiperfierní semiperfierní	Rožmberk n. V. Přízeř	34 38	Kaplice Kaplice	periferní periferní
Horní Dvořiště Český Heršlák	23 35	Kaplice (Kaplice)	semiperfierní periferní	Rožmítal na Š. Čeřín Hněvanov Mnichovice Zahrádka	25 X 20 21 X	Kaplice (Kaplice) Kaplice Kaplice (Kaplice)	semiperfierní bez spojů semiperfierní semiperfierní bez spojů
Horní Planá Bližší Lhota Hodňov Hory Hůrka Olšina Pernek Žlábek	40 90 88 60 40 40 60 40	Č. Krumlov Č. Krumlov Č. Krumlov Č. Krumlov Č. Krumlov Č. Krumlov Č. Krumlov Č. Krumlov	periferní ultraperiferní ultraperiferní periferní periferní periferní periferní periferní	Soběňov Přísečno Smrňov	20 X X	Kaplice (Kaplice) (Kaplice)	semiperfierní bez spojů bez spojů
Hořice na Š. Mýto Provodice Skláře Stěžerov Šebanov	22 X 15 23 X 15	Č. Krumlov (Č. Krumlov) Č. Krumlov Č. Krumlov (Č. Krumlov) Č. Krumlov	semiperfierní bez spojů semiperfierní semiperfierní bez spojů semiperfierní	Srnín	11	Č. Krumlov	semiperfierní
Chlumec Krnín	20 20	Č. Budějovice Č. Krumlov	semiperfierní semiperfierní	Střítež Kaplice-nádraží Raveň	11 12 9	Kaplice Kaplice Kaplice	semiperfierní semiperfierní semiperfierní
Chvalšiny Borová Červený Dvůr Hejdlův	12 27 11 X	Č. Krumlov Č. Krumlov (Č. Krumlov) Č. Krumlov	semiperfierní semiperfierní semiperfierní bez spojů	Světlík	40	Č. Krumlov	periferní
Kájov Kladenské Rovné Kladné Křenov Lazec Mezipotočí Novosedly Přeslštica Staré Dobrkovice	10 15 10 9 X 14 13 X 6	Č. Krumlov Č. Krumlov Č. Krumlov Č. Krumlov (Č. Krumlov) Č. Krumlov Č. Krumlov (Č. Krumlov) Č. Krumlov	semiperfierní semiperfierní semiperfierní semiperfierní bez spojů semiperfierní semiperfierní bez spojů semiperfierní	Velešín Bor Holkov Chodeč Skřídla	22 20 18 20 25	Kaplice Kaplice Č. Budějovice Kaplice Č. Krumlov	semiperfierní semiperfierní semiperfierní semiperfierní semiperfierní
Křemže Bohuškovice Chlum Chlumeček Chmelná Lhotka Loučej Mříč Stupná Vinná	21 X 30 30 36 38 36 23 32 X	Č. Krumlov (Č. Krumlov) Č. Krumlov Č. Krumlov Č. Krumlov Č. Krumlov Č. Krumlov Č. Krumlov Č. Krumlov Č. Krumlov (Č. Krumlov)	semiperfierní bez spojů semiperfierní semiperfierní periferní periferní periferní periferní semiperfierní periferní bez spojů	Větrní Dobrné Hašlovice Lužná Nahořany Němče Zátoň Zátoňské Dvory	12 13 16 X 25 12 24 22	Č. Krumlov Č. Krumlov Č. Krumlov (Č. Krumlov) Č. Krumlov Č. Krumlov Č. Krumlov Č. Krumlov	semiperfierní semiperfierní semiperfierní bez spojů semiperfierní semiperfierní semiperfierní semiperfierní
Lipno nad Vltavou Slupečná	70 69	Kaplice Kaplice	ultraperiferní ultraperiferní	Vyšší Brod Dolní Drkolná Dolní Jilovice Herbertov Hrudkov Lachovice Studánky Těchoraz	45 70 80 60 70 X 93 40	Kaplice Č. Krumlov Č. Krumlov Kaplice Kaplice (Kaplice) Kaplice Č. Krumlov	periferní ultraperiferní ultraperiferní periferní ultraperiferní bez spojů ultraperiferní periferní
Loučovice Nové Domky	42 75	Kaplice Kaplice	periferní ultraperiferní	Zlatá Koruna Plešovice Rájov Zubčice Markvartice Zubčická Lhotka Zvíkov	20 30 17 12 X X 18	Č. Krumlov Č. Krumlov Č. Krumlov Č. Krumlov Č. Krumlov Č. Krumlov Kaplice	semiperfierní semiperfierní semiperfierní semiperfierní bez spojů bez spojů semiperfierní

Zdroj: IDOS (2020)

Tabulka 11. Hodnoty indikátorů lidského a demografického kapitálu v sídlech okresu Český Krumlov (2020)

Sídlo	Hodnoty indikátorů lidského a demografického kapitálu v sídle										
	DVOB	SVOB	KVOB	DĚTI	SENI	ZÁKL	VYSO	NOBY	PODN	NEZA	ZAVE
○Benešov nad Černou	1,28	1,00	1,04	15,14	14,25	31,00	3,40	14,82	241,43	3,08	48,82
Černé Údolí	0,83	0,73	1,03	2,86	20,00	31,00	3,40	11,32	241,43	3,08	48,82
Daleké Popelice	1,67	1,67	1,00	0,00	0,00	31,00	3,40	0,00	241,43	3,08	48,82
Děkanské Skaliny	1,67	1,25	1,07	13,33	6,67	31,00	3,40	26,42	241,43	3,08	48,82
Dluhoště	1,57	0,95	1,03	19,44	27,78	31,00	3,40	11,01	241,43	3,08	48,82
Hartunkov	1,19	1,28	1,03	13,51	27,03	31,00	3,40	10,71	241,43	3,08	48,82
Klení	1,04	1,31	1,04	13,56	32,20	31,00	3,40	13,43	241,43	3,08	48,82
Kuří	1,62	2,94	1,04	19,15	12,77	31,00	3,40	16,86	241,43	3,08	48,82
Ličov	0,92	1,00	1,04	15,25	25,42	31,00	3,40	13,43	241,43	3,08	48,82
Pusté Skaliny	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	31,00	3,40	0,00	241,43	3,08	48,82
Valtěrov	2,00	0,80	1,00	0,00	0,00	31,00	3,40	0,00	241,43	3,08	48,82
Velké Skaliny	1,94	1,63	1,03	16,13	22,58	31,00	3,40	12,78	241,43	3,08	48,82
Velký Jindřichov	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	31,00	3,40	0,00	241,43	3,08	48,82
○Besednice	1,06	1,02	0,98	16,69	22,21	21,60	7,30	16,77	216,91	2,21	42,36
Malče	0,97	0,93	0,97	18,92	24,32	21,60	7,30	25,23	216,91	2,21	42,36
○Bohdalovice	1,00	0,99	1,05	17,65	15,44	37,20	2,50	68,63	244,30	4,98	39,80
Kaliště	7,00	4,20	1,05	19,05	9,52	37,20	2,50	63,49	244,30	4,98	39,80
Slavkov	1,47	1,37	1,05	18,52	17,28	37,20	2,50	65,84	244,30	4,98	39,80
Slubice	1,60	1,60	1,00	12,50	25,00	37,20	2,50	0,00	244,30	4,98	39,80
Suš	0,70	0,76	1,06	7,89	31,58	37,20	2,50	70,18	244,30	4,98	39,80
Svéraz	3,67	3,14	1,05	22,73	13,64	37,20	2,50	60,61	244,30	4,98	39,80
○Brloh	1,17	1,07	1,04	18,03	17,05	22,10	7,40	43,88	236,99	2,77	39,78
Janské Údolí	0,90	1,05	0,98	15,22	30,43	22,10	7,40	0,00	236,99	2,77	39,78
Jaronín	0,82	0,65	1,03	10,00	31,67	22,10	7,40	38,74	236,99	2,77	39,78
Kovářov	2,00	0,80	1,00	0,00	25,00	22,10	7,40	0,00	236,99	2,77	39,78
Rojšín	1,08	1,04	1,04	12,50	13,54	22,10	7,40	48,42	236,99	2,77	39,78
Rychtářov	0,56	1,43	1,00	20,00	60,00	22,10	7,40	0,00	236,99	2,77	39,78
Sedm Chalup	1,57	1,29	1,03	19,44	44,44	22,10	7,40	32,28	236,99	2,77	39,78
○Bujanov	1,09	0,91	1,03	18,59	17,54	27,00	1,10	9,35	254,03	4,19	42,89
Skoronice	0,86	0,89	1,02	18,39	14,94	27,00	1,10	8,21	254,03	4,19	42,89
Suchdol	1,65	1,65	1,02	23,21	17,86	27,00	1,10	6,38	254,03	4,19	42,89
Zdíky	1,36	1,42	1,03	8,82	17,65	27,00	1,10	10,50	254,03	4,19	42,89
○Černá v Pošumaví	1,04	0,94	1,05	18,31	19,66	27,10	6,80	45,26	289,63	5,47	45,00
Bližná	1,34	1,64	1,04	16,44	22,60	27,10	6,80	42,21	289,63	5,47	45,00
Dolní Vltavice	0,67	0,84	1,07	6,25	18,75	27,10	6,80	64,19	289,63	5,47	45,00
Mokrá	0,74	0,59	1,05	4,35	21,74	27,10	6,80	44,65	289,63	5,47	45,00
Muckov	0,84	1,24	1,05	14,29	33,33	27,10	6,80	48,91	289,63	5,47	45,00
Plánička	1,38	1,38	1,05	9,09	54,55	27,10	6,80	46,68	289,63	5,47	45,00
○ČESKÝ KRUMLOV	0,92	0,90	0,97	12,97	21,33	19,30	12,10	15,59	297,36	4,81	54,04
Slupenec	1,33	0,94	0,97	16,47	18,82	19,30	12,10	18,82	297,36	4,81	54,04

Sídlo	Hodnoty indikátorů lidského a demografického kapitálu v sídle										
	DVOB	SVOB	KVOB	DĚTI	SENI	ZÁKL	VYSO	NOBY	PODN	NEZA	ZAVE
○Dolní Dvořiště	1,25	1,11	1,10	18,48	11,90	26,40	3,90	21,02	203,34	4,19	49,11
Budákov	1,30	1,44	1,08	23,08	0,00	26,40	3,90	17,99	203,34	4,19	49,11
Jenín	2,75	1,83	1,10	6,06	6,06	26,40	3,90	21,26	203,34	4,19	49,11
Rybník	0,86	0,82	1,10	7,69	32,31	26,40	3,90	21,59	203,34	4,19	49,11
Rychnov nad Malší	1,01	1,11	1,10	15,03	22,38	26,40	3,90	21,26	203,34	4,19	49,11
Tichá	0,81	0,72	1,10	16,67	12,82	26,40	3,90	20,99	203,34	4,19	49,11
Trojany	1,02	1,06	1,10	19,19	21,21	26,40	3,90	21,26	203,34	4,19	49,11
Všeměřice	2,80	7,00	1,08	7,14	0,00	26,40	3,90	16,71	203,34	4,19	49,11
○Dolní Třebonín	2,99	2,72	1,06	20,77	9,44	18,80	11,00	27,02	249,63	3,33	49,53
Čertyně	1,75	1,58	1,07	20,41	20,41	18,80	11,00	28,26	249,63	3,33	49,53
Dolní Svince	0,75	1,00	1,04	12,50	50,00	18,80	11,00	19,23	249,63	3,33	49,53
Horní Svince	0,76	0,95	1,06	0,00	47,37	18,80	11,00	24,29	249,63	3,33	49,53
Horní Třebonín	1,46	1,21	1,06	8,57	25,71	18,80	11,00	26,37	249,63	3,33	49,53
Prostřední Svince	1,24	1,07	1,07	19,05	23,81	18,80	11,00	29,30	249,63	3,33	49,53
Štětke	1,00	1,18	1,05	20,00	30,00	18,80	11,00	23,08	249,63	3,33	49,53
Záluží	0,72	0,82	1,06	6,94	30,56	18,80	11,00	25,64	249,63	3,33	49,53
○Frymburk	1,01	0,97	0,97	16,88	18,74	18,00	6,80	79,16	398,77	5,22	49,11
Blatná	1,18	0,95	0,95	5,00	0,00	18,00	6,80	145,83	398,77	5,22	49,11
Kovářov	7,67	11,50	0,96	0,00	52,17	18,00	6,80	126,81	398,77	5,22	49,11
Milná	0,82	0,98	0,98	16,05	18,52	18,00	6,80	72,02	398,77	5,22	49,11
○Holubov	1,27	1,19	1,09	19,77	17,09	17,40	13,20	43,14	259,26	1,72	48,56
Krasetín	1,28	1,23	1,09	12,88	25,77	17,40	13,20	43,50	259,26	1,72	48,56
Třisov	1,30	1,11	1,09	15,19	21,52	17,40	13,20	43,73	259,26	1,72	48,56
○Horní Dvořiště	0,78	0,87	0,98	13,66	16,15	30,60	3,60	4,44	258,70	4,05	41,56
Český Heršlák	1,62	1,04	0,99	17,39	13,77	30,60	3,60	4,14	258,70	4,05	41,56
○Horní Planá	0,87	0,89	0,93	12,44	25,30	27,30	5,30	47,45	284,13	5,98	46,07
Bližší Lhota	0,57	0,68	0,93	10,26	25,64	27,30	5,30	49,45	284,13	5,98	46,07
Hodňov	1,16	0,91	0,94	33,33	6,94	27,30	5,30	44,64	284,13	5,98	46,07
Hory	0,75	0,75	1,00	0,00	66,67	27,30	5,30	0,00	284,13	5,98	46,07
Hůrka	1,33	1,12	0,93	12,35	21,18	27,30	5,30	49,16	284,13	5,98	46,07
Olšina	1,83	1,05	0,92	18,18	18,18	27,30	5,30	58,44	284,13	5,98	46,07
Pernek	0,81	0,93	0,93	11,25	18,75	27,30	5,30	48,21	284,13	5,98	46,07
Žlábek	2,60	4,33	0,93	23,08	30,77	27,30	5,30	49,45	284,13	5,98	46,07
○Hořice na Šumavě	1,20	1,06	1,09	17,20	16,26	27,10	4,20	18,98	240,89	7,41	46,11
Mýto	0,77	1,59	1,08	18,52	11,11	27,10	4,20	17,43	240,89	7,41	46,11
Provodice	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	27,10	4,20	0,00	240,89	7,41	46,11
Skláře	0,85	0,55	1,10	30,43	21,74	27,10	4,20	20,46	240,89	7,41	46,11
Stěžerov	–	–	1,00	50,00	0,00	27,10	4,20	0,00	240,89	7,41	46,11
Šebanov	1,68	1,41	1,08	26,92	23,08	27,10	4,20	18,10	240,89	7,41	46,11
○Chlumeč	3,10	1,91	1,14	23,08	9,23	16,70	16,70	41,03	393,94	0,00	49,14
Krnín	1,42	1,62	1,13	20,59	20,59	16,70	16,70	39,22	393,94	0,00	49,14

Sídlo	Hodnoty indikátorů lidského a demografického kapitálu v sídle										
	DVOB	SVOB	KVOB	DĚTI	SENI	ZÁKL	VYSO	NOBY	PODN	NEZA	ZAVE
○Chvalšiny	1,09	1,07	0,98	14,16	19,91	24,70	6,70	16,53	232,80	5,60	46,78
Borová	1,59	1,53	0,99	23,46	16,05	24,70	6,70	11,76	232,80	5,60	46,78
Červený Dvůr	1,48	2,29	0,99	26,76	7,04	24,70	6,70	13,41	232,80	5,60	46,78
Hejdlov	4,00	4,00	1,00	25,00	0,00	24,70	6,70	0,00	232,80	5,60	46,78
○Kájov	1,55	1,43	1,10	21,57	15,43	22,00	8,70	50,47	275,18	3,09	50,13
Boletice	1,32	1,15	1,06	17,10	12,00	22,00	8,70	–	275,18	3,09	50,13
Kladenské Rovné	2,68	2,88	1,10	12,00	10,67	22,00	8,70	51,68	275,18	3,09	50,13
Kladné	2,65	1,90	1,10	28,95	10,53	22,00	8,70	48,57	275,18	3,09	50,13
Křenov	1,07	0,97	1,10	17,05	14,77	22,00	8,70	50,33	275,18	3,09	50,13
Lazec	2,22	2,86	1,11	20,00	35,00	22,00	8,70	55,37	275,18	3,09	50,13
Mezipotočí	1,31	1,70	1,11	19,61	15,69	22,00	8,70	54,28	275,18	3,09	50,13
Novosedly	1,16	1,27	1,10	17,09	17,09	22,00	8,70	52,05	275,18	3,09	50,13
Přelstice	1,13	1,80	1,13	33,33	0,00	22,00	8,70	61,52	275,18	3,09	50,13
Staré Dobrkovice	3,12	3,22	1,10	25,13	6,95	22,00	8,70	50,33	275,18	3,09	50,13
○KAPLICE	0,99	0,99	1,01	15,88	17,28	19,50	6,80	16,14	220,54	3,25	51,76
Blansko	1,51	1,50	1,01	13,93	25,39	19,50	6,80	14,66	220,54	3,25	51,76
Dobechov	1,50	1,71	1,00	16,67	12,50	19,50	6,80	0,00	220,54	3,25	51,76
Hradiště	1,24	1,16	1,00	16,67	36,11	19,50	6,80	0,00	220,54	3,25	51,76
Hubenov	1,29	1,29	1,01	22,68	13,40	19,50	6,80	12,20	220,54	3,25	51,76
Květoňov	0,83	0,83	1,00	0,00	60,00	19,50	6,80	0,00	220,54	3,25	51,76
Mostky	1,42	1,69	1,02	19,67	13,11	19,50	6,80	19,40	220,54	3,25	51,76
Pořešín	1,16	1,07	1,02	16,79	18,32	19,50	6,80	18,07	220,54	3,25	51,76
Pořešinec	1,09	1,03	1,00	20,00	17,14	19,50	6,80	0,00	220,54	3,25	51,76
Rozpoutí	1,31	1,26	1,02	16,42	26,87	19,50	6,80	17,67	220,54	3,25	51,76
Žďár	1,14	1,26	1,02	12,24	20,41	19,50	6,80	24,16	220,54	3,25	51,76
○Křemže	1,11	1,10	1,07	17,05	18,31	17,00	11,40	56,51	254,83	2,04	48,53
Bohouškovice	1,83	2,47	1,08	26,19	30,95	17,00	11,40	65,41	254,83	2,04	48,53
Chlum	1,77	1,40	1,07	22,96	11,65	17,00	11,40	56,38	254,83	2,04	48,53
Chlumeček	1,12	1,12	1,07	23,40	10,64	17,00	11,40	58,45	254,83	2,04	48,53
Chmelná	0,96	0,99	1,06	17,50	20,83	17,00	11,40	53,42	254,83	2,04	48,53
Lhotka	0,91	1,03	1,06	11,11	25,00	17,00	11,40	50,87	254,83	2,04	48,53
Loučej	1,38	1,36	1,06	17,65	19,61	17,00	11,40	53,87	254,83	2,04	48,53
Mříč	1,17	1,12	1,07	17,34	18,82	17,00	11,40	57,44	254,83	2,04	48,53
Stupná	0,95	1,06	1,06	20,51	14,53	17,00	11,40	54,79	254,83	2,04	48,53
Vinná	2,67	1,78	1,07	6,25	25,00	17,00	11,40	57,23	254,83	2,04	48,53
○Lipno nad Vltavou	1,40	1,20	0,98	17,94	17,94	15,80	6,90	397,79	493,25	3,94	44,71
Slupečná	1,45	1,33	0,98	32,26	41,94	15,80	6,90	491,04	493,25	3,94	44,71
○Loučovice	0,78	0,81	0,98	13,10	22,70	31,90	2,70	6,90	192,86	7,41	46,82
Nové Domky	2,00	0,50	1,00	0,00	0,00	31,90	2,70	0,00	192,86	7,41	46,82

Sídlo	Hodnoty indikátorů lidského a demografického kapitálu v sídle										
	DVOB	SVOB	KVOB	DĚTI	SENI	ZÁKL	VYSO	NOBY	PODN	NEZA	ZAVE
○Malonty	1,46	1,25	1,09	20,54	10,72	24,80	4,60	48,21	223,91	4,26	47,36
Bělá	0,81	0,92	1,08	11,69	15,58	24,80	4,60	47,46	223,91	4,26	47,36
Bukovsko	1,21	1,38	1,09	24,14	8,62	24,80	4,60	52,51	223,91	4,26	47,36
Desky	3,25	3,25	1,08	19,23	11,54	24,80	4,60	46,85	223,91	4,26	47,36
Jaroměř	1,48	1,84	1,09	16,87	30,12	24,80	4,60	51,37	223,91	4,26	47,36
Meziříčí	1,20	1,21	1,08	20,77	10,77	24,80	4,60	46,85	223,91	4,26	47,36
Radčice	0,70	1,40	1,17	14,29	28,57	24,80	4,60	87,01	223,91	4,26	47,36
Rapotice	1,00	1,00	1,00	0,00	0,00	24,80	4,60	0,00	223,91	4,26	47,36
○Malšín	1,12	1,46	1,44	19,57	14,13	3,80	2,90	35,12	265,90	7,08	47,43
Ostrov	1,56	1,62	1,42	9,88	25,93	3,80	2,90	34,19	265,90	7,08	47,43
○Mirkovice	1,32	1,15	1,04	17,72	13,50	24,70	5,80	58,08	265,66	3,00	40,89
Chabičovice	0,60	0,69	1,04	20,41	26,53	24,70	5,80	62,42	265,66	3,00	40,89
Malčice	2,64	1,32	1,03	24,32	8,11	24,70	5,80	41,34	265,66	3,00	40,89
Svachova Lhotka	1,09	1,09	1,00	8,33	25,00	24,70	5,80	0,00	265,66	3,00	40,89
Zahrádka	4,31	2,88	1,05	15,94	23,19	24,70	5,80	66,50	265,66	3,00	40,89
Žaltice	1,13	1,02	1,04	20,34	22,03	24,70	5,80	51,84	265,66	3,00	40,89
○Mojné	1,29	1,34	1,12	22,55	11,76	24,30	3,20	26,96	258,69	2,34	43,00
Černice	1,26	1,26	1,13	18,18	20,45	24,30	3,20	28,41	258,69	2,34	43,00
Záhorkovice	0,69	0,92	1,10	0,00	9,09	24,30	3,20	22,73	258,69	2,34	43,00
○Netřebice	1,06	1,05	1,03	12,74	16,83	18,20	8,60	17,86	256,96	0,93	47,11
Dlouhá	3,25	1,08	1,00	23,08	23,08	18,20	8,60	0,00	256,96	0,93	47,11
Výheň	1,09	1,16	1,03	10,81	35,14	18,20	8,60	15,44	256,96	0,93	47,11
○Nová Ves	1,05	1,04	1,03	17,13	17,68	24,50	6,20	32,32	206,73	3,33	51,20
České Chalupy	1,23	1,20	1,02	18,52	18,52	24,50	6,20	24,07	206,73	3,33	51,20
○Omlenice	0,94	1,23	1,12	9,38	18,75	25,70	4,80	57,57	212,23	3,35	41,82
Blažkov	4,00	3,08	1,11	22,50	2,50	25,70	4,80	52,63	212,23	3,35	41,82
Omlenička	1,66	1,21	1,11	18,25	14,07	25,70	4,80	54,03	212,23	3,35	41,82
Stradov	1,49	1,47	1,11	13,00	13,00	25,70	4,80	52,63	212,23	3,35	41,82
Výnězda	1,93	1,44	1,11	17,98	13,48	25,70	4,80	53,22	212,23	3,35	41,82
○Pohorská Ves	0,74	0,71	0,90	17,11	14,91	35,90	4,40	12,63	355,65	14,38	53,22
Janova Ves	–	–	1,00	25,00	50,00	35,90	4,40	0,00	355,65	14,38	53,22
Lužnice	2,33	2,33	0,88	14,29	28,57	35,90	4,40	17,14	355,65	14,38	53,22
Pohoří na Šumavě	–	–	–	–	–	35,90	4,40	–	355,65	14,38	53,22
○Polná na Šumavě	1,00	0,86	1,06	17,10	12,00	36,40	3,10	–	115,21	11,04	46,29
Květušín	1,17	1,01	1,06	17,10	12,00	36,40	3,10	–	115,21	11,04	46,29
Olšina	–	–	–	17,10	12,00	36,40	3,10	–	115,21	11,04	46,29
○Přední Výtoň	0,64	0,84	1,07	9,70	39,55	19,90	6,80	111,94	369,86	1,75	46,71

Sídlo	Hodnoty indikátorů lidského a demografického kapitálu v sídle										
	DVOB	SVOB	KVOB	DĚTI	SENI	ZÁKL	VYSO	NOBY	PODN	NEZA	ZAVE
○Přídolí	1,21	1,10	1,06	19,27	12,42	28,80	7,20	12,26	236,39	5,71	44,73
Dubová	1,43	1,43	1,11	20,00	10,00	28,80	7,20	20,45	236,39	5,71	44,73
Práčov	15,14	15,14	11,78	34,91	9,43	28,80	7,20	187,18	236,39	5,71	44,73
Sedlice	0,88	1,40	1,00	14,29	14,29	28,80	7,20	0,00	236,39	5,71	44,73
Spolí	7,60	6,33	1,06	15,79	10,53	28,80	7,20	10,77	236,39	5,71	44,73
Všeměry	7,00	7,00	1,05	23,81	28,57	28,80	7,20	9,74	236,39	5,71	44,73
Zahořanky	15,50	3,44	1,07	19,35	29,03	28,80	7,20	13,20	236,39	5,71	44,73
Záluží	5,67	2,83	1,06	29,41	5,88	28,80	7,20	12,03	236,39	5,71	44,73
○Přísečná	1,03	0,99	1,00	17,35	17,35	16,80	9,00	–	341,84	0,78	51,29
○Rožmberk nad Vltavou	1,10	1,11	1,00	12,39	14,96	20,20	4,70	19,23	340,48	6,25	47,86
Přízeň	1,14	1,13	1,01	17,99	20,14	20,20	4,70	32,37	340,48	6,25	47,86
○Rožmitál na Šumavě	1,49	1,28	1,25	18,03	13,66	25,60	2,00	4,39	171,31	3,79	44,89
Čeřín	1,42	2,13	1,21	5,88	41,18	25,60	2,00	31,51	171,31	3,79	44,89
Hněvanov	0,57	0,69	1,24	17,02	23,40	25,60	2,00	34,19	171,31	3,79	44,89
Michnice	0,55	0,92	1,20	25,00	0,00	25,60	2,00	29,76	171,31	3,79	44,89
Zahrádka	2,67	2,67	1,26	4,17	8,33	25,60	2,00	37,20	171,31	3,79	44,89
○Soběnov	1,37	1,21	1,07	18,34	19,53	16,80	9,80	27,22	250,67	2,14	40,71
Přísečno	0,80	0,80	1,00	0,00	0,00	16,80	9,80	0,00	250,67	2,14	40,71
Smrhov	1,57	1,83	1,06	18,18	21,21	16,80	9,80	24,24	250,67	2,14	40,71
○Srmbín	1,71	1,46	1,05	13,72	18,90	16,50	5,10	57,93	323,17	2,72	47,29
○Střítež	1,30	1,53	0,97	14,75	22,95	16,90	9,00	30,74	266,36	4,70	52,75
Kaplice-nádraží	1,24	1,30	0,96	11,11	17,70	16,90	9,00	34,72	266,36	4,70	52,75
Raveň	1,46	1,18	0,96	14,52	16,13	16,90	9,00	37,80	266,36	4,70	52,75
○Světlík	1,02	0,90	1,14	15,95	21,55	38,00	3,60	25,86	252,14	6,12	45,67
○Velešín	1,10	0,96	1,00	14,81	18,89	17,90	9,60	11,54	213,22	2,98	44,27
Bor	0,83	0,94	1,00	6,06	12,12	17,90	9,60	0,00	213,22	2,98	44,27
Holkov	1,24	1,21	1,00	7,69	26,92	17,90	9,60	0,00	213,22	2,98	44,27
Chodeč	1,90	1,34	1,00	14,55	30,91	17,90	9,60	0,00	213,22	2,98	44,27
Skřidla	1,71	2,57	1,00	11,11	36,11	17,90	9,60	0,00	213,22	2,98	44,27
○Větrní + N	1,07	1,02	1,00	17,42	16,96	28,50	4,40	–	177,19	6,80	57,41
Dobrné	0,73	0,76	1,00	5,26	10,53	28,50	4,40	–	177,19	6,80	57,41
Hašlovice	0,97	0,79	1,00	16,67	20,00	28,50	4,40	–	177,19	6,80	57,41
Lužná	1,14	1,10	1,00	12,12	21,21	28,50	4,40	–	177,19	6,80	57,41
Nahořany	1,91	2,33	1,00	14,29	14,29	28,50	4,40	–	177,19	6,80	57,41
Zátoň	1,29	2,44	1,00	13,64	18,18	28,50	4,40	–	177,19	6,80	57,41
Zátoňské Dvory	1,05	0,95	1,00	20,00	30,00	28,50	4,40	–	177,19	6,80	57,41
○Věžovatá Pláně	1,94	1,56	1,16	15,63	18,75	21,90	5,70	97,83	350,32	1,98	48,00
Dolní Pláně	1,41	1,33	1,18	21,51	15,05	21,90	5,70	104,72	350,32	1,98	48,00

Sídlo	Hodnoty indikátorů lidského a demografického kapitálu v sídle										
	DVOB	SVOB	KVOB	DĚTI	SENI	ZÁKL	VYSO	NOBY	PODN	NEZA	ZAVE
○Vyšší Brod + H	0,99	1,02	1,07	16,01	16,64	22,30	6,60	12,57	297,67	3,99	47,00
Dolní Drkolná	0,93	1,00	1,09	24,00	4,00	22,30	6,60	15,44	297,67	3,99	47,00
Dolní Jílovice	0,74	0,77	1,08	28,57	14,29	22,30	6,60	13,78	297,67	3,99	47,00
Herbertov	0,71	1,25	1,11	10,00	0,00	22,30	6,60	19,30	297,67	3,99	47,00
Lachovice	1,10	1,79	1,06	5,88	29,41	22,30	6,60	11,35	297,67	3,99	47,00
Studánky	1,32	1,04	1,07	19,79	10,16	22,30	6,60	12,38	297,67	3,99	47,00
Těchoraz	1,27	1,11	1,07	23,46	18,52	22,30	6,60	11,91	297,67	3,99	47,00
○Zlatá Koruna	1,18	1,24	1,10	17,21	17,43	16,70	9,80	41,52	241,16	3,12	40,53
Plešovice	1,62	1,30	1,10	16,67	25,00	16,70	9,80	41,96	241,16	3,12	40,53
Rájov	1,23	1,21	1,10	12,70	18,52	16,70	9,80	41,81	241,16	3,12	40,53
○Zubčice	1,25	1,12	1,09	20,76	15,57	15,90	7,80	68,81	262,91	1,49	43,43
Markvartice	1,19	1,14	1,09	18,39	28,74	15,90	7,80	66,67	262,91	1,49	43,43
Zubčická Lhotka	1,40	1,17	1,09	18,37	6,12	15,90	7,80	67,64	262,91	1,49	43,43
○Zvíkov	1,56	2,19	1,39	24,27	17,48	21,10	3,50	29,13	233,01	1,67	45,00

Poznámky: hodnoty uvedené červeně spadají do posledního kvartilu, obce vyznačené kurzívou měly v roce 1930 převahu obyvatel německé národnosti

Zdroj: ČSÚ (2013d), ČSÚ (2016), ČSÚ (2017a), ČSÚ (2017b), vlastní výpočty, informace z internetu